

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2002-2003)

FOR BUDSJETTERMINEN 2003

Utgiftskapitler: 20-51 og 1600-1670

Inntektskapitler: 3024-3051, 4600-4634, 5341, 5605 og 5692

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2002-2003)

FOR BUDSJETTERMINEN 2003

Utgiftskapitler: 20-51 og 1600-1670

Inntektskapitler: 3024-3051, 4600-4634, 5341, 5605 og 5692

*Tilråding fra Finansdepartementet av 20.09.2002,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

Del I
Innledning

1 Oversikt

1.1 Virkeområde

I denne proposisjonen fremmes forslag om utgifter og inntekter under programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner, programområde 23 Finansadministrasjon og programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv. Ansvar for bevilgningene, herunder regnskapsavleggelse, under programkategori 00.30 Regjering og 00.40 Stortinget og underliggende institusjoner tilligger henholdsvis Statsministerens kontor og Stortingets egne institusjoner. Av praktiske hensyn føres disse programkategoriene opp i Finansdepartementets proposisjon, og beløpene tas med i oversikter over bevilgninger på Finansdepartementets område. Forslag under programkategori 00.40 er i samsvar med forslag fra Stortingets administrasjon.

- sikre finansieringen av offentlig virksomhet gjennom skatter og avgifter
- koordinere arbeidet med statsbudsjettet
- bidra til et egnet beslutningsgrunnlag for den økonomiske politikken og budsjettarbeidet, og til et offisielt statistikk- og datagrunnlag til bruk i offentlig og privat virksomhet
- bidra til velfungerende finansmarkeder

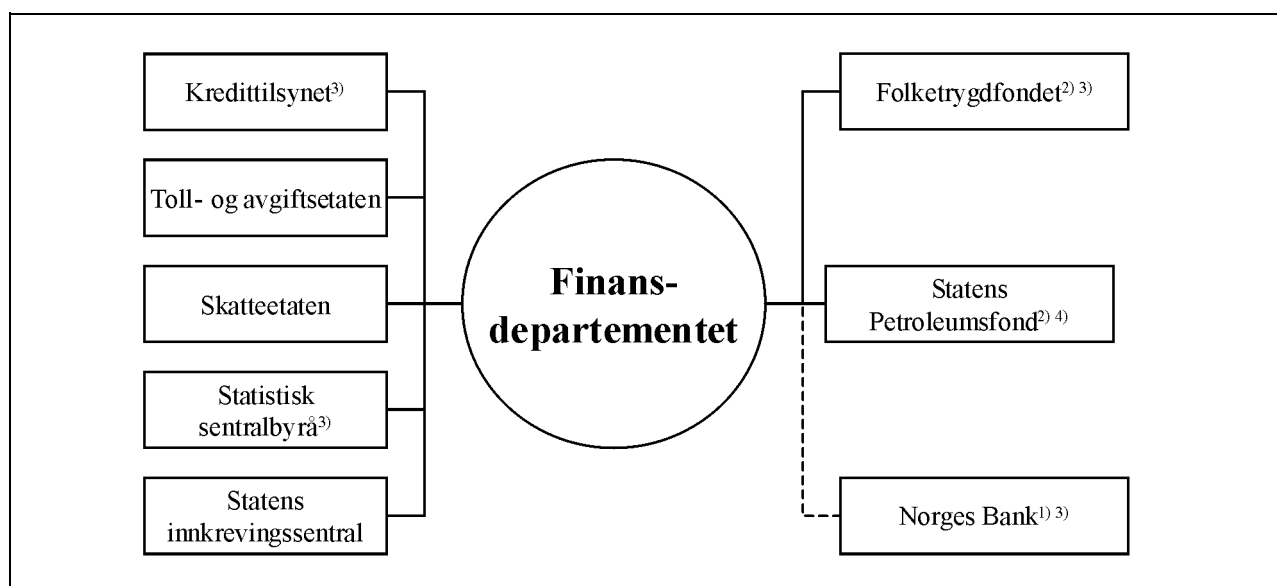
Politikken på disse områdene er omtalt i St.meld. nr. 1 (2002-2003) Nasjonalbudsjettet 2003, St.prp. nr. 1 (2002-2003) Statsbudsjettet medregnet folketrygden for budsjetterminen 2003 og St.prp. nr. 1 (2002-2003) Skatte-, avgifts- og tollvedtak for budsjetterminen 2003. Det vises også til den årlige kredittmelding til Stortinget.

Denne proposisjonen omfatter i første rekke forvaltningen og administrasjonen på områdene ovenfor.

Nedenfor følger en oversikt over institusjoner på Finansdepartementets område.

1.2 Hovedoppgaver og organisering

Finansdepartementet med underliggende etater har blant annet ansvar for å:

Figur 1.1 Institusjoner på Finansdepartementets område i 2003

¹⁾ Ansvarsforholdet mellom Norges Bank og statsmyndighetene i blant annet budsjettsaker og administrative saker er regulert ved lov av 24. mai 1985 om Norges Bank og pengevesenet.

²⁾ De administrative utgiftene dekkes av fondets inntekter.

³⁾ Virksomhet med eget styre.

⁴⁾ Statens petroleumsfond administreres av Norges Bank etter nærmere retningslinjer fra Finansdepartementet.

1.3 Oversikt over budsjettforslaget for Finansdepartementet

1.3.1 Samlede utgifter

Programområder under departementet:

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003	Pst. endr. 02/03
Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner	1 058 184	1 069 870	1 270 240	18,7
Programområde 23 Finansadministrasjon	6 879 214	6 798 700	7 482 695	10,1
Programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag, mv.	61 384 444	64 688 250	22 675 700	-64,9
Sum utgifter	69 321 842	72 556 820	31 428 635	-56,7

Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner

Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner omfatter Regjeringen og Stortinget med underliggende institusjoner. Forslag til bevilgninger for 2003 under programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner utgjør 1 270,2 mill. kroner. Økningen på 200,4 mill. kroner fra saldert budsjett 2002 skyldes hovedsakelig Stortingets vedtak av 11. juni 2001 om økte ressurser til stortingsgruppene, og Stortingets presidentskaps beslutning av 11. april 2002 om etablering av "Komitéhuset" i Akersgaten 18, samt istandsetting av nye lokaler og integrering av disse i Stortingets øvrige bygningsmasse.

Forslaget under programkategori 00.40 Stortinget og underliggende institusjoner er i samsvar med forslag fra Stortingets administrasjon.

Programområde 23 Finansadministrasjon

Programområde 23 Finansadministrasjon omfatter skatte- og avgiftsadministrasjon, offisiell statistikk og finansadministrasjon. Samlet forslag til bevilgninger for 2003 under programområde 23 Finansadministrasjon utgjør 7 482,7 mill. kroner.

Dette er en økning på 684 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2002. Foruten lønns- og prisjustering skyldes dette hovedsakelig økning i merverdiavgiftskompensasjonen til kommuner og fylkeskommuner, og innføring av merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner og NRK. Samlet foreslås en økt merverdiavgiftskompensasjon på ca. 500 mill. kroner i statsbudsjettet for 2003. Dette utgjør 73 pst. av den totale økningen under programområde 23 Finansadministrasjon.

Programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv.

Programområdet omfatter utgifter til renter og avdrag på den innenlandske og utenlandske statsgjelden, renter og avdrag på statskassens fordringer og avsetning til Den nordiske investeringsbank. Departementets renter og avdrag på statsgjeld er budsjettert til 22 675,7 mill. kroner. Dette er en reduksjon på 42 012,6 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2002. Endringen er i hovedsak knyttet til forfallsstrukturen på innenlandske statslån og langsiktige kontolån, herunder Folketrygd-fondets plasseringer.

Utgifter fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post- gruppe	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003	Pst. endr. 02/03
01-23	Driftsutgifter	6 217 681	6 263 670	6 659 050	6,3
30-49	Nybygg, anlegg mv.	238 747	241 250	292 830	21,4
50-59	Overføringer til andre stats- regnskap	2 000	10 000	15 564	55,6
60-69	Overføringer til kommuner	1 143 332	1 217 000	1 505 891	23,7
70-89	Overføringer til private	18 556 892	17 316 900	17 971 600	3,8
90-99	Utlån, avdrag mv.	43 163 190	47 508 000	4 983 700	-89,5
Sum under departementet		69 321 842	72 556 820	31 428 635	-56,7

Utgiftene under programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner og programområde 23 Finansadministrasjon er i hovedsak administrasjonsutgifter, hvorav driftsutgiftene utgjør ca. 83

pst. under programområde 00 og ca. 75 pst. under programområde 23. Renteutgiftene føres over postgruppe 70-89, mens avdragene føres over postgruppe 90-99.

1.3.2 Samlede inntekter

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003	Pst. endr. 02/03
Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner	26 544	9 420	12 280	30,4
Programområde 23 Finansadministrasjon	1 458 752	1 202 730	1 479 514	23,0
Programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag, mv.	30 175 906	14 763 918	3 960 994	-73,2
Sum inntekt	31 661 202	15 976 068	5 452 788	-65,9

Samlede inntekter, eksklusive skatter og avgifter, utgjør 5 452,8 mill. kroner, hvorav 3 883,1 mill. kroner er renteinntekter. For omtale av statens renteinntekter av statskassens foliokonto og andre fordringer i 2003, vises det til omtalen under kap.

5605 Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer. Skatter og avgifter omtales i en egen proposisjon, jf. St.prp. nr. 1 (2002-2003) Skatte-, avgifts- og tollvedtak for budsjetterminen 2003.

2 Prioriterte oppgaver i 2003

2.1 Modernisering av offentlig sektor – tiltak på Finansdepartementets område

Det er på Finansdepartementets område iverksatt en rekke tiltak som inngår i Regjeringens moderniseringsprogram for offentlig sektor. Nedenfor gis en kort beskrivelse av enkelte viktige tiltak i dette arbeidet.

2.1.1 Gjennomgang av avgifts-, toll- og gebyrordninger

I Sem-erklæringen heter det at Regjeringen vil *"foreta en full gjennomgang av avgifts- og tollsystemet, med sikte på lettelser, forenklinger og opprydding."* Prosjektet er en oppfølging av Sem-erklæringen, og omfatter en gjennomgang av regelverket for særavgifter, merverdiavgift, toll og ulike gebyrordninger. Mange tollsatser ble fjernet i 2002. Flypassasjeravgiften ble fjernet fra 1. april 2002, og investeringsavgiften ble fjernet 1. oktober 2002. Antall forskriftsbestemmelser for særavgiftene er redusert fra 350 til 125. I 2003 foreslår Regjeringen at om lag 130 tollsatser på landbruksvarer fjernes, jf. St.prp. nr. 1 (2002-2003) Skatte-, avgifts- og tollvedtak for budsjetterminen 2003. Dette er tollsatser som ikke har betydning for norsk landbruk, men som er kompliserte å forholde seg til ved innførsel av disse varene.

2.1.2 Oppfølging av Skauge-utvalget

Et regjeringsoppnevnt utvalg ledet av Arne Skauge skal vurdere endringene i inntekts- og formueskatten og mål og prinsipper for skatte- og avgiftssystemet. Vurderingene skal bygge på prinsippene for 1992-reformen, herunder en effektiv ressursutnyttelse i økonomien. Utvalget skal levere sin innstilling innen utgangen av 2002. Finansdepartementet vil i 2003 arbeide med oppfølging av de forslagene utvalget legger fram.

2.1.3 Oppfølging av Andreassen-utvalget

Prinsippene for budsjettering og regnskapsføring i staten, herunder statsbudsjettet og statsregnskapet, er under vurdering av et offentlig utvalg. Spesielt er utvalget bedt om å vurdere innføring av flerårige budsjetter og overgang fra kontantprinsippet til regnskapsføring i tråd med regnskapslovens bestemmelser og bedriftsøkonomiske prinsipper. Utvalget, som ledes av Marianne Andreassen, skal avgi innstilling innen 1. desember 2002. Finansde-

partementet vil i 2003 arbeide med oppfølging av de forslagene utvalget legger fram.

2.1.4 Oppfølging av Rattsø-utvalget

I 2002 ble det nedsatt et ekspertutvalg, under ledelse av Jørn Rattsø, som skal vurdere løsninger som kan sikre at merverdiavgiften virker nøytralt for kommunene. Utvalget skal komme fram til løsninger slik at kommunenes valg mellom egenproduksjon av tjenester eller kjøp fra private tilbydere ikke blir påvirket av merverdiavgiften. Utvalget la 22. mars 2002 fram en delrapport med skisse til alternative løsninger for å fjerne konkurransevidningen mellom egenproduksjon og kjøp fra andre. Den endelige innstillingen skal foreligge innen utgangen av 2002. Finansdepartementet vil i 2003 arbeide videre med oppfølgingen av de forslag som utvalget legger fram.

2.1.5 Pensjonskommisjonen

Regjeringen nedsatte 30. mars 2001 et utvalg for å avklare hovedmål og prinsipper for et samlet pensjonssystem. Kommisjonen ledes av Sigbjørn Johnsen, og består for øvrig av representanter for de politiske partiene på Stortinget og uavhengige eksperter. I tillegg er det etablert et råd bestående av de største interesseorganisasjonene. Representanter for Arbeids- og administrasjonsdepartementet, Finansdepartementet og Sosialdepartementet utgjør sekretariatet for kommisjonen, som skal legge fram sin utredning for Finansdepartementet og Sosialdepartementet innen 1. oktober 2003. En foreløpig prinsipp rapport fra kommisjonen ble levert 4. september 2002, jf. Nasjonalbudsjettet 2003.

2.1.6 Banklovkommisjonen

Banklovkommisjonen, ledet av Erling Selvig, vurderer tiltak for å legge til rette for økt konkurranse om å tilby pensjonsordninger i offentlig (særlig kommunal) sektor. Det vises til forslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg, Siv Jensen og Gjermund Hagesæter i Dokument nr. 8:76 (2001-2002) om å be Regjeringen gjennomføre tiltak for å sikre fri konkurranse på markedet for kommunale tjenstepensjonsordninger og til finansministerens svar i brev av 21. mars 2002. Finansdepartementet ba på denne bakgrunn i brev av 15. mai 2002 Banklovkommisjonen vurdere problemstillinger knyttet til premieberegning i, og flytting fra Kommunal Landpensjonskasse (KLP). Banklovkommisjonen ble videre bedt om å utarbeide forslag til eventuelle tiltak. Kommisjonen ble også

bedt om at det i vurderingen legges vekt på konkurransemessige forhold.

2.1.7 Omorganisering av likningsforvaltningen

Basert på Stortingets behandling av Budsjett-innst. S. nr. 6 (2000-2001) har Finansdepartementet fastsatt ny kontorstruktur for landets likningsforvaltning, som nå er inndelt i 99 likningskontorer med underliggende enheter. Alle likningssjefene er nå ansatt, og den nye strukturen ble formelt iverksatt 1. mars 2002. Omorganiseringen skal være fullført innen utgangen av 2003.

2.1.8 Forbedring av skatteoppkreverfunksjonen

Under Stortingets behandling av kontroll- og konstitusjonskomiteens innstilling om Dokument 3:5 (2001-2002) Riksrevisjonens undersøkelse av skatteoppkrevernes stedlige arbeidsgiverkontroll 21. mars 2002, jf. Innst. S. nr. 106 (2001-2002), vedtok Stortinget følgende: *"Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til tiltak som kan gi resultatforbedringer når det gjelder lokal innkreving, både mht. arbeidsgiverkontroll og innfordring."*

På dette grunnlag omtalte Regjeringen i St.prp. nr. 63 (2001-2002) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2002, planene om å gjennomføre en bred utredning av tiltak for resultatforbedring i skatteoppkreverfunksjonen. Slike tiltak skal vurderes både i forhold til en videreføring av dagens kommunale løsning, og ved en statlig overtakelse av ansvaret for oppgaven. Stortinget sluttet seg til planene, jf. Innst. S. nr. 255 (2001-2002). Finansdepartementet forbereder organiseringen av dette utredningsarbeidet, og utredningen vil starte opp høsten 2002.

2.1.9 System for likning av næringsdrivende (SLN-prosjektet)

Utviklingsarbeidet i SLN-prosjektet omfatter to systemer: System for elektronisk overlevering av likningsopplysninger til offentlige etater og system for likning av næringsdrivende. Elektronisk innrapportering vil gi effektiviseringsgevinster både for næringsdrivende og etatene. Maskinell likningsbehandling av næringsdrivende vil gi økt kvalitet og effektivitet i likningsbehandlingen. Fra 2002 har det vært et landsdekkende tilbud om elektronisk innrapportering av likningsopplysninger. Om lag 15 pst. av innrapporteringene ble foretatt elektronisk i 2002. Det er planlagt landsdekkende drift av likningsbehandlingssystemet fra 2004.

2.1.10 Alternativ innrapportering (AltInn-prosjektet)

AltInn-prosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom skatteetaten, Statistisk sentralbyrå og Brønnøysundregistrene. AltInn er en internettbasert innrapporteringskanal som gjør at næringslivet og privatpersoner kan utføre sine lovpålagte innrapporteringer på en enkel, sikker og effektiv måte. Prosjektet vil gi effektiviseringsgevinster både for forvaltningen og næringsdrivende. Løsningen skal i første fase dekke innrapportering til skatteetaten, Statistisk sentralbyrå og Brønnøysundregistrene. AltInn-prosjektet vil være et viktig tiltak i forbindelse med Regjeringens målsetting om at alle offentlige etater innen utgangen av 2004 skal kunne motta rapporteringer elektronisk. Gjennom et nært samarbeid med næringslivet vil de tre etatene, med utgangspunkt i næringslivets innrapporteringsplikter, etablere en fleksibel, utbyggbar løsning basert på størst mulig bruk av standardbaserte komponenter. Det vil bli lagt til rette for at også andre offentlige etater kan benytte løsningen i framtiden. Det vises for øvrig til omtale under kap. 1618 Skatteetaten.

2.1.11 Revisjon av tollregelverket

Finansdepartementet har satt i gang et arbeid med å vurdere strukturen i tollregelverket. Arbeidet er organisert som en prosjektgruppe, og skal etter planen være avsluttet innen sommeren 2003. Arbeidet består i å finne en hensiktsmessig fordeling mellom plenarvedtak, lov og forskrifter. Siktemålet med prosjektet er å få utarbeidet et forslag til ny tollgrunnlagslov som kan sendes på høring.

2.1.12 Omorganisering av toll- og avgiftsetatens ytre forvaltning

På grunnlag av mandat fra Finansdepartementet har Toll- og avgiftsdirektoratet våren 2002 foretatt en gjennomgang av organiseringen av toll- og avgiftsetatens ytre forvaltning. Toll- og avgiftsdirektoratet foreslår å endre strukturen fra ti distrikter til seks regioner. Forslaget har vært på høring. Saken er nærmere omtalt under kap. 2.3.

2.1.13 Omorganisering av statlig økonomistyring

Finansdepartementet tar sikte på å samordne ressurser innenfor statlig økonomistyring i én virksomhet underlagt Finansdepartementet. Virksomheten skal etter planen etableres fra årsskiftet 2003/2004, og vil primært ivareta funksjoner og oppgaver som i dag utføres av Finansdepartementet, Skattedirektoratet og skattefogdkontorene.

Formålet med samordningen er å styrke økonomistyringen i staten og bedre ressursutnyttelsen på området. Det vises til nærmere omtale av statlig økonomistyring og den planlagte samordningen i Gul bok 2003, kap. 7.

2.2 Andre prioriterte oppgaver

2.2.1 Statens petroleumsfond

I henhold til lov om Statens petroleumsfond har Finansdepartementet ansvar for forvaltningen av fondet. Den operative forvaltningen av fondets midler er lagt til Norges Bank. Forholdet mellom Finansdepartementet og Norges Bank i arbeidet med Statens petroleumsfond er regulert gjennom forskrift om forvaltning av fondet, som er fastsatt med hjemmel i lov om Statens petroleumsfond, og gjennom andre retningslinjer og bestemmelser som er meddelt Norges Bank i brev fra Finansdepartementet.

Finansdepartementet er i ferd med å opprette et utvalg som skal fremme forslag om etiske retningslinjer for forvaltningen av Petroleumsfondet. Utvalget vil ha frist 1. juni 2003. Finansdepartementet vil delta i dette arbeidet.

Statens petroleumsfond var pr. 30. juni 2002 på 605,4 mrd. kroner, og det anslås at fondet vil øke betydelig i årene framover. Det vises for øvrig til omtale i Nasjonalbudsjettet 2003.

2.2.2 Evaluering av regnskapsloven

Stortinget vedtok 19. juni 1998 å be Regjeringen evaluere ny regnskapslov etter tre regnskapsår, det vil si fra 2002.

Et utvalg for evaluering av regnskapsloven ble oppnevnt 7. juni 2002. Utvalget, som ledes av Finn Berg-Jacobsen, skal evaluere regnskapsloven som grunnlag for Regjeringens oppfølging av stortingsvedtaket. Det heter i mandatet at utvalget ved evalueringen bør ta i betraktning erfaringene med anvendelsen av regnskapsloven siden loven trådte i kraft 1. januar 1999, og den internasjonale utvikling på regnskapsområdet som har funnet sted i denne perioden. Dersom utvalget kommer til at det bør gjøres endringer i regnskapslovgivningen, skal det foreslå konkrete lovregler om dette.

Utvalget skal avgi sin utredning vedrørende behovet for endringer i regnskapslovgivningen som følge av utvikling av EØS-rammeverket og annen internasjonal utvikling på regnskapsområdet innen 31. desember 2002. Utvalget skal avgi sin endelige utredning innen 30. juni 2003.

2.2.3 Koordinert innsats mot skatte- og avgiftsunndragelser og annen økonomisk kriminalitet

Økonomisk kriminalitet fører til en urettmessig og uønsket fordeling av samfunnets ressurser. For å motvirke skatte- og avgiftsunndragelser og annen økonomisk kriminalitet samarbeider Finansdepartementet med andre departementer og egne ytre etater om strategier og tiltak. Embetsmannsutvalget mot økonomisk kriminalitet (EMØK) er et tverrdepartementalt utvalg som skal koordinere innsatsen mot økonomisk kriminalitet. Finansdepartementet og Justisdepartementet har alternert i ledelsen av utvalget, og Justisdepartementet leder nå utvalget. Etter anbefaling fra EMØK er det nylig igangsatt et prøveprosjekt i Oslo kalt samarbeid om forebyggende økonomisk kontroll, etter mønster fra det svenske prosjektet Preventiv Økonomisk kontroll. Prosjektet er et samarbeid mellom politiet og utvalgte kontrollorganer og har som siktemål å forebygge økonomisk kriminalitet i næringslivet gjennom besøk i virksomhetene. Besøkene skal bestå av en kontrolldel og en informasjonsdel. Proveprosjektet er i første omgang rettet mot nyetableringer (herunder eierskifter) i restaurantbransjen. EMØK vil framover prioritere arbeidet med å revidere Regjeringens handlingsplan mot økonomisk kriminalitet.

I arbeidet mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger følger Kredittilsynet blant annet opp finansinstitusjonenes meldeplikt overfor ØKO-KRIM. Toll- og avgiftsetaten har iverksatt tiltak for å styrke kontrollen med inn- og utførsel av kontanter. Dette arbeidet medfører at flere saker oversendes politiet for etterforskning for overtredelser av hvitvaskingsbestemmelsen i straffeloven. Både Finansdepartementet og underliggende etater deltar i tverrretattlig samarbeid nasjonalt og i internasjonale fora som har som mål å styrke innsatsen mot hvitvasking av penger.

Kontrollmyndighetene driver et utstrakt samarbeid med bransjeorganisasjonene for å bedre etterlevelsen av regelverket. Informasjon og veiledning søkes tilpasset bransjens behov. I tillegg legges det vekt på langsiktig, forebyggende arbeid mot flere målgrupper, særlig informasjonstiltak overfor ungdom.

2.3 Omorganisering av toll- og avgiftsetatens ytre forvaltning

Bakgrunn

Toll- og avgiftsetaten har det siste tiåret foretatt flere enkeltstående omorganiseringer av sin ytre forvaltning (distriktsforvaltningen), som har ført til færre organisasjonsheter og overføring av

ressurser fra administrasjon og ledelse til operativ drift. Enkelte tolldistrikter er slått sammen og flere tollsteder er lagt ned.

Underlagt Toll- og avgiftsdirektoratet som sentral etatsledelse, er etatens landsdekkende ytre forvaltning i dag organisert i 10 tolldistrikter bestående av 10 distriktstollsteder (hovedkontorer) med til sammen 33 tollsteder og 8 kontroll-/ekspe-disjionsenheter under seg. I 2001 utgjorde bemanningen i distriktsforvaltningen ca. 1450 årsverk. Antallet årsverk har vært relativt stabilt på hele 1990-tallet.

For distriktstollstedene varierer bemanningen fra 550 til 30 årsverk. Ved de 33 tollstedene varierer bemanningen fra rundt 60 årsverk til 2. 13 tollsteder, som utgjør 40 pst. av de lokale tollstedene, har færre enn 5 ansatte. Det sistnevnte tilsier at deler av etatens ytre forvaltning er meget sårbar både kapasitetsmessig og kompetansemessig.

I St.prp. nr. 1 (2001-2002) uttalte derfor Finansdepartementet følgende under omtalen av kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten: *"Toll- og avgiftsetaten vil fortsatt vurdere distriktsforvaltningens organisering og samhandling over distriktsgrensene, med tanke på kostnadseffektiv ressursutnyttelse og utvikling av gode fagmiljøer"*.

Finansdepartementet ba i brev av 20. desember 2001 Toll- og avgiftsdirektoratet foreta en samlet gjennomgang av organiseringen av etatens ytre forvaltning med siktemål å foreslå hensiktsmessige endringer.

Basert på departementets mandat oversendte direktoratet i brev av 8. mai 2002 forslag til endringer i toll- og avgiftsetatens ytre forvaltning. Departementet sendte direktoratets forslag på høring i brev av 7. juni 2002. Høringsfristen var 5. august 2002. Nedenfor gis en orientering om saken, med vekt på regioninndeling og lokalisering av regiontollsteder.

Behov for omorganisering av toll- og avgiftsetatens ytre forvaltning

Det er flere årsaker til at det er behov for å endre organisasjonen i etatens ytre forvaltningsledd. Følgende utviklingstrekk er særlig viktige:

- Økende internasjonalisering med stadig friere verdenshandel medfører økning i person- og varestrømmer over grensene.
- Åpnere grenser i Europa med mer organisert og internasjonal kriminalitet enn tidligere, gjør oppgavene mer komplekse.
- Krav til økt fleksibilitet og evne til omstilling på grunn av nye trafikkmønstre, endrede sikkerhetskrav (for eksempel mat) og akutte hendel-

ser (for eksempel munn- og klovsykeutbruddet i 2001).

- Utviklingen innen den elektroniske informasjonsteknologien gir mulighet for mer effektive arbeidsprosesser, mer effektiv kommunikasjon med brukerne og stedsuavhengig organisering.
- Økte krav fra publikum, næringslivet og media om bedre tjenesteyting.

Til dette kommer at dagens distriktsforvaltning kjennetegnes av et klart misforhold mellom bemanningsfordeling og oppgavefordeling. Oslo og Akershus tolldistrikt har eksempelvis en andel av etatens bemanning på ca. 37 pst., mens over 65 pst. av den samlede distriktsforvaltningens oppgavevolum utføres der.

Toll- og avgiftsdirektoratets kriterier for omorganisering

Toll- og avgiftsdirektoratet foreslår å gå fra en distriktsbasert ytre forvaltning til en regionbasert ytre forvaltning, der regionene gjennomgående utgjør større enheter enn dagens distrikter. Formålet er bedre samordning og utnyttelse av ressursene, herunder å frigjøre ressurser til prioriterte kontrolloppgaver. Nedenfor beskrives direktoratets kriterier for inndeling i regioner og lokalisering av regiontollsteder.

Regioninndeling

Ved vurderingen av hvilke regioner det er behov for, er det som utgangspunkt lagt vekt på hvor tyngden av etatens oppgaver ligger. Dette henger nøye sammen med hvor det er grenseoverganger, konsentrasjonen av næringsvirksomhet, og trafikkmønsteret i vareførselen ut av og inn i Norge. I tillegg må det tas hensyn til hva som er hensiktsmessig i forhold til geografiske avstander og administrativt håndterlige enheter. En viss likhet i arbeidsbyrde og oppgavevolum regionene imellom bør også vektlegges.

Prinsippet om å følge fylkesgrensene i regioninndelingen, det vil si at regionene skal bestå av hele fylker, er søkt videreført (fra distriktsinndelingen). Et unntak gjelder grenseområdene mellom Nordland og Troms fylker, der Toll- og avgiftsdirektoratet foreslår at Harstad tollsted skal ivareta etatens oppgaver både i søndre del av Troms og nordre del av Nordland.

De nevnte kriteriene gir ikke entydige svar, og de må tillegges forskjellig vekt i de ulike landsdelene. Det er for eksempel klart at næringslivsstrukturen og varetransporten ved eksport og import gir størst oppgavevolum innenfor noenlunde rime-

lige avstander i Østlandsområdet. En sammenslåing av etatens aktivitet i hele dette området vil, på den annen side, gi en svært stor organisasjonsmessig enhet. Gevinsten ved å redusere antall distriktsadministrasjoner for sterkt, kan bli motvirket av behov for flere administrative nivåer for å styre både utadrettede oppgaver og administrasjon/personalbehandling. I de nordligste fylkene er det store geografiske avstander, noe som begrunner flere enheter enn oppgavevolumet skulle tilsi for å få administrativt håndterlige enheter.

Lokalisering av regiontollsteder

Regiontollstedene skal være ansvarlig for all oppgaveløsning i sin region. I tillegg skal de utføre etatens kjerneoppgaver (fastsettelse og kontroll) som vanlig tollsted i eget område. Viktige kriterier for forslagene til lokalisering av regiontollsteder har vært:

- *Trafikkmønsteret.* Regionadministrasjonene bør av kontrollhensyn plasseres mest mulig sentralt i forhold til trafikkmønsteret i regionen. Det innebærer en lokalisering nær regionens konsentrasjon av relevant næringsliv og/eller konsentrasjon av person- og varestrømmer inn og ut av landet.
- *Geografi.* Det skal være praktisk å administrere hele regionen derfra, det vil si at det finnes infrastruktur som gjør det enkelt å reise mellom de andre enhetene og regiontollstedet.
- *Eksisterende distriktstollsted.* Om de øvrige kriteriene tilsier det, er det også grunn til å etablere regiontollsteder der det i dag allerede er et distriktstollsted. Disse stedene har allerede vesentlig kompetanse, etablerte administrative funksjoner, tilgang til nødvendig bygningsmasse og øvrige fasiliteter. Det vil derfor gå raskere å få regiontollstedet operativt og det vil bli lettere å ivareta de ansattes behov. Det medfører i tillegg lavere kostnader å etablere regionadministrasjonen der enn å bygge opp en ny administrasjon fra bunnen av på et nytt sted.

Toll- og avgiftsdirektoratets forslag til omorganisering

Nedenfor gjengis Toll- og avgiftsdirektoratets vurderinger og konkrete forslag til regioninndeling og lokalisering av regiontollsteder basert på forannevnte kriterier.

Tollregioner

Kriteriene kunne i utgangspunktet tilsi at landet skulle deles inn i tre tollregioner; Østlandet, Vest-

landet og det Nordenfjelske. Som nevnt ovenfor, er det imidlertid nødvendig med visse modifikasjoner.

Regionløsningen for Østlandet må ikke bli uforholdsmessig stor i forhold til de øvrige regionene når det gjelder oppgaver og ressurser. Da vil det bli usikkert om det vil være mulig å realisere administrative gevinster. Direktoratet foreslår derfor å skille ut en egen Region Sør bestående av fylkene Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust-Agder og Vest-Agder. Dette gir en region der store deler av virksomheten er rettet mot å håndtere fergetrafikk til og fra kontinentet, foruten at regionen har betydelig flytrafikk og store importhavner.

Resten av Østlandet kan anses som en naturlig enhet. Hovedtyngden av vareførselen gjennom Østfold og Hedmark skal til Oslo-området. På den måten henger området sammen i et totalt trafikkmønster. En slik region vil imidlertid også bli for stor i forhold til de øvrige og bli administrativt vanskelig håndterlig. Det er fare for at en del av gevinsten ved sammenslåing vil gå bort ved at det må innføres ytterligere administrative ledd. Dette området bør derfor ifølge direktoratet bli delt inn i to regioner; *Oslo og Akershus* som i dag og en *Region Øst* som blant annet håndterer grensetrafikken mot Sverige i den sørlige delen av landet. Region Øst vil bestå av Østfold, Hedmark og Oppland fylker.

På Vestlandet bør en *Region Vest* bestå av fylkene Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal. Det fremstår som en naturlig enhet siden regionen henger sammen i forhold til trafikkmønster og næringslivsstruktur.

Som nevnt ovenfor, trenger også den nordligste landsdelen en særlig tilpasning i forhold til kriteriene. Det er spesielle utfordringer knyttet til grensen mot Russland og til trafikken til og fra Svalbard, som ikke uten videre kan sammenlignes med etatens utfordringer i søndre del av regionen. Videre gjør store geografiske avstander landsdelen vanskelig og kostbar å administrere. Området bør derfor deles i to regioner. Dagens Troms og Finnmark tolldistrikt inklusive trafikken til og fra Svalbard bør bestå som en egen *Region Nord*, og en ny *Region Midt-Norge* etableres bestående av fylkene Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag og Nordland.

Begge de to nordligste regionene har et mindre oppgavetilfang enn de øvrige. Et samarbeid om administrative og faglige spørsmål vil derfor også bli vurdert i det videre arbeidet.

Regiontollsteder

I Region Sør vil ifølge direktoratet en naturlig plassering av regiontollstedet være i Vestfold, i Sande-

fjord/Larvik-området. Regiontollstedet bør bestå av de tre nåværende tollstedene Tønsberg, Sandefjord og Larvik samlet til en enhet. Hovedtyngden av trafikken i regionen er i dette området. Utviklingen tilsier også at området vil bli stadig viktigere sett med toll- og avgiftsetatens øyne. Flytrafikken ved Torp og fergetrafikken er i sterk økning. Geografisk er plasseringen sentral og lett tilgjengelig i regionen. En etablering av regiontollsted i Vestfold vil imidlertid gi en noe tyngre og mer kostnadskreven prosess enn om et av dagens to distriktstollsteder i Drammen eller Kristiansand velges.

I Region Oslo og Akershus foreslår direktoratet ingen endring, det vil si at Oslo og Akershus distriktstollsted videreføres som regiontollsted.

I Region Øst bør regiontollstedet plasseres i søndre del av Østfold fylke. Det er uten tvil i dette området etaten har flest oppgaver, og infrastrukturen gjør det fullt ut håndterlig å styre derfra selv om regiontollstedet ikke lokaliseres i regionens geografiske midtpunkt. Fredrikstad og Svinesund tollsteder bør slås sammen og utgjøre regiontollstedet. Dette vil gi positive ressursmessige effekter, og vil i tillegg gi den fordel at regionadministrasjonen vil ha direkte styring med landets viktigste og største grenseovergang.

I Region Vest er det to distriktstollsteder som kan være aktuelle som regiontollsted i den nye regionen. Stavanger og Bergen tollsteder er noenlunde like med hensyn til oppgavevolum og bemanning. Begge steder ligger sentralt i forhold til viktig næringsvirksomhet. Når det gjelder geografisk plassering og tilgjengelighet, peker Bergen seg ut. Bergen er mer sentralt plassert, ikke minst når Møre og Romsdal er foreslått innlemmet i regionen. Godt utbygd infrastruktur gjør de øvrige delene av regionen relativt lett tilgjengelig fra Bergen.

I Region Midt-Norge er Trondheim den mest naturlige plasseringen av regiontollstedet. Trondheim tollsted har den klart største aktiviteten og bemanningen i regionen, og vil enkelt kunne etableres som regionadministrasjon. Godt utbygd infrastruktur taler også i favør av Trondheim.

I Region Nord foreslås regiontollstedet lokalisert til Tromsø på tilsvarende premisser som for valget av Trondheim for Region Midt-Norge.

Konsekvensvurderinger

Toll- og avgiftsdirektoratet foreslår at de av dagens distriktstollsteder som ikke blir regiontollsted, omdefineres til tollsteder innenfor den nye forvaltningsstrukturen (Bodø, Stavanger, Kristiansand, Drammen og Kongsvinger). Det samlede antall tollsteder og kontroll- og ekspedisjonssenheter fore-

slås dessuten redusert, slik at den nye strukturen i tillegg til 6 regiontollsteder vil bestå av om lag 20 tollsteder og 5 kontroll- og ekspedisjonssenheter. Antallet organisasjonssenheter i en ny løsning vil derfor være om lag 30, sammenliknet med ca. 50 enheter i dagens struktur.

Nedenfor gjengis Toll- og avgiftsdirektoratets vurderinger av økonomiske og administrative konsekvenser, distriktsmessige konsekvenser og konsekvenser for næringslivet som følger av forslaget til ny organisasjonsstruktur i etatens ytre forvaltning.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslagene til omorganisering innebærer en sammenslåing av tolldistrikter og en sammenslåing/nedleggelse av et antall tollsteder/lokale enheter. Ifølge direktoratet vil tiltaket gi en gevinst opp mot 100 årsverk. Det vil blant annet si at ressurser som i dag brukes på administrative oppgaver kan brukes på etatens kjerneoppgaver. Tidligere erfaringer viser at det kan omdisponeres 12 til 14 årsverk til prioriterte oppgaver ved sammenslåing av to distriktadministrasjoner, noe som i denne sammenheng betyr ca. 50 frigjorte årsverk. I tillegg vil sammenslåing av små tollsteder til større enheter gi gevinster som følge av administrative forenklinger og fordeler med mer robuste enheter. Dette vil totalt kunne gi mulighet for ytterligere å omdisponere årsverk til mer prioriterte arbeidsoppgaver.

Forslagene medfører at et mindre antall tjenestemenn må endre tjenestested, og at noen må flytte. Direktoratet har beregnet at ca. 75 tjenestemenn vil bli direkte berørt av forslaget, det vil si ca. 5 pst. av de ansatte i den ytre forvaltning.

Gjennomføringskostnadene vil primært være knyttet til kompetanseutvikling og ansattes skifte av tjenestested og merutgifter til reise, samt endringer i etatens husleieforhold. Disse omstillingskostnadene vil ifølge direktoratet være klart lavere enn verdien av de arbeidsbesparende effektene.

Distriktsmessige konsekvenser

Forslaget innebærer en omfordeling av et mindre antall arbeidsplasser mellom kommuner, for å bidra til et bedre samsvar mellom oppgavefordeling og ressursfordeling i de ulike deler av etaten.

Det er som nevnt bare et mindre antall personer som berøres direkte, og forslaget vil derfor ha liten påvirkning på befolknings- og bosettingsmønstre. Etatens tjenestetilbud og tilgjengelighet vil bli så godt som det samme eller bedre enn i dag. Forslaget vil derfor ikke ha negative virkninger på betingelsene for produksjon og verdiskapning.

Konsekvenser for næringslivet

Toll- og avgiftsetatens hovedvirksomhet overfor næringslivet er behandling av inn- og utførselsdeklarasjoner. I dag mottas 97 pst. av alle tolldeklarasjoner elektronisk, det vil si uten fysisk fremmøte hos etaten. De resterende tre prosentene består hovedsakelig av privat import av brukte biler.

Det er også tatt i bruk et elektronisk transitteringssystem (TET), som gjør at transportører selv kan starte opp og avslutte sine transitteringer elektronisk. Også på andre områder hvor det ennå ikke finnes elektroniske løsninger, er det innført forenklede rutiner og gitt autorisasjoner.

Nye elektroniske kommunikasjonsløsninger kombinert med større fagmiljøer og økt bruk av mobile kontrollenheter, tilsier at den omorganiseringen som her foreslås vil kunne gi bedre service og lavere kostnader for næringslivet.

Høringsuttalelsene

Høringsbrevet om saken ble sendt til aktuelle departementer og underliggende etater, fylkeskommunene, berørte kommuner og utvalgte organisasjoner. Hele 63 av i alt 81 høringsinstanser avga uttalelse, det vil si 78 pst. (I tillegg avga et titall andre organisasjoner uttalelse i en eller annen form).

Samlet sett er høringsinstansene positive til den nye modellen for organisering av toll- og avgiftsetatens ytre forvaltning med vekt på sterkere regionalisering, færre enheter og større fagmiljøer. Kun 3 pst. er uenig, mens hele 57 pst. er enig. De resterende 40 pst. av instansene har ingen kommentarer til dette mer prinsipielle spørsmålet.

Ingen av høringsinstansene er uenig i kriteriene for inndeling i regioner, men 17 pst. er uenig i enkelte sider av det konkrete forslaget til inndeling. Flere instanser har innvendinger mot å bryte "prinsippet" om at regionene skal følge fylkesgrensene (tollstedet i Harstad er foreslått å inngå i Region Midt-Norge).

Ingen av høringsinstansene er heller uenig i kriteriene for lokalisering av regiontollsteder, men 21 pst. er uenig i enkelte sider av det konkrete forslaget til lokalisering. Det skyldes i hovedsak uenighet om plasseringen i egen region, og bør blant annet ses i lys av at samtlige av dagens distriktstollsteder av vertskommunen vurderes som kvalifisert som regiontollsted.

Tilsvarende gjør seg gjeldende på nivået under vedrørende lokalisering av tollsteder i den nye løsningen. Ingen uttaler seg mot kriteriene for lokalisering, men 33 pst. av instansene er mot enkelte sider av det konkrete lokaliseringsforslaget. Det

skyldes hovedsakelig ønsker om å beholde eksisterende tollsted.

Regjeringens vurderinger og konklusjoner

Toll- og avgiftsetaten har stort behov for å endre organisasjonsstrukturen i sin ytre forvaltning. Både forvaltningspolitiske og rene toll- og avgiftsfaglige hensyn taler for en struktur preget av sterkere regionalisering, færre organisasjonsenheter og større fagmiljøer.

Regjeringen har sluttet seg til Toll- og avgiftsdirektoratets forslag til regioninndeling og lokalisering av regiontollsteder, med unntak av plasseringen av regiontollstedet i Region Sør. Dette legges til Kristiansand. Valget av Kristiansand er basert på en helhetsvurdering, hvor det også inngår kostnadmessige og personalmessige hensyn.

Kontorstrukturen for øvrig legges fram for Regjeringen senere etter en forutgående prosess mellom Finansdepartementet, Arbeids- og administrasjonsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet og Justisdepartementet. I denne prosessen bør også grensen mellom Region Midt-Norge og Region Nord vurderes nærmere.

Den nye løsningen vil etter Regjeringens mening gi klare gevinster i forhold til dagens organisering. Den foreslåtte regionstrukturen, kombinert med omdisponering av ressurser, vil bidra til høyere kvalitet og økt effektivitet i arbeidet, samt til bedre ressursutnyttelse. I tillegg vil forslaget medføre riktigere toll- og avgiftsinngang.

Omorganiseringen av toll- og avgiftsetatens ytre forvaltning er et viktig utviklingstiltak, og inngår som en del av Regjeringens arbeid med å modernisere offentlig sektor.

Arbeidet med denne omorganiseringen starter opp i 2003 og planlegges gjennomført innen utgangen av 2004. Stortinget vil bli holdt orientert.

3 Forskning og utredning (FoU)

FoU-innsatsen på Finansdepartementets område ivaretas i hovedsak av Statistisk sentralbyrå og gjennom Finansdepartementets bevilgning til forsknings- og utredningsoppdrag.

Prioriterte forsknings- og utredningsområder i 2003 som finansieres fra Finansdepartementets eget driftsbudsjett (kap. 1600 Finansdepartementet, post 21 Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag), er:

- *Skatteøkonomi*, som omfatter deltakelse i Norges forskningsråds program for skatteøkonomisk forskning, samt inntekts- og formuesun-

dersøkelser for selskaper og næringsdrivende som gjennomføres av Statistisk sentralbyrå.

- *Makroøkonomisk forskning*, som blant annet omfatter arbeid for å forbedre det makroøkonomiske modellapparat og statistiske undersøkelser som brukes ved utforming av den økonomiske politikken.
- *Forskning om økonomisk kriminalitet* for å oppnå økt kunnskap som grunnlag for tiltak mot økonomisk kriminalitet. Forskningen vil først og fremst være rettet mot skatte- og avgiftsunndragelser og hvitvasking via Internett og verdipapirvirksomhet.
- *Helseøkonomi*, som omfatter deltakelse i Norges forskningsråds referansegruppe knyttet til satsingen på å bygge opp et nasjonalt helseøkonomisk kompetansemiljø. Helseøkonomisk forskning vil bidra til økt kunnskap blant annet om ressursbruken i helsesektoren, hvilke helsemessige gevinster vi oppnår ved ulik ressursbruk og på den måten gi et bedre grunnlag for å vurdere ulike politik kvalg.

Prioriterte områder i 2003 for forskning i Statistisk sentralbyrå vil være:

- *Analysen av befolkningsutviklingen*: Ny befolkningsframskriving for perioden 2002–2050 blir lagt fram høsten 2002. I 2003 vil det bli arbeidet med en større revisjon av modellen, blant annet med en ny metode for framskriving av flyttinger til og fra kommunene. Utover dette vil det eventuelt bli igangsatt et forprosjekt med sikte på modellutvikling for en framskriving av innvandrerbefolkningen.
- *Arbeidsmarkedsanalyser*: Det vil bli lagt økt vekt på analyser av overgangen mellom arbeidsmarked og trygd basert på Statistisk sentralbyrås mikrodata. Det vil også bli lagt vekt på arbeidet med å analysere tilbud og etterspørsel etter ulike typer arbeidskraft og individuell avkastning av utdanning. Videre fortsetter arbeidet med å analysere sammenhengen mellom utdanning, lønn og produktivitet. Arbeidet med å analysere regional arbeidsmarkeds mobilitet fortsetter også.
- *Ressurs- og miljøøkonomi*: Modellutvikling og analyser av nordeuropeiske energimarkeder fortsetter. Det utvikles en regional modell for kraftmarkedet, der en i større grad enn tidligere tar hensyn til begrensninger i overføringsnettene for kraft innad i de enkelte nordiske landene. Analysene av husholdningers og bedrifters energietterspørsel der en benytter Statistisk sentralbyrås egne data fra forbruksundersøkelsen og industristatistikk, videreføres. Modellutvikling og analyser av

internasjonale olje- og energimarkeder, samt klimapolitikk, fortsetter. Det samme gjelder analyser av betydningen av den teknologisk utviklingen og miljøreguleringer.

- *Utvikling i levekår*: Størstedelen av ressursene på levekårsområdet går til innsamling av samordnet levekårsstatistikk. Hovedtyngden av forskningen på levekårsområdet er finansiert av eksterne oppdragsgivere. Statistisk sentralbyrås egne ressurser blir benyttet til å styrke utnyttelsen av tilgjengelige registerdata for analyser av samspillet mellom levekår og demografisk utvikling.
- *Økonomisk vekst og effektivitet*: Arbeidet med analyser av strukturpolitikk som skattepolitikk og energi- og miljøpolitikk, basert på anvendelse og utvikling av generelle likevektsmodeller, fortsetter. Det vil legges mer vekt på analyser av ulike mekanismer som bidrar til økonomisk vekst og betydningen av disse for økonomisk politikk.
- *Makroøkonomiske modeller*: Modellene ble oppdatert og resultater fra tallrevisjonen av nasjonalregnskapet ble innarbeidet i 2002. I 2003 vil arbeidet med å reestimere modellene med utgangspunkt i de reviderte tallene fortsette. Dessuten vil en prioritere arbeidet med modellering av finansielle balanser. Service overfor partiene på Stortinget opprettholdes. Arbeidet med analyser av drivkrefter bak konjunkturforløpet fortsetter.
- *Offentlige finanser*: Analysene av offentlige finanser vil bli styrket. I 2003 vil det spesielt bli lagt vekt på å analysere betydningen av eldebølgen for fremtidige pensjonsutbetalinger og offentlig tjenesteproduksjon. Makroøkonomiske og fordelingsmessige konsekvenser av ulike utforminger av pensjonssystemet vil bli vurdert. Analyser av omlegginger av skattesystemet der makroøkonomiske og fordelingsmessige konsekvenser ses i sammenheng vil også bli prioritert.
- *Skatter, overføringer, inntektsfordeling*: Skattemodellene oppdateres og stilles til disposisjon for bruk i forvaltningen. Service overfor partiene på Stortinget opprettholdes. Analyser av fordelingsvirkninger fortsetter, herunder fordelings effekter av indirekte skatter og kommunal tjenesteproduksjon.
- *Mikroøkonometriske analyser*: En vil videreføre atferdsanalyser av bedrifter og husholdninger basert på Statistisk sentralbyrås mikrodata. Det vil bli lagt økt vekt på analyser av husholdningenes spareatferd. Analysene vil gi viktig informasjon til mikro- og makromodellene.

4 Miljø- og ressurssspørsmål

Bevilgningene til rene miljøtiltak på Finansdepartementets område anslås til 18,2 mill. kroner for 2003, jf. tabell 4.1.

Tabell 4.1 Bevilgning til miljøtiltak

		(i 1000 kr)	
Kap.	Betegnelse	Saldert Budsjett 2002	Forslag 2003
1600	Finansdepartementet	1 800	1 800
1620	Statistisk sentralbyrå	6 400	6 400
1670	Avsetninger til Den nordiske investeringsbank	10 000	10 000
	Sum	18 200	18 200

4.1 Finansdepartementet

Gjennom arbeidet med den økonomiske politikken vil Finansdepartementet medvirke til at den økonomiske utviklingen skjer på et miljømessig forsvarlig grunnlag. Viktige aktiviteter i 2003 vil være:

- videreføre eget miljøfond under Statens petroleumsfond
- finansiere klimarelatert økonomisk forskning og utredning, herunder prosjekt i regi av OECD om bærekraftig utvikling
- videreføre departementets arbeid i tilknytning til de internasjonale klimaforhandlingene

Det vises for øvrig til omtale av "Grønn stat" under kap. 1600 Finansdepartementet.

Oppfølging av Finansdepartementets miljøhandlingsplan

Finansdepartementet presenterte sin miljøhandlingsplan i forbindelse med statsbudsjettet for 2002. Mange av de miljøpolitiske områdene som Finansdepartementet arbeider med, er av langsiktig karakter, og resultatene av innsatsen kan i de fleste tilfeller ikke vurderes før det har gått noe tid. Nedenfor følger en statusrapport for 2002 for de arbeidsområdene som er trukket fram i miljøhandlingsplanen.

Verdenstoppmøtet om bærekraftig utvikling i Johannesburg er avsluttet med en slutterklæring og handlingsplan som stadfester og utdyper sentrale målsettinger for bærekraftig utvikling. I forkant av Johannesburg-møtet la Norge fram sin stra-

tegi for bærekraftig utvikling. Finansdepartementet skal lede arbeidet med oppfølgingen av den nasjonale strategien. Oppfølgingen vil bli presentert i forbindelse med Nasjonalbudsjettet for 2004. Ett ledd i oppfølgingen er å utarbeide indikatorer for bærekraftig utvikling. Ved utviklingen av indikatorer vil det bli lagt vekt på å utnytte det arbeidet som foregår i OECD, i EU og i Norden.

Finansdepartementet har det overordnede ansvaret for innretning av miljøavgiftspolitikken. I miljøhandlingsplanen ble det varslet at Regjeringen skal vurdere omlegging av sluttbehandlingsavgiften for avfall. En arbeidsgruppe har anbefalt at avgiften legges om slik at det er de reelle utslippene som avgiftsbelegges, og ikke innlevert avfall. Arbeidsgruppens anbefaling følges opp i budsjettet for 2003, og avgiften differensieres ikke lenger etter energiutnyttelsesgrad. For fortsatt å stimulere til økt energiutnyttelse fra avfall, innføres det samtidig en tilskuddsordning for dette formålet.

Kvoteutvalget, som presenterte et forslag til kvotesystem for klimagasser, vurderte utslipp av HFK og deler av utslippet av PFK som lite egnet til å inkluderes i et kvotesystem, og anbefalte derfor at utslippene ble regulert gjennom avgifter, jf. NOU 2000: 1 Et kvotesystem for klimagasser. I tråd med kvoteutvalgets anbefaling ble det i Regjeringens tilleggsmelding om klimapolitikk (St.meld. nr. 15 (2001-2002)) foreslått å innføre en slik avgift i 2003. Avgiften vil bli lagt på omsetning av produkter som inneholder HFK og PFK.

For enkelte av miljøavgiftene er det gjort unntak for ulike typer virksomheter. I forbindelse med

at ESA vedtok de nye miljøretningslinjene 23. mai 2001, har det vært korrespondanse mellom Norge og ESA i forhold til en rekke av de norske unntakene. Parallelt er det nedsatt en interdepartemental arbeidsgruppe som vurderer alternative utforminger av el-avgiften. 26. juli 2002 vedtok ESA å åpne en formell undersøkelsesprosedyre. I denne omgang konsentrerer ESA seg om el-avgiften og avgiftene på SO₂ og CO₂, men har forbeholdt seg retten til senere å vurdere andre miljøavgifter.

Det er foretatt en gjennomgang av statsbudsjettets støtteordninger som kan ha negative miljøeffekter. Støtteordninger kan grovt deles inn i tre hovedgrupper: Ordninger som medfører økt transport, ordninger som medfører arealbruk som kan påvirke det biologiske mangfoldet, og ulike fritak fra miljøavgifter. Det er opp til de ansvarlige fagdepartementene å vurdere hvordan kartleggingen skal følges opp. Miljøverndepartementet og Finansdepartementet har i fellesskap startet et arbeid for å vurdere økonomiske virkemidler for å stimulere til bevaring av biologisk mangfold. Det skal blant annet settes i gang en utredning av naturavgift, og støtteordninger som kan påvirke det biologiske mangfoldet negativt, skal kartlegges.

Ved utgangen av annet kvartal 2002 var miljødelen av petroleumsfondet 1 438 mill. kroner.

Finansdepartementet arbeider med oppnevning av et utvalg som skal utrede etiske retningslinjer for Statens petroleumsfond. Parallelt vil det bli foretatt en nærmere vurdering av innretningen av miljødelen av fondet.

4.2 Statistisk sentralbyrå

Hovedmålet for Statistisk sentralbyrås arbeid med miljø- og naturressurser er å dekke samfunnets behov for statistikk om naturressurser og miljøpåvirkninger, samt ressursinnsats til miljøtiltak og effekter av denne. Samtidig vil en utnytte denne

statistikken til forskning og analyse om sammenhengene mellom ressursutnyttelse, økonomisk utvikling og miljøpåvirkning.

Statistisk sentralbyrå inngikk i 1999 en samarbeidsavtale med Statens forurensingstilsyn på vegne av Miljøverndepartementet og miljøforvaltningen om utvikling og drift av miljøstatistikk. Avtalen skal evalueres med sikte på fornying i 2002.

I 2001 fremmet Regjeringen St.meld. nr. 24 (2000-2001) der den presenterte nøkkeltall for åtte miljøpolitiske resultatområder. Disse skal være sentrale i de framtidige stortingsmeldingene om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand. For noen av disse nøkkeltallene er det etablert datafangst enten i regi av miljødirektoratene eller i Statistisk sentralbyrå, mens det for andre tall må etableres ny datafangst og nye statistikkrutiner. Statistisk sentralbyrå har derfor på oppdrag fra miljødirektoratene gjennomført en utredning om behovet og potensialet for miljørelatert statistikk fra Statistisk sentralbyrå til resultatoppfølging på miljøvernområdet. Denne utredningen lanserer flere nye utfordringer for Statistisk sentralbyrå på statistikkområder der datatilfanget pr. i dag er sparsomt. Utredningen er lagt til grunn for arbeidet med fornyelse av samarbeidsavtalen i 2002.

4.3 Avsetning til den nordiske investeringsbanken

Finansdepartementet fikk fullmakt til å gi garanti for miljølån til Nordens nærområder (MIL) gjennom Den nordiske investeringsbank (NIB) innenfor en totalramme på 63,5 mill. euro i 2002. Samtidig ble det vedtatt å opprette et fond til dekning av Norges andel av eventuelle tap. Fullmakten forutsetter tilslutning fra de øvrige nordiske landene om utvidelse av MIL. Det vises for øvrig til omtale i St.prp. nr. 1 (2001-2002).

5 Garanti- og tilsagnsordninger under Finansdepartementet

Tabell 5.1 viser en oversikt over garantiordninger under Finansdepartementet.

Tabell 5.1 Garantiordninger – oversikt

	(i 1000 kroner)			
	Utbetalt pga. tap i 2001	Samlet garanti- ansvar 31.12.2001 ¹⁾	Samlet full- makt i 2002 for nye og gamle garantier ²⁾	Samlet full- makt i 2003 for nye og gamle garantier ²⁾
1. Grunnkapital fratrullet innbetalt kapital fra Den nordiske investeringsbank	-	5 692 953	5 295 238	5 295 238
2. Prosjektinvesteringsslån gjennom Den nordiske investeringsbank	-	2 711 390	2 521 969	2 521 969
3. Miljølån til Nordens nærområder gjennom Den nordiske investeringsbank	-	155 054	469 646	469 646
Sum garantier under Finansdepartementet	-	8 559 397	8 286 853	8 286 853

¹⁾ Omregnet fra euro 28. desember 2001 (kurs 7,9515)

²⁾ Omregnet fra euro 22. august 2002 (kurs 7,3960)

5.1 Nærmere om garantiordningene

Den nordiske investeringsbanks grunnkapital

Den nordiske investeringsbank (NIB) har som oppgave å yte lån og stille garantier til bankmessige vilkår til finansiering av prosjekter i og utenfor Norden. Hovedtyngden av bankens virksomhet skjer i form av ordinære utlån og garantier. Disse omfatter investeringslån til samarbeidsprosjekter mellom to eller flere nordiske land, finansiering av miljø- og infrastrukturinvesteringer i Norden, samt utenlandske investeringer i Norden. Styret har for øvrig vedtatt at banken i visse tilfelle kan yte ordinære lån til prosjekter i Baltikum. Foruten ordinære utlån og garantier yter banken lån til prosjektinvesteringer utenfor Norden (PIL) og miljølån til Nordens nærområder (MIL).

Finansdepartementet tilrår at Stortinget gir Finansdepartementet fullmakt til å stille garantier i 2003 for Norges andel av NIBs grunnkapital fratrullet innbetalt kapital innen en samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på 715 959 651 euro, jf. forslag til romertallsvedtak IV, pkt. 1.

Det vises for øvrig til omtale under kap. 1670, post 70 og i St.prp. nr. 1 (1998-99).

Den nordiske investeringsbank er et fellesnordisk foretagende. Regler for økonomiforvaltningen i den norske statsforvaltningen kan derfor ikke uten videre gjøres gjeldende. Forvaltningen av Norges garantiforpliktelser under PIL-ordningen og MIL-ordningen oppfyller ikke økonomireglementets bestemmelser om forvaltning av statlige garantier. Dette gjelder regelen om at garantiordningen skal være selvfinansierende, og regelen om at staten skal stille som simpel kausjonist. I tillegg gjelder dette kravet om lineær nedtrapping av garantiansvaret, pro rata risikofordeling og valuta-slag.

Den nordiske investeringsbanks prosjektinvesteringsslån (PIL)

Formålet er å støtte nordiske prosjektinvesteringer. Det vil si å gi lån til å finansiere eksport av kapitalvarer fra nordiske land til land med relativt god kredittverdighet, først og fremst i Asia, Midt-østen, Sentral- og Øst-Europa, Latin-Amerika og Afrika. Det kan også gis støtte til lokale prosjektkostnader og import fra ikke-nordiske land mv.

Finansdepartementet tilrår at Stortinget gir Finansdepartementet fullmakt til å stille garantier i 2003 for lån fra NIB i forbindelse med PIL innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på inntil 340 991 000 euro, jf. forslag til romertallsvedtak IV, pkt. 2. Det vises for øvrig til omtale av avsetning til tapsfond for prosjektinvesteringslån under kap. 1670, post 51.

Den nordiske investeringsbanks miljølåneordning (MIL)

Lånene kan etter beslutning i NIBs styre bevilges til miljøprosjekter av nordisk interesse i Nordens nærområder. Nordens nærområder utgjør under ordningen følgende land og regioner: Polen, Kaliningrad-området, Estland, Latvia, Litauen, Nordvest-Russland inkludert St. Petersburg og Den

karelske republikk samt Barentsregionen. Miljøprosjekter er av nordisk interesse når de reduserer miljøbelastningen til Norden fra nærområdene. Definisjonen av nærområde er utvidet slik at ordningen også kan anvendes i de russiske fylkene Vologda, Novgorod og Pskov, samt de deler av Ukraina og Hviterussland som ligger innenfor nedbørsfeltet til Østersjøen eller på annen måte kan påføre Norden alvorlige forurensninger.

Finansdepartementet tilrår at Stortinget gir Finansdepartementet fullmakt til å stille garantier i 2003 for lån fra NIB under MIL innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på inntil 63 500 000 euro, jf. forslag til romertallsvedtak IV, pkt. 3.

Det vises for øvrig til omtale av avsetning til tapsfond for miljølåneordningen under kap. 1670, post 50.

5.2 Tilsagnsordninger

Tabell 5.2 Tilsagnsordning vedrørende oppfølging av konkursbo

	(i 1000 kroner)
	Tilsagn
Samlet ansvar pr. 1. januar 2001	6 557
Nye tilsagn i 2001	5 091
Utbetalinger i avsluttede bo i 2001	-1 082
Frigitt tilsagn i 2001	-2 980
Samlet ansvar pr. 31. desember 2001	7 586
Fullmakt til nye tilsagn i 2002	8 000
Fullmakt til nye tilsagn i 2003	8 000
Samlet fullmakt i 2003 for nye og gamle tilsagn	23 586

For å sikre og følge opp krav i konkursbo som ledd i det offentlige innkreivingsarbeidet, ble det for 2002 gitt fullmakt til å stille nye, betingede tilsagn om dekning av omkostninger ved fortsatt bobehandling for inntil 8 mill. kroner. Ved utgangen av 2001 forelå betingede tilsagn om dekning av omkostninger ved fortsatt bobehandling for ca. 7,6 mill. kroner. Tilsagnsfullmakten er knyttet til kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten, post 21 Spesielle driftsutgifter og kap. 1618 Skatteetaten, post 21 Spesielle driftsutgifter.

Betinget tilsagn om dekning av omkostninger ved fortsatt bobehandling gis vanligvis når fortsatt bobehandling antas å kunne tilføre boet aktiva, men hvor det enkelte konkursbo ikke har økono-

misk evne til å bære risikoen for kostnadene. I særlige tilfeller gis det også betinget tilsagn når blant annet mistanke om økonomisk kriminalitet tilsier at konkursboet forfølger forholdet privatrettslig eller strafferettslig ved å overføre saken til påtalemyndighetene.

Konkursbo, hvor tilsagnene er bortfalt fordi boene inngikk forlik eller fikk rettens medhold, ble ifølge opplysninger fra skattefogdkontorene tilført til sammen ca. 7,8 mill. kroner i 2001. Dette er et høyere beløp enn de gitte tilsagn, og viser at behovet for en ordning som gjør konkursbo i stand til å forfølge mulige omstøtelige forhold mv., er til stede. Bostyrernes kjennskap til ordningen synes også å være økende. Ordningen er derfor med på å

motvirke bevisst økonomisk tapping av virksomheter. I tillegg har det offentlige som kreditor fått bedre dekning ved at konkursbo har fått tilbakeført midler ut over de kostnader ordningen har påført staten.

Av så vel innfordringsmessige som allmennpreventive grunner, anser Finansdepartementet ordningen som viktig. Ansvaret for å treffe avgjørelser om nye tilsagn ble i 1998 delegert til Skattedirektoratet og Toll- og avgiftsdirektoratet. Ordningen foreslås videreført i 2003 ved at Skattedirektoratet og Toll- og avgiftsdirektoratet gis fullmakt til å stille nye, betingede tilsagn om dekning av omkostninger ved fortsatt bobehandling for inntil 8 mill. kroner innenfor en samlet fullmakt for nye og gamle tilsagn på 23,6 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak V. Finansdepartementet vil på grunnlag av forventet behov foreta en nærmere fordeling mellom de to direktoratene.

6 Andre fullmakter

6.1 Uopplarte differanser og feilposterings i tidligere års statsregnskap

Det oppstår fra tid til annen differanser i regnskapet hos regnskapsførerne i staten. Enkelte av disse differansene blir ikke opplært til tross for en betydelig innsats med å finne ut av hva de kan skyldes. Det kan også forekomme at beløp blir anvist og postert feil i statsregnskapet, og at feilen først oppdages etter at årsregnskapet er avsluttet.

Oppretting av slike feil ved motsatt postering i et senere års regnskap vil på grunn av ettårsprinsippet medføre at også senere års regnskap blir feil. Etter Finansdepartementets vurdering er det mest korrekt at uopplarte differanser og andre feil korrigeres i det sentrale statsregnskapet ved posterings over konto for forskyvninger i balansen. Da vil disse posteringsene ikke påvirke bevilgningsregnskapet det året korrigeringen gjøres. Det forutsetter at dette skjer etter posteringsanmodning fra vedkommende departement og i) etter at det som er mulig er gjort for å oppklare differansen og ii) når feilposteringen ikke kan korrigeres på annen måte.

Det må innhentes hjemmel fra Stortinget i den enkelte sak før posteringsanmodning kan sendes Finansdepartementet. For mindre beløp bør Finansdepartementet ha fullmakt.

Stortinget vedtok ved behandling av Innst. S. nr. 252 (1997-98), jf. St.prp. nr. 65 (1997-98), å gi Finansdepartementet slik fullmakt for budsjett- og regnskapsåret 1998. Denne fullmakten har årlig blitt gjentatt i budsjettokumentene. Det foreslås

at Finansdepartementet gis samme fullmakt for budsjett- og regnskapsåret 2003, jf. forslag til romertallsvedtak VI.

6.2 Merinntektsfullmakter

6.2.1 Skatteetaten

Skatteetaten har inntekter i forbindelse med salg av tjenester til andre statsinstitusjoner og kommuner, og tilfeldige inntekter. På grunn av usikkerhet om størrelsen på inntektene ber Finansdepartementet om fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1618, post 01 Driftsutgifter med et beløp tilsvarende merinntekter under kap. 4618, post 02 Andre inntekter, jf. forslag til romertallsvedtak II.

6.2.2 Statistisk sentralbyrå

Statistisk sentralbyrå har en ekstern finansiert oppdragsvirksomhet (markedsoppdraget) i tillegg til statsoppdraget. Markedsoppdragsvirksomheten motsvares av tilsvarende inntekter og er spesifisert under utgiftskapittel 1620 Statistisk sentralbyrå, post 21 Spesielle driftsutgifter og under inntektskapittel 4620 Statistisk sentralbyrå, post 02 Spesialoppdrag.

Det er knyttet usikkerhet til markedsoppdragets størrelse på det tidspunkt budsjetteringen foretas. På denne bakgrunn foreslås en merinntektsfullmakt, jf. forslag til romertallsvedtak II. Det er en forutsetning at markedsoppdragsvirksomheten fortsatt skal utgjøre en begrenset del av den totale virksomheten.

6.2.3 Statens innkrevingsentral

Statens innkrevingsentral har utgifter i forbindelse med tjenester som utføres for eksterne oppdragsgivere. I all hovedsak gjelder dette innkreving av misligholdt kringkastingsavgift. Finansdepartementet ber om fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1634 Statens innkrevingsentral, post 01 mot tilsvarende merinntekter under kap. 4634 Statens innkrevingsentral, post 02, jf. forslag til romertallsvedtak II.

6.3 Fullmakt til å iverksette sikkerhetstiltak

Statsministerens kontor har ansvaret for å iverksette nødvendige sikkerhetstiltak for Statsministeren og regjeringens øvrige medlemmer basert på den til enhver tid gjeldende trusselvurdering fra Politiets overvåkningssentral. Det er vanskelig å budsjettere tiltakene, og tiltakene vil også kunne endre seg i løpet av budsjettåret. Statsministerens

kontor ber derfor om samtykke til å overskride bevilgningen på kap. 21 Statsrådet for å iverksette de nødvendige sikkerhetstiltakene, jf. forslag til romertallsvedtak III.

6.4 Folketrygdfondet

I budsjettavtalen mellom FrP og regjeringspartiene om Revidert nasjonalbudsjett 2002 ble det enighet om følgende:

”Grensen for Folketrygdfondets aksjeplassering i Danmark, Finland og Sverige utvides fra grensen på 5 pst. av Folketrygdfondets samlede ramme for aksjeplasseringer til 20 pst. av aksjerammen. Regjeringen bes om å komme tilbake med forslag om en eventuell utvidelse av eierandelbegrensningen i enkeltelskaper i forbindelse med Nasjonalbudsjettet for 2003.”

Dette er også tatt inn i Budsjett-innst. S. II (2001-2002) og Innst. S. nr. 255 (2001-2002) til hen-

holdsvis Revidert nasjonalbudsjett 2002 og St.prp. nr. 63 (2001-2002).

Videre vedtok Stortinget i forbindelse med behandlingen av Eierskapsmeldingen 18. juni i år følgende:

”Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2003 fremme forslag om å utvide Folketrygdfondets plasseringsmuligheter til også å omfatte plasseringer i unoterte aksjer.”

Forslaget var satt fram på vegne av Høyre, KrF og SV.

Regjeringen følger opp ovennevnte vedtak i Nasjonal- og Statsbudsjettet 2003. Endringer i plasseringsadgangen for Folketrygdfondet vil kreve at reglementet for fondet endres. Reglementet vedtas av Stortinget. Forslag til endring i reglementet er fremmet i romertallsvedtak VII i denne proposisjonen. Regjeringens forslag er nærmere omtalt i kapittel 3.5 i Nasjonalbudsjettet.

7 Oversiktstabeller for budsjettet

7.1 Utgifter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003	Pst. endr. 02/03
	Det kongelige hus				
1	Det kongelige hus	27 500	0	0	0,0
2	Hans Kongelige Høyhet Kronprinsen	2 100	0	0	0,0
	Sum kategori 00.10	29 600	0	0	0,0
	Regjering				
20	Statsministerens kontor (jf. kap. 3020)	54 431	51 370	53 480	4,1
21	Statsrådet (jf. kap. 3021)	92 895	89 800	102 700	14,4
24	Regjeringsadvokaten (jf. kap. 3024)	32 951	36 300	42 260	16,4
	Sum kategori 00.30	180 277	177 470	198 440	11,8
	Stortinget og underliggende institusjoner				
41	Stortinget (jf. kap. 3041)	555 903	599 400	736 800	22,9
42	Forsvarets ombudsmannsnemnd	3 371	3 500	3 800	8,6

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003	Pst. endr. 02/03
43	Stortingets ombudsmann for forvaltningen (jf. kap. 3043)	24 947	26 900	33 000	22,7
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	3 001	3 200	3 600	12,5
51	Riksrevisjonen (jf. kap. 3051)	261 085	259 400	294 600	13,6
	Sum kategori 00.40	848 307	892 400	1 071 800	20,1
	Sum programområde 00	1 058 184	1 069 870	1 270 240	18,7
Finansadministrasjon					
1600	Finansdepartementet (jf. kap. 4600)	218 799	312 600	245 714	-21,4
1602	Kredittilsynet (jf. kap. 4602)	111 427	120 300	130 650	8,6
	Sum kategori 23.10	330 226	432 900	376 364	-13,1
Skatte- og avgiftsadministrasjon					
1610	Toll- og avgiftsetaten (jf. kap. 4610)	886 216	863 800	960 450	11,2
1618	Skatteetaten (jf. kap. 4618)	3 517 280	3 649 300	3 767 435	3,2
	Sum kategori 23.20	4 403 496	4 513 100	4 727 885	4,8
Offisiell statistikk					
1620	Statistisk sentralbyrå (jf. kap. 4620)	501 650	457 100	487 180	6,6
	Sum kategori 23.30	501 650	457 100	487 180	6,6
Andre formål					
1630	Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring	3 730	9 400	12 700	35,1
1632	Kompensasjon for merverdiavgift	1 118 079	1 217 000	1 720 891	41,4
1634	Statens innkrevingssentral (jf. kap. 4634)	190 126	167 200	155 675	-6,9
1635	Oppgjør av skattefordelingstvist mv.	329 907	0	0	0
1637	EU-opplysning	2 000	2 000	2 000	0,0
	Sum kategori 23.40	1 643 842	1 395 600	1 891 266	35,5
	Sum programområde 23	6 879 214	6 798 700	7 482 695	10,1

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003	Pst. endr. 02/03
	Statsgjeld, renter og avdrag mv.				
1650	Statsgjeld, renter m.m. (jf. kap. 5606)	18 219 254	17 260 250	17 682 000	2,4
1651	Statsgjeld, avdrag og innløsning	43 138 803	47 418 000	4 983 700	-89,5
	Sum kategori 24.10	61 358 057	64 678 250	22 665 700	-65,0
	Statlige fordringer, avsetninger mv.				
1670	Avsetninger til Den nordiske investeringsbank	26 387	10 000	10 000	0,0
	Sum kategori 24.20	26 387	10 000	10 000	0,0
	Sum programområde 24	61 384 444	64 688 250	22 675 700	-64,9
	Sum utgifter	69 321 842	72 556 820	31 428 635	-56,7

7.2 Inntekter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003	Pst. endr. 02/03
	Regjering				
3020	Statsministerens kontor (jf. kap. 20)	438	0	0	0,0
3021	Statsrådet (jf. kap. 21)	573	0	0	0,0
3024	Regjeringsadvokaten (jf. kap. 24)	8 068	2 870	3 220	12,2
	Sum kategori 00.30	9 079	2 870	3 220	12,2
	Stortinget og underliggende institusjoner				
3041	Stortinget (jf. kap. 41)	8 579	6 050	7 060	16,7
3043	Stortingets ombudsmann for forvaltningen (jf. kap. 43)	530	0	0	0,0
3051	Riksrevisjonen (jf. kap. 51)	9 135	500	2 000	300,0
	Sum kategori 00.40	18 244	6 550	9 060	38,3
	Sum programområde 00	27 323	9 420	12 280	30,4

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003	Pst. endr. 02/03
	Finansadministrasjon				
4600	Finansdepartementet (jf. kap. 1600)	5 292	0	5 564	-
4602	Kredittilsynet (jf. kap. 1602)	108 050	120 300	130 650	8,6
	Sum kategori 23.10	113 342	120 300	136 214	13,2
	Skatte- og avgiftsadministrasjon				
4610	Toll- og avgiftsetaten (jf. kap. 1610)	155 871	147 400	192 750	30,8
4618	Skatteetaten (jf. kap. 1618)	181 038	61 430	66 750	8,7
	Sum kategori 23.20	336 909	208 830	259 500	24,3
	Offisiell statistikk				
4620	Statistisk sentralbyrå (jf. kap. 1620)	132 378	116 000	120 300	3,7
	Sum kategori 23.30	132 378	116 000	120 300	3,7
	Andre formål				
4634	Statens innkrevingssentral (jf. kap. 1634)	879 239	757 600	963 500	27,2
	Sum kategori 23.40	879 239	757 600	963 500	27,2
	Sum programområde 23	1 461 868	1 202 730	1 479 514	23,0
	Statlige fordringer, avsetninger mv.				
5341	Avdrag på utestående fordringer	14 231	19 517	18 894	0,0
5345	Tilbakeføring til statskassen	29 164	0	0	0,0
5350	Tilbakeføring av midler fra Statens Banksikringsfond	4 350 000	0	0	0,0
5351	Overføring fra Norges Bank	10 685 127	8 857 301	0	-100,0
5352	Tilbakeføring av midler fra Statens Bankinvesteringsfond	7 749 967	0	0	0,0
5605	Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer	5 851 831	5 000 100	3 883 100	-22,3

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003	Pst. endr. 02/03
5691	Avkastning på bevilget kapital i Statens Bankinvesteringsfond	1 437 468	828 000	0	-100,0
5692	Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank	58 118	59 000	59 000	0,0
	Sum kategori 24.20	30 175 906	14 763 918	3 960 994	-73,2
	Sum programområde 24	30 175 906	14 763 918	3 960 994	-73,2
	Sum inntekter	31 665 097	15 976 068	5 452 788	-65,9

7.3 Bruk av stikkordet "kan overføres"

Under Finansdepartementet blir stikkordet fore-
slått knyttet til disse postene utenom postgruppe
30-49:

(i 1 000 kr)

Kap.	Post	Betegnelse	Overført til 2002	Forslag 2003
1600	21	Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag	4 758	25 350
1618	22	Større IT-prosjekter	30 631	328 200
1620	22	Folke- og bolig telling mv.	28 854	13 200
1630	21	Spesielle driftsutgifter	4 870	12 700
1632	70	Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	0 ¹⁾	65 000

¹⁾ Post 70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner ble opprettet i 2002.

Overførbare bevilgninger på Finansdeparte-
mentets område er blant annet knyttet til prosjek-

ter som går over flere år hvor det kan være en viss
usikkerhet med hensyn til framdriften.

7.4 Årsverksanslag pr. 1. mars 2002 på Finansdepartementets område

Kap.	Betegnelse	pr. 1. mars 2002
20	Statsministerens kontor	54
21	Statsrådet	75
Sum	Regjering	129
41	Stortinget	355
42	Forsvarets ombudsmannsnemnd	4
43	Stortingets ombudsmann for forvaltningen	37
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	1
51	Riksrevisjonen	434
Sum	Stortinget og underliggende institusjoner	831
Sum	Programområde 00	960
1600	Finansdepartementet	276
1602	Kredittilsynet	161
Sum	Finansadministrasjon	437
1610	Toll- og avgiftsetaten	1 698
1618	Skatteetaten	6 125
Sum	Skatte- og avgiftsadministrasjon	7 823
1620	Statistisk sentralbyrå ¹⁾	852
Sum	Offisiell statistikk	852
1634	Statens innkrevingssentral	262
Sum	Programområde 23	9 374
	Totalt	10 334

¹⁾ Inklusive oppdragsårsverk (eksternt finansiert), jf. omtale under kap. 1620 Statistisk sentralbyrå, post 21.

Kilde: Statens sentrale tjenestemannsregister (bemanningsoversikt pr. 1. mars 2002), Statsministerens kontor og Stortingets administrasjon.

Del II
Budsjettforslaget for 2003

Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner**Programkategori 00.10 Det kongelige hus***Utgifter under programkategori 00.10 fordelt på kapitler:*

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003	Pst. endr. 02/03
1	Det kongelige hus	27 500	0	0	0,0
2	Hans Kongelige Høyhet Kronprinsen	2 100	0	0	0,0
	Sum kategori 00.10	29 600	0	0	0,0

Programkategori 00.10 Det kongelige hus ble overført til Arbeids- og administrasjonsdepartementet fra og med 2002.

Kap. 1 Det kongelige hus

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
01	Apanasjer	27 500	0	0
	Sum kap. 1	27 500	0	0

Kap. 2 Hans Kongelige Høyhet Kronprinsen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
01	Apanasje	2 100	0	0
	Sum kap. 2	2 100	0	0

Programkategori 00.30 Regjering

Utgifter under programkategori 00.30 fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003	Pst. endr. 02/03
20	Statsministerens kontor (jf. kap. 3020)	54 431	51 370	53 480	4,1
21	Statsrådet (jf. kap. 3021)	92 895	89 800	102 700	14,4
24	Regjeringsadvokaten (jf. kap. 3024)	32 951	36 300	42 260	16,4
	Sum kategori 00.30	180 277	177 470	198 440	11,8

Kap. 20 Statsministerens kontor (jf. kap. 3020)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
01	Driftsutgifter	54 176	51 370	53 480
21	Frigjøringsjubileet/Frihetsmonumentet i Narvik, <i>kan overføres</i>	255	0	0
	Sum kap. 20	54 431	51 370	53 480

Bevilgningen under kap. 20 Statsministerens kontor dekker ordinære driftsutgifter for Statsministerens kontor.

Post 01 Driftsutgifter

Den foreslåtte økningen i driftsbudsjettet skyldes prisjustering og virkninger av lønnsoppgjøret 2002.

Kap. 3020 Statsministerens kontor (jf. kap. 20)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	255	0	0
18	Refusjon av sykepenger	183	0	0
	Sum kap. 3020	438	0	0

Kap. 21 Statsrådet (jf. kap. 3021)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
01	Driftsutgifter	92 895	89 800	102 700
	Sum kap. 21	92 895	89 800	102 700

Bevilgningen under kap. 21 Statsrådet skal dekke Regjeringens, statssekretærenes og de politiske rådgivernes lønnsutgifter, utgifter til hjemreise, husleie og diett når vedkommende har utgifter til dobbel husholdning. Videre dekker bevilgningen generelle driftsutgifter for den politiske ledelse i departementene, herunder utgifter til tjenestereiser og alle driftsutgifter forbundet med regjeringens biltjeneste.

Post 01 Driftsutgifter

Den foreslåtte økningen i driftsutgiftene skyldes at en for 2003 i større utstrekning ønsker å benytte et fast leiefly på tjenestereiser for statsministeren, og i noen grad også andre regjeringsmedlemmer. Bakgrunnen er økt fokus på sikkerhet, og behovet for bedre arbeidsmuligheter under selve reisen.

Det foreslås videre at Stortinget samtykker i at Statsministerens kontor i 2003 kan overskride bevilgningen på kapittel 21 Statsrådet for å iverksette nødvendige sikkerhetstiltak for Statsministeren og regjeringens øvrige medlemmer, jf. forslag til romertallsvedtak III.

Kap. 3021 Statsrådet (jf. kap. 21)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	349	0	0
18	Refusjon av sykepenger	224	0	0
	Sum kap. 3021	573	0	0

Kap. 24 Regjeringsadvokaten (jf. kap. 3024)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
01	Driftsutgifter	28 661	31 400	36 130
21	Spesielle driftsutgifter	4 290	4 900	6 130
	Sum kap. 24	32 951	36 300	42 260

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønns- og driftsutgifter ved Regjeringsadvokatembetet. Den foreslåtte økningen i rammen inkluderer en styrking av embetets bemanning på advokatsiden, noe økt reisevirksomhet, og enkelte omkostninger i forbindelse med omorganisering.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Posten omfatter prosesskostnader og kostnader til leie av advokater. Rammen foreslås økt for i noe større grad å kunne sette ut rutinepregede saker til eksterne advokater. Posten blir også benyttet til oppdrag som Regjeringsadvokaten påtar seg, jf. kap. 3024, post 03 Oppdrag.

Kap. 3024 Regjeringsadvokaten (jf. kap. 24)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
01	Erstatning for utgifter i rettssaker	6 934	2 570	2 700
03	Oppdrag	355	300	520
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	333	0	0
18	Refusjon av sykepenger	446	0	0
	Sum kap. 3024	8 068	2 870	3 220

Post 01 Erstatning for utgifter i rettssaker

Posten omfatter inntekter ved at staten tilkjennes erstatning for saksomkostninger i sivile saker. Det er usikkerhet knyttet til bevilgningsforslaget.

Post 03 Oppdrag

Posten omfatter inntekter fra oppdrag som Regjeringsadvokaten påtar seg, blant annet for statsforetakene, jf. kap. 24, post 21.

Programkategori 00.40 Stortinget og underliggende institusjoner

Utgifter under programkategori 00.40 fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003	Pst. endr. 02/03
41	Stortinget (jf. kap. 3041)	555 903	599 400	736 800	22,9
42	Forsvarets ombudsmannsnemnd	3 371	3 500	3 800	8,6
43	Stortingets ombudsmann for forvaltningen (jf. kap. 3043)	24 947	26 900	33 000	22,7
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	3 001	3 200	3 600	12,5
51	Riksrevisjonen (jf. kap. 3051)	261 085	259 400	294 600	13,6
	Sum kategori 00.40	848 307	892 400	1 071 800	20,1

Programkategori 00.40 omfatter utgifter til Stortinget, Forsvarets ombudsmannsnemnd, Stortingets ombudsmann for forvaltningen, Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og

sikkerhetstjeneste og Riksrevisjonen. Forslaget er i samsvar med forslag fra Stortingets administrasjon.

Kap. 41 Stortinget (jf. kap. 3041)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
01	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	463 826	478 200	533 100
21	Spesielle driftsutgifter	4 398	0	0
32	Kjøp av leiligheter, <i>kan overføres</i>	1 692	0	6 000
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	46 603	54 300	113 100
70	Tilskudd til partigruppene	39 344	66 900	84 600
71	Utsmykking av vandrehallen	40	0	0
	Sum kap. 41	555 903	599 400	736 800

Hovedoppgaver og organisasjon

Stortingets administrasjon har som hovedoppgave å bistå Stortinget i dets konstitusjonelle og administrative gjøremål, slik disse er nedfelt i Grunnloven, lov, stortingsvedtak og gjennom konstitusjonell praksis, og ellers på best mulig måte å legge forholdene til rette for stortingsrepresentantenes utøvelse av sine oppgaver.

Budsjettet omfatter den parlamentariske virksomheten i vid forstand, medregnet Stortingets deltakelse i internasjonale parlamentarikerforsamlinger, øvrige reiser og stortingsrepresentantenes godtgjørelser. Budsjettet omfatter også den administrative drift av Stortinget.

Stortingets direktør er Stortingets øverste administrative leder og direkte underlagt Stortingets presidentskap. Administrasjonen er organisert i et konstitusjonelt kontor og fire avdelinger: Drifts- og serviceavdelingen, Forvaltningsavdelingen, Informasjons- og dokumentasjonsavdelingen og Internasjonal avdeling.

Rapport 2001

Stortingets arbeid i vårsesjonen var blant annet preget av viktige og omfattende reformer på forskjellige samfunnsområder: Sykehusreform, politireform, endret oppgavefordeling mellom fylke, stat og kommune, omfattende omlegginger av Forsvaret, viktige endringer i domstolsadministrasjonen og en stor reform innen høyere utdanning. Viktige reformer i Stortingets egen arbeidsmåte ble også behandlet, blant annet ble budsjettreformen gjort permanent. Reglene for den ordinære spørretimen ble endret.

Høsten ble preget av stortingsvalg, regjeringsskifte og budsjettbehandling. Av den grunn hadde Stortinget i løpet av høstsesjonen noe færre alminnelige saker til behandling, mens budsjettbehandlingen på vanlig måte dominerte arbeidet i komiteene og mot slutten av sesjonen også møtevirksomheten i Stortingssalen.

Et stortingsvalg medfører alltid mange store arbeidsoppgaver for de ulike enheter i administrasjonen. Det nyvalgte Stortinget fikk 62 nye representanter. Regjeringsskiftet førte til at antallet nye representanter økte til ca. 70.

Stortinget vedtok 11. juni 2001 at de parlamentariske gruppene skal få midler til å lønne én rådgiver eller sekretær for hver representant. I tillegg skal hver gruppe, uansett størrelse, kunne ha to personer som en basisbemanning. Vedtaket innebærer at tilskuddene til gruppene i løpet av en gjennomføringsfase på 2-3 år vil bli nesten fordoblet i forhold til tidligere nivå. Gruppene vil få øko-

nomiske ressurser til å lønne ca. 180 sekretærer og politiske rådgivere, det vil si at de vil kunne ansette nærmere 60 nye medarbeidere. Det ble også vedtatt en rekke andre endringer av betydning for representantenes og stortingsgruppenes arbeidsvilkår. Vedtakene påvirker store deler av Stortingets administrative apparat. I påvente av rehabilitering og klargjøring av Stortingets egne kontorlokaler i Tollbugt. 31, er det leid lokaler til opptil 60 ansatte i Nedre Vollgate 11.

Stortinget vedtok 11. juni 2001 nye bestemmelser i forretningsordenen om åpne komitéhøringer og et reglement for åpne kontrollhøringer. Reglene trådte i kraft fra 1. januar 2002. Det nye høringsinstituttet innebærer blant annet at høringer i komiteene i utgangspunktet skal være åpne for publikum, med mindre komiteens flertall anser det som mest hensiktsmessig å avholde høringen for lukkede dører.

Stortinget har i 2001 forberedt iverksettelse av det nye høringsinstituttet ved å klargjøre egnede lokaler for åpne høringer, forenkle interne bestemmelser knyttet til planleggingen av åpne høringer og ved å utvikle nye rutiner for det administrative støtteapparatet knyttet til avviklingen av høringsene. Det er også utarbeidet nytt regelverk for kunngjøring av åpne høringer, blant annet ved egne sider på Stortingets internettjener (www.stortinget.no).

VIS (Videreutvikling av Informasjonssystemene i Stortinget) er et prosjekt med 8 delprosjekter som konkretiserer og behandler mål som er satt i Stortingets IKT-strategi for perioden 2001-2003. VIS har to overordnede områder for forbedring av hverdagen for stortingsrepresentantene og de ansatte: Det ene området er å tilrettelegge informasjon i elektronisk form via Intranettet. Det andre området dreier seg om å få til en best mulig teknisk prosess for produksjon av Stortingets dokumenter. Det gjelder særlig produksjon av komiteinnstillinger - helt fra proposisjonen eller meldingen kommer inn til Stortinget og fram til trykkeklare innstillinger. Prosjektet inkluderer en rekke delprosjekter, som alle ble påbegynt i 2001.

Stortinget vedtok 18. mai 2000 å nedsette et utvalg til å utrede Stortingets kontrollfunksjon; hva slags kontroll skal Stortinget føre, og hva skal være hensikten med den? Utvalget avga 27. mars 2001 en delutredning om åpne komitéhøringer. Det er ventet at utvalget høsten 2002 vil avgi sin endelige utredning, som blant annet vil gå inn på kontroll- og konstitusjonskomiteens saksområde og arbeidsmåter, Riksrevisjonens virksomhet, regjeringens opplysningsplikt overfor Stortinget og riksrettsansvaret.

Stortinget vedtok 5. juni 2000 å oppnevne en granskingskommisjon for å foreta en bred gjennomgang av utredning, planlegging, prosjektering og utbygging av ny hovedflyplass for Østlandet og Gardermobanen. Kommisjonen avga rapport den 1. mars 2001 og tilleggsrapport den 4. april 2001.

Budsjett 2003

Det er en markant økning i budsjettforslaget for 2003 i forhold til saldert budsjett 2002. Viktige årsaker til dette er Stortingets vedtak av 11. juni 2001 om økte ressurser til stortingsgruppene, og Stortingets presidentskaps beslutning av 11. april 2002 om etablering av "Komitéhuset" i Akersgaten 18, samt for øvrig istandsetting av nye lokaler og integrering av disse i Stortingets øvrige bygningsmasse. Også andre faktorer bidrar til den store økningen. Det er redegjort for disse forholdene under omtalen av den enkelte post. Kapittel 41 blir ikke tilført midler fra den sentrale lønnsreserven i staten, og det må følgelig legges inn en viss lønnsreserve i budsjettet.

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under post 70

Posten omfatter utgifter til lønn og godtgjørelser for stortingsrepresentanter og ansatte, og Stortingets kjøp av varer og tjenester. Posten omfatter også utgifter til reiser, og deltakelse i faste internasjonale parlamentarikerforsamlinger. Utgifter til trykking av Stortingets publikasjoner, drift av Stortingets bibliotek og arkiv, samt vedlikehold og drift av bygninger og Stortingets leiligheter inngår i denne posten.

Det vesentligste av økningen i forhold til saldert budsjett 2002 skyldes økte utgifter til pensjoner til stortingsrepresentanter, forbruksmateriell og informasjonstiltak, utvikling og drift av datasystemer, og drift og vedlikehold av bygningene. Det foreslås bevilget midler til tre nye stillinger.

Post 32 Kjøp av leiligheter, kan overføres

Posten omfatter utgifter til kjøp av leiligheter til stortingsrepresentantene. Det er foreslått midler

til kjøp av tre mindre leiligheter som et ledd i arbeidet med å få en mer hensiktsmessig leilighetsmasse. Man tar sikte på å selge tilsvarende antall leiligheter, jf. kap. 3041, post 40.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten omfatter utgifter til kjøp av teknisk utstyr, fornyelse og videreutbygging av Stortingets edb-anlegg, kjøp av kunst, ombyggingsarbeider og større vedlikeholdsarbeider mv. i stortingsbygningene.

Presidentskapet har 13. juni 2002 sluttet seg til framlagte hovedplaner for ombygging av kvartalet begrenset av Akersgaten, Tollbugaten, Nedre Vollgate og Prinsensgate, samt for bygging av tunneler og råbygg under Wessels plass. Tunnellene under Wessels plass bygges for å knytte Stortingets nåværende bygningsmasse til det planlagte "Komitéhuset" i Akersgaten 18.

Utgiftene er anslått til 242 mill. kroner. Det er lagt inn 70,5 mill. kroner til første del av byggearbeidene i budsjettet for 2003. Antatt bevilgningsbehov i 2004 vil være 147,5 mill. kroner, og 16 mill. kroner i 2005. I 2002 vil det bli utbetalt ca. 8 mill. kroner til prosjektering mv. Den angitte totalutgiften må betraktes som et foreløpig anslag, og vil avhenge av markedsutviklingen i byggebransjen, valg av standard og omfang mv.

Post 70 Tilskudd til partigruppene

Posten omfatter Stortingets tilskudd til partienes gruppesekretariater. Tilskuddet til hver stortingsgruppe avhenger av partiets representasjon på Stortinget. Det gis et fast, felles grunntilskudd til hver partigruppe som blir representert. I tillegg gis et tilskudd pr. stortingsrepresentant.

Utgiftene under denne posten øker sterkt, som følge av Stortingets vedtak av 11. juni 2001 om å øke tilskuddene til gruppene slik at bemanningen kan styrkes. Regnet i *2000-priser* øker tilskuddene som vist i tabell 8.1.

Tabell 8.1 Tilskudd til partigruppene på Stortinget

	Grunntilskudd	Pr. representant
Tilskudd fra 1. okt. 2000	730 000	116 890
Tilskudd fra 1. okt. 2001	847 500	187 665
Tilskudd fra 1. okt. 2002	1 008 715	270 153
Tilskudd fra 1. okt. 2003	1 200 000	400 000

I prisnivået pr. mai 2002 er beløpene fra 1. oktober 2003 hhv. 1 307 169 kroner og 435 723 kroner pr. år. Posten omfatter også tilskudd til lønn til 58 kontorsekretærstillinger som tidligere var lønnet av Stortinget. Dette tilskuddet opphører 30. september 2003, fordi opptrappingen av grup-

petilskuddet vil være fullført fra 1. oktober 2003. Tilskuddene justeres tilsvarende siste års lønnsutvikling i staten. I budsjettproposisjonen for 2002 er det gitt en utførlig forklaring på endringene i gruppestøtten.

Kap. 3041 Stortinget (jf. kap. 41)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
01	Salgsinntekter	68	66	60
03	Leieinntekter	6 704	5 984	2 000
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	173	0	0
17	Refusjon lærlinger	6	0	0
18	Refusjon av sykepenger	102	0	0
40	Salg av leiligheter	1 526	0	5 000
	Sum kap. 3041	8 579	6 050	7 060

Kap. 42 Forsvarets ombudsmannsnemnd

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
01	Driftsutgifter	3 371	3 500	3 800
	Sum kap. 42	3 371	3 500	3 800

Hovedoppgaver

Forsvarets ombudsmannsnemnd skal bidra til å sikre de allmennmenneskelige rettigheter for Forsvarets personell, og ved sitt arbeid også søke å medvirke til å effektivisere Forsvaret. Nemndas formann benevnes som Ombudsmannen for Forsvaret. Personellet i Forsvaret kan bringe inn alle typer saker for Ombudsmannen dersom de mener seg urettmessig behandlet av Forsvarets ordinære forvaltningsorganer. Saker av prinsipiell karakter, eller som har allmenn interesse, forelegges nemnda etter forberedelse av Ombudsmannen.

Stortingets forsvarskomite, forsvarsministeren og forsvarssjefen kan forelegge saker for nemnda til uttalelse.

Som ledd i tilsynet med tjenesteforholdene i Forsvaret foretar Ombudsmannsnemnda rutinemessige befaringer. Medlemmene av Forsvarets ombudsmannsnemnd er samtidig også medlemmer av Ombudsmannsnemnda for sivile vernepliktige. Også utgifter vedrørende sistnevnte nemnd dekkes under kap. 42.

Rapport 2001

Ved utgangen av hvert år sender Ombudsmannsnemnda rapport om sin virksomhet til Stortinget

(Dokument nr. 5). Gjenpart av rapporten sendes Forsvarsdepartementet. Nemnda kan også, når den finner det ønskelig, sende rapport til Stortinget om enkeltsaker i årets løp.

Av nemndas rapport for 2001 framgår at det samlede klageantall holder seg stabilt. Det journalførte antall klager i 2001 var 87, mot 83 i 2000.

Klagesakene knytter seg i hovedsak til spørsmål vedrørende utsettelse av førstegangstjeneste, repetisjonstjeneste og HV-øvelser. Det registreres også stadig klager vedrørende økonomiske ytelser som bostøtte, sosial stønad, erstatninger mv.

Ved sine befaringer ved de militære avdelinger landet over søker Ombudsmannsnemnda å bidra til en stadig bedring av tjenesteforholdene i Forsvaret. Nemnda har uttalt tilfredshet med Forsvarsdepartementets oppfølging av befaringsrapportene. Ombudsmannsnemnda for sivile vernepliktige sender rapport til Stortinget hvert fjerde år.

Budsjett 2003

Budsjettforslaget er basert på samme virksomhetsnivå som i 2002. De vesentligste endringer i forhold til saldert budsjett for 2002 er økning av stillingsbudsjettet for å dekke inn vikarutgifter i forbindelse med sykefravær. Øvrige poster er justert for prisstigning og inngåtte kontrakter.

Kap. 43 Stortingets ombudsmann for forvaltningen (jf. kap. 3043)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
01	Driftsutgifter	24 947	26 900	33 000
	Sum kap. 43	24 947	26 900	33 000

Hovedoppgaver

Bestemmelser om Stortingets ombudsmann er gitt i lov av 22. juni 1962 med senere endringer og i Stortingets instruks for Ombudsmannen av 19. februar 1980. Hovedoppgaven er å undersøke og uttale seg om klager på forvaltningen fra enkeltpersoner. Ombudsmannen kan også ta opp saker av eget tiltak og gjennomføre systematiske undersøkelser. Videre gjennomfører ombudsmannen besøk i lukkede institusjoner for å få et bedre grunnlag for behandlingen av klagesakene.

Rapport 2001

Ombudsmannens årsmelding for 2001 ble overlevert Stortinget 22. mars 2002. Meldingen er inntatt i Dok. nr. 4 for 2001-2002. Antall klager holder seg noenlunde stabilt på godt over 2000 i året. Det antas at saksbehandlingstiden fortsatt kan reduseres.

Mål/Budsjett 2003

Det er viktig å få ytterligere redusert saksbeholdningen og den tiden det tar å behandle klagesa-

kene. Videre er det et mål å foreta flere undersøkelser av mer systematisk karakter.

Utgiftsøkningen skyldes i hovedsak en styrking av stillingsbudsjettet, innkjøp av nye PC-er og nytt arkivsystem og økt husleie.

Kap. 3043 Stortingets ombudsmann for forvaltningen (jf. kap. 43)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	517	0	0
18	Refusjon av sykepenger	13	0	0
	Sum kap. 3043	530	0	0

Kap. 44 Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
01	Driftsutgifter	3 001	3 200	3 600
	Sum kap. 44	3 001	3 200	3 600

Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalget) er et permanent utvalg, opprettet i 1996. Utvalget har sju medlemmer som alle er valgt for fem år. I budsjettproposisjonen for 1996 er det redegjort nærmere for opprettelsen av utvalget.

Hovedoppgaver

EOS-utvalget skal kontrollere både den sivile overvåkingstjenesten, den militære etterretningstjenesten og sikkerhetstjenesten (EOS-tjenestene). Kontrollutvalgets oppgaver er å føre regelmessig tilsyn med den virksomhet som tjenestene utfører, undersøke alle klager og på eget initiativ ta opp saker og forhold som utvalget ut fra formålet finner det riktig å behandle. Hovedformålet er å ivareta den enkeltes rettssikkerhet.

Det avgis årlig melding til Stortinget om utvalgets virksomhet, og ellers gis innberetning ved behov.

Rapport 2001

Stortingets kontrollutvalg (EOS-utvalget) har i 2001 gjennomført 21 inspeksjoner av ulike etater og avdelinger. Det er avholdt 25 interne arbeidsmøter. Videre er det gjennomført fire inspeksjonsreiser. Det har i 2001 innkommet 25 klagesaker til utvalget, og utvalget har tatt opp 10 saker av eget tiltak. Nærmere opplysninger om virksomheten er gitt i utvalgets årsmelding (Dok. nr. 16 for 2001-2002).

Budsjett 2003

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter godtgjørelse for utvalgets medlemmer, og honorar til sakkyndige og andre bistandspersoner.

Posten omfatter også lønnsutgifter for én kontormedarbeider. Sekretariatslederen er fra og med 1997 tilknyttet Sivilombudsmannens organisasjon, og lønnsutgiftene dekkes under kap. 43. Posten dekker videre kontorutgifter, reiseutgifter for utvalgets medlemmer og sekretariat, lokalleie mv.

Enkelte fellestjenester, som regnskapsføring mv., blir utført av Stortingets administrasjon. Den foreslåtte økningen i utgiftene fra 2002-budsjettet skyldes i hovedsak økning i den faste godtgjørelsen til utvalgsmedlemmene og økte reiseutgifter.

Kap. 51 Riksrevisjonen (jf. kap. 3051)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
01	Driftsutgifter	261 085	259 400	294 600
	Sum kap. 51	261 085	259 400	294 600

Hovedoppgaver og organisering

Riksrevisjonen ledes av et kollegium som består av fem riksrevisorer valgt av Stortinget for en periode på fire år. Riksrevisjonens oppgaver følger av Grunnloven § 75 k, lov om statens revisjonsvesen av 8. februar 1918 og Stortingets instruksjer og vedtak. Den overordnede oppgaven er å føre kontroll med at statens inntekter blir innbetalt som forutsatt og at statens midler og verdier blir brukt og forvaltet på en økonomisk forsvarlig måte, og i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger.

Riksrevisjonen har blant annet i oppgave å:

- revidere statsregnskapet og innstille til Stortinget om desisjon (avgjørelse)
- informere Stortinget om større prinsipielle saker som Riksrevisjonen har behandlet
- revidere alle regnskaper avlagt av underordnede forvaltningsorganer, statlige virksomheter og andre myndigheter som er regnskapspliktige til staten (regnskapsrevisjon)
- gjennomføre systematiske undersøkelser av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra Stortingets vedtak og forutsetninger (forvaltningsrevisjon)
- kontrollere forvaltningen av statens interesser i selskaper, banker m.m. (selskapskontroll)
- veilede forvaltningen i spørsmål vedrørende regnskap og økonomi

Det skjer betydelige endringer i forvaltningen med blant annet endrede tilknytningsformer for statlige oppgaver. Siden Riksrevisjonen primært har ansvaret for å revidere statlige regnskaper, det vil si regnskaper som inngår i statsregnskapet, medfører fristilling av statlige virksomheter at omfanget av Riksrevisjonens regnskapsrevisjon reduseres. Samtidig øker kontrollomfanget knyttet til statens eierskapsforvaltning og etterspørselen etter for-

valtningsrevisjon. I forbindelse med statens overtakelse av spesialisthelsetjenesten har Stortinget bestemt at Riksrevisjonen skal utføre forvaltningsrevisjon i helseforetakene. Blant annet på denne bakgrunn er det gjennomført en organisasjonsendring per 1. juli 2002 som innebærer at kontrollen med fristilte virksomheter (selskapskontrollen) organiseres sammen med forvaltningsrevisjonen. Riksrevisjonen er fortsatt organisert i syv avdelinger, men nå med fire regnskapsrevisjonsavdelinger, to forvaltningsrevisjonsavdelinger og en administrasjonsavdeling.

Rapport 2001

Riksrevisjonen har i 2001 oversendt Stortinget følgende dokumenter:

- Dokument nr. 1 (2001-2002), antegnelser til statsregnskapet og enkelte andre saker.
- Dokument nr. 2 (2000-2001), melding om Riksrevisjonens virksomhet i 2000.
- Dokument nr. 3-serien, resultatene av gjennomførte forvaltningsrevisjoner og selskapskontrollen og enkelte andre saker (12 dokumenter).

I Dokument nr. 2 (2001-2002) har Riksrevisjonen orientert om virksomheten i 2001. Omstillingen av offentlig sektor med blant annet endrede tilknytningsformer for statlige oppgaver stiller andre og nye krav til revisjonsmetoder og revisjonsfokus. Nye reformer, en stadig raskere IKT-utvikling, mulig endrede budsjett- og regnskapsprinsipper samt et stadig mer komplekst trusselbilde med hensyn til økonomisk kriminalitet krever høy grad av revisjons- og kontrollfaglig profesjonalitet.

Det arbeides kontinuerlig med den revisjonsfaglige utviklingen. Det er etablert metodeutvalg og en IT-ressursgruppe som evaluerer og videreutvikler standarder og retningslinjer. Et prosessori-

entert IT-revisjonsverktøy er utviklet over flere år og tas i bruk i 2002.

Det er satset bevisst på kompetanseutvikling og rekruttering av medarbeidere med høy faglig kompetanse. Andelen av medarbeidere med høyere utdanning har økt.

Riksrevisjonen utfører flere internasjonale revisjonsoppdrag. Sammen med øvrig internasjonal virksomhet bidrar dette også til revisjonsfaglig utvikling og kompetanseheving.

Alle dokumenter som sendes Stortinget, administrative rapporter og annen informasjon om Riksrevisjonen er tilgjengelig på Internett. Det samme er Riksrevisjonens offentlige journal etter at midlertidig instruks om offentlighet ble gjort gjeldende fra 1. januar 2001.

Mål og budsjett for 2003

Riksrevisjonens hovedmål vil være å gjennomføre en målrettet og forsvarlig revisjon og være et effektivt kontrollorgan for Stortinget. Det viktigste fun-

damentet er godt kvalifiserte medarbeidere. Riksrevisjonen må derfor rekruttere og beholde medarbeidere med et høyt faglig nivå, og bevisst videreutvikle medarbeidernes kompetanse. Budsjettet tar utgangspunkt i full bemanning. På enkelte områder vil det være nødvendig å engasjere ekstern spisskompetanse, blant annet i forbindelse med IKT-utvikling og enkelte forvaltningsrevisjonsprosjekter.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønnsutgifter og utgifter til Riksrevisjonens kjøp av varer og tjenester. Nye oppgaver og satsing på kompetanse medfører at lønnsutgiftene øker. Utskifting av PC-er, økt bruk av netjtjenester, reiser i forbindelse med revisjonsaktiviteter, Riksrevisjonens internasjonale engasjement, etablert hjemme-PC ordning og flytting til Statens hus i Kristiansand medfører forslag til økning av vare- og tjenestebudsjettet.

Kap. 3051 Riksrevisjonen (jf. kap. 51)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
01	Refusjon innland	285	250	800
02	Refusjon utland	93	250	1 200
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	4 107	0	0
18	Refusjon av sykepenger	4 650	0	0
	Sum kap. 3051	9 135	500	2 000

Riksrevisjonen vil motta refusjoner i forbindelse med inngått leieavtale med IDI-sekretariatet, og for oppdrag i utlandet.

Programområde 23 Finansadministrasjon

Programkategori 23.10 Finansadministrasjon

Utgifter under programkategori 23.10 fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003	Pst. endr. 02/03
1600	Finansdepartementet (jf. kap. 4600)	218 799	312 600	245 714	-21,4
1602	Kredittilsynet (jf. kap. 4602)	111 427	120 300	130 650	8,6
	Sum kategori 23.10	330 226	432 900	376 364	-13,1

Kap. 1600 Finansdepartementet (jf. kap. 4600)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
01	Driftsutgifter	201 077	198 650	214 800
21	Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag, <i>kan overføres</i>	17 722	23 950	25 350
50	Tilskudd til Finansmarkedsfondet	0	0	5 564
90	Finansmarkedsfond	0	90 000	0
	Sum kap. 1600	218 799	312 600	245 714

Hovedoppgaver

Finansdepartementets arbeidsoppgaver kan deles opp i fire hovedområder:

1. Samordning av den økonomiske politikken, som omfatter:

- overvåke og analysere den økonomiske utviklingen i et kort, et mellomlangt og et langsiktig perspektiv
- generell finanspolitikk
- penge- og valutakurspolitikk
- inntekts- og fordelingspolitikk
- strukturpolitikk, herunder funksjonsmåten til arbeidsmarkedet og produktmarkedene

- internasjonalt økonomisk samarbeid
- statlig fordrings-, fonds- og gjeldsforvaltning
- offisiell statistikk, herunder overordnet styring av Statistisk sentralbyrå

2. Arbeidet med statsbudsjettet, som omfatter:

- statsbudsjettets utgiftsside, herunder statsbankene, og inntekter under de enkelte fagdepartementene
- effektivitet og ressursbruk i statsforvaltningen og økonomiske og administrative virkninger av offentlige utgifter

- forvaltning og utvikling av regelverk for økonomistyring i statsforvaltningen, samt tiltak for å tilrettelegge for økonomistyringen i virksomhetene
 - saker fra fagdepartementene med økonomiske og administrative konsekvenser
3. Arbeidet på skatte- og avgiftsområdet, som omfatter:
- skatte- og avgiftsforslag som ledd i den samlede finanspolitikken
 - regelverksutvikling for skatter, avgifter og toll
 - skatte- og avgiftssystemenes virkninger på det offentlige inntekter, ressursutnyttelsen i økonomien og fordelingsvirkninger
 - overordnet styring av skatteetaten, toll- og avgiftsetaten og Statens innkrevingssentral
 - internasjonalt samarbeid på skatte-, toll- og avgiftsområdet
4. Arbeidet med finansmarkedsspørsmål, som omfatter utforming av regelverk for og overvåking av:
- finansinstitusjonene, herunder banker, øvrige kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper, eiendomsmeglere mv.
 - verdipapirmarkedet og børs
 - struktur- og konkurransepolitikk for finansmarkedet
 - regnskaps- og revisjonslovgivning
 - overordnet styring av Kredittilsynet

Rapport

Økonomisk politikk og forvaltning av statens gjeld og finansielle aktiva

Arbeidet med å utforme og samordne Regjerings økonomiske politikk er en av Finansdepartementets hovedoppgaver. Politikken og de analyser den bygger på, gis en bred omtale i andre dokumenter til Stortinget. Departementet arbeider også fortløpende med forvaltning av statens gjeld og finansielle aktiva, herunder oppfølging av Statens petroleumsfond. Det ble i 2001 etablert en uttrekksmekanisme for Petroleumsfondet. Uttrekksmekanismen beskriver hvordan Finansdepartementet skal gå fram dersom en skal utelukke investeringer fra fondet hvis slike investeringer kan innebære et brudd på Norges folkerettslige forpliktelser. Det ble i denne forbindelse også etablert et sakkyndig eksternt råd med høy folkerettslig kompetanse, som skal bistå Finansdepartementet i vurderinger av investeringer i forhold til folkeretten.

Arbeidet med statsbudsjettet og økonomistyring i staten

Finansdepartementet har et overordnet ansvar for effektiv ressursbruk i statsforvaltningen. Dette ivaretas blant annet ved å fastsette og forvalte felles normer og regler for økonomistyring i staten (økonomiregelverket mv.) og ved å tilrettelegge for et tjenestetilbud til statlige virksomheter på dette området. Departementets arbeid i 2001 omfattet blant annet revisjon og forenkling av deler av "Funksjonelle krav til økonomiforvaltningen i staten", ulike tiltak for kompetanseutvikling i staten ved seminarer for henholdsvis ledere og regnskapsmedarbeidere og forberedelse av en veiledning i statlig økonomiarbeid. Det vises for øvrig til omtalen under kap. 1630 Tiltak for å styrke den statlige økonomi- og prosjektstyring.

Prinsippene for budsjettering og regnskapsføring i staten, herunder statsbudsjettet og statsregnskapet, er under vurdering av et offentlig utvalg (Andreassen-utvalget), jf. kap. 2.1.3 i innledningsdelen.

Skatte- og avgiftsområdet

Etter at merverdiavgiftsreformen ble vedtatt, er det gjort enkelte utvidelser av unntakene. Fra 1. juli 2002 er tjenester som gjelder opplysninger om rutegående persontransport unntatt fra merverdiavgift. Ordningen med nullsats for personbefordring med luftfartøy ble opphevet med virkning fra 1. april 2002, samtidig med at flypassasjeravgiften ble avviklet. Finansdepartementet har også utarbeidet nye bestemmelser om forhåndsregistrering og tilbakegående avgiftsoppgjør. Arbeidet var en oppfølging av omtalen i Ot.prp. nr. 21 (2001-2002).

Med virkning fra 1. april 2002 endret Finansdepartementet forskrift 14. september 1971 nr. 1 om frivillig registrering av skipsrederier (Forskrift nr. 48) til også å omfatte frivillig registrering av flyselskaper som frakter passasjerer i utenriksfart.

Investeringsavgiften ble avviklet fra 1. oktober 2002. I den anledning avvikles også en rekke forskrifter.

Finansdepartementet har i brev til ESA av 15. mai 2002 redegjort for norske avgifter i forhold til ESAs nye retningslinjer for statsstøtte. Saken er nærmere omtalt i St.prp. nr. 1 (2002-2003) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Finansdepartementet sendte 5. juni 2002 på høring forslag til omlegging av avgiften på sluttbehandling av avfall, med høringsfrist 1. august 2002. Forslaget var en oppfølging av Budsjett-innst. S. nr. 1 (2000-2001). Arbeidet har som mål å etablere

en ordning som i større grad kan stimulere til energigjenvinning, og som samsvarer med miljøkostnadene. Forslagene og høringen er omtalt i St.prp. nr. 1 (2002-2003) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Norge inngikk den 18. mars 2002 overenskomst med Sverige om ferjeselskapenes rett til å proviantere tax-free varer for salg om bord på såkalte "korte ruter" mellom Sverige og Norge. Tidligere var slik tillatelse kun gitt for en rute mellom Sandefjord og Strømstad. I Norge medførte avtalen behov for en forskriftsendring. De nye reglene ble iverksatt fra 1. juni 2002. Ny særavgiftsforskrift trådte i kraft 1. januar 2002. Forskriften erstattet i alt 28 forskrifter.

Basert på Stortingets behandling av Budsjettinnst. S. nr. 6 (2000-2001) fastsatte Finansdepartementet i juni 2001 ny kontorstruktur for landets likningsforvaltning. Omorganiseringen skal være gjennomført innen utgangen av 2003.

Nemnda for teknisk sprit ble avviklet fra 1. juli 2002, og nemndas oppgaver overført til Toll- og avgiftsdirektoratet. Samtidig ble tilvirkningsmonopolet for brennevin avviklet og lov 19. juni 1964 nr. 1, alkoholtilvirkningsloven, opphevet.

Et forslag om endring av reglene for innførsel av varer (reisegods) er sendt på høring. Høringsfristen er 15. oktober 2002. Det foreslås blant annet en heving av verdigrenser og fjerning av en rekke begrensninger og kvoter. Forslaget vil bety vesentlige forenklinger for de reisende og for toll- og avgiftsetaten.

I Ot.prp. nr. 50 (2001-2002), jf. Innst. O. nr. 46 (2001-2002), fremmet departementet forslag til nye regler om beskatning av personer med midlertidig opphold i utlandet (ny ettårsregel). Forslaget ble vedtatt av Stortinget 11. juni 2002, og lovendringen gis virkning fra og med inntektsåret 2002.

Departementet har arbeidet med et forslag om revisjon av skattelovens regler om skattemessig bosted i Norge for personer og folkeregisterlovens bestemmelser om registrering som bosatt i Norge. Forslaget har vært på høring, og vil bli fremmet i desember 2002.

Departementet har foretatt en gjennomgang av reglene for fradrag i norsk skatt for skatt betalt i utlandet av utbytte eller overskudd fra utenlandsk datterselskap. Et forslag ble sendt på høring 28. juni 2001. Departementet finner det hensiktsmessig å avvente Skaug-utvalgets innstilling før det fremmes konkrete forslag om endringer.

Et forslag om forenkling av reglene for beskatning av godtgjørelse til dekning av økte levekostnader til tjenestemenn i utlandet (utenlandstillegg) har vært på høring, og vil bli fremmet for Stortinget i løpet av 2003.

Departementet arbeider med implementering av OECDs retningslinjer om skattemessig behandling av intern prising mellom beslektede selskaper. Det tas sikte på utsendelse av høringsnotat i løpet av høsten 2002.

I Ot.prp. nr. 86 (2000-2001), jf. Innst. O. nr. 106 (2000-2001), fremmet departementet forslag om enkelte endringer i petroleumsskattesystemet. Endringene trådte i kraft med virkning fra og med inntektsåret 2002.

Lovregler om bindende forhåndsuttalelser i skatte- og avgiftssaker ble vedtatt i desember 2000. Utfyllende forskrifter ble fastsatt av Finansdepartementet i oktober 2001, og ordningen ble iverksatt 1. november 2001.

Departementet igangsatte i januar 2000 et prosjekt for revisjon av skattebetalingsloven med mer. Prosjektet har avlagt fire rapporter og departementet arbeider nå med et høringsnotat om ny lov om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav.

Departementet oppnevnte i april 2001 et utvalg som skal gjennomgå systemet med tilleggsskatt, herunder forholdet mellom tilleggsskatt og straff sett i lys av de krav Den europeiske menneskerettskonvensjonen setter. Blant annet som følge av tre plenumsavgjørelser i Høyesterett i mai 2002, har utvalget fått utsatt fristen for å avgi sin utredning til 31. januar 2003.

Finansmarkedsområdet

På finansmarkedsområdet har hovedtyngden av regelverksarbeidet vært konsentrert om å videreutvikle lover og forskrifter, og gjennomføre internasjonale forpliktelser. Arbeidet har resultert i flere større lovforslag og en rekke forskrifter.

Departementet fremmet 15. juni 2001 forslag til ny lov om beskyttelse av supplerende pensjonsrettigheter for arbeidstakere og selvstendig næringsdrivende som flytter innenfor EØS-området. Loven gjennomfører EØS-forpliktelser, og er et ledd i prosessen med å fjerne hindringer for fri bevegelse av arbeidstakere og selvstendig næringsdrivende innenfor EØS-området. Lovforslaget ble ikke behandlet av Stortinget i den forrige valgperioden, og ble framlagt for nytt Storting 5. oktober 2001. Det vises til Ot.prp. nr. 106 (2000-2001), Ot.prp. nr. 5 (2001-2002) og Innst. O. nr. 1 (2001-2002). Loven ble vedtatt av Stortinget 11. desember 2001.

I Ot.prp. nr. 33 (2001-2002) foreslo departementet endringer i foretakspensjonsloven og innskuddspensjonsloven som åpner for såkalte kombinerte pensjonsordninger. Dette innebærer at et foretak kan supplere en ytelsesbasert pensjonsordning for de ansatte i foretaket med en innskuddsbasert pensjonsordning. Forslaget ble vedtatt av

Stortinget 18. april 2002, jf. Innst. O. nr. 35 (2001-2002).

Departementet fremmet 8. mars 2002 forslag om ny lov om registrering av finansielle instrumenter (verdipapirregisterloven), jf. Ot.prp. nr. 39 (2001-2002). Forslaget innebærer at Verdipapirsentralens tidligere monopol på å drive rettighetsregister for finansielle instrumenter erstattes av konsesjonskrav for å drive slik virksomhet. Forslaget bygger på Verdipapirsentrallovutvalgets innstilling i NOU 2000: 10. Loven ble vedtatt av Stortinget 21. juni 2002, jf. Innst. O. nr. 47 (2001-2002).

En lovproposisjon som åpner for omdanning av sparebanker til aksjeselskaper eller allmennaksjeselskaper, ble fremmet av departementet 22. mars 2002, jf. Ot.prp. nr. 59 (2001-2002). Loven ble vedtatt av Stortinget 11. juni 2002, jf. Innst. O. nr. 57 (2001-2002).

Den 14. juni 2002 fremmet departementet forslag om ny lov om e-pengeforetak. Lovforslaget regulerer virksomhet som består i å utstede elektroniske penger og tilsynet med foretak som driver slik virksomhet, jf. Ot.prp. nr. 92 (2001-2002). Samme dag fremmet departementet forslag om endringer i eiendomsmeglingsloven hvor det blant annet åpnes for å gi regler om innsynsrett i opplysninger om budgivning og budgivere, jf. Ot.prp. nr. 96 (2001-2002).

Departementet fremmet 21. juni 2002 forslag om endringer i innskuddspensjonsloven og foretakspensjonsloven, jf. Ot.prp. nr. 100 (2001-2002). Forslaget innebærer at det innføres en plikt for foretak med innskuddsbaserte pensjonsordninger til å foreta høyere innbetalinger for kvinner enn for menn, dersom dette er nødvendig for at årlig pensjon skal bli lik for begge kjønn. Forslaget bygger på innstillingen fra et uvalg som utredet kjønnsnøytralitet i pensjonsforhold i privat sektor, jf. NOU 2001: 27.

Departementet fremmet 28. juni 2002 forslag om endringer i finansieringsvirksomhetsloven for å legge til rette for finansiering av utlånsporteføljer gjennom obligasjonsmarkedet, jf. Ot.prp. nr. 104 (2001-2002). Forslaget legger til rette for to ulike teknikker for slik finansiering: Verdipapirisering og utstedelse av obligasjoner sikret ved pant i utlånsportefølje. Forslaget bygger på Banklovkommisjonens forslag i NOU 2001: 23.

I St.meld. nr. 6 (2001-2002) (Kredittmeldingen 2000), som ble framlagt 7. desember 2001, ble det gitt en orientering om regelverksutvikling og viktige forvaltningssaker på finansmarkedsområdet i 2000. Herunder ble det gitt en redegjørelse for virksomheten til blant annet Kredittilsynet, Norges Bank, Statens Banksikringsfond og Statens Bankinvesteringsfond i 2000.

Følgende utredninger på finansmarkedsområdet er avgitt til departementet:

- NOU 2001: 27 Om kjønnsnøytralitet i pensjonsordninger i privat sektor. Avgitt 31. august 2001.
- NOU 2002: 3 Eierbegrensning og eierkontroll i finansinstitusjoner. Avgitt 21. januar 2002.
- NOU 2002: 14 Finansforetakenes virksomhet II (Banklovkommisjonens 8. utredning). Avgitt 27. juni 2002.

Budsjett 2003

Økonomisk politikk og forvaltning av statens gjeld og finansielle aktiva

Arbeidet med å utforme og samordne Regjeringens økonomiske politikk vil være en hovedoppgave for Finansdepartementet også i 2003. Politikken og de analyser den bygger på vil bli gitt en bred omtale i de andre budsjettdokumentene til Stortinget.

Områder som forutsettes å kreve særlig innsats i 2003 er:

- Oppfølging av forvaltningen av Statens petroleumsfond

I arbeidet med Petroleumsfondet er departementet i ferd med å knytte til seg en ekstern konsulent som skal bistå departementet med vurderinger av plasseringsretningslinjene for fondet, og evaluere den løpende forvaltningen av fondet. Som en oppfølging av anmodningsvedtak i Stortinget arbeider departementet med oppnevning av et utvalg som skal fremme forslag om etiske retningslinjer for Petroleumsfondet. Utvalget vil ha frist 1. juni 2003.

- Arbeidet med Pensjonskommisjonen

Regjeringen Stoltenberg oppnevnte ved kongelig resolusjon av 30. mars 2001 en kommisjon til å avklare hovedmål og prinsipper for et samlet pensjonssystem. Kommisjonen ble gitt en frist til 1. oktober 2003 til å legge fram sin utredning for Finansdepartementet og Sosialdepartementet. Kommisjonen består av representanter fra de politiske partiene, og uavhengige eksperter. I tillegg er det tilknyttet et råd med representanter fra hovedorganisasjoner i arbeidslivet, finansnæringen og for pensjonistene.

Regjeringen Bondevik (II) har ikke gjort endringer i mandatet, men finansministeren og sosialministeren ba Pensjonskommisjonen om å overlevere en foreløpig prinsipprapport. Pensjonskommisjonen la 4. september 2002 fram en foreløpig rapport om mål, prinsipper og veivalg for pensjonssystemet. Pensjonskommisjonen vil arbeide videre med å utrede nærmere og konkretisere forslag i den endelige rapporten høsten 2003.

- Arbeidet med en handlingsplan for gjennomføringen av nasjonal strategi for bærekraftig utvikling

I august 2002 presenterte Regjeringen en nasjonal strategi for bærekraftig utvikling. Regjeringen vil realisere strategien gjennom de regulære politiske plan- og budsjettprosesser. Det vises til omtale i kap. 4.1 i del I.

Arbeidet med statsbudsjettet og økonomistyring i staten

Foruten det ordinære arbeidet med oppfølging av statens budsjetter, vil en hovedoppgave i 2003 være å følge opp innstillingen fra utvalget som vurderer budsjetterings- og regnskapsprinsipper for statsbudsjettet/-regnskapet (Andreassen-utvalget). Både en eventuell innføring av flerårige budsjetter og/eller overgang til budsjettering og regnskapsføring etter bedriftsøkonomiske prinsipper, vil være en betydelig reform for staten og vil kreve omfattende forarbeid og avveining av teknisk avanserte spørsmål, herunder valg av verdsettingsprinsipper og kriterier for balanseføring.

Innenfor statlig økonomistyring planlegges en samordning av ressurser, jf. omtale i kap. 2.1.13 i innledningsdelen. Videre vil forvaltning av økonomiregelverket og andre felles normer for økonomistyring i staten fortsatt kreve betydelig oppmerksomhet fra Finansdepartementets side. En vil i 2003 også slutføre en anbudskonkurranse som grunnlag for nye rammeavtaler med banker om leveranse av betalingstjenester til staten, og på andre måter arbeide videre med å legge til rette for et tjenestetilbud som er effektivt og godt tilpasset statlige virksomheters behov. Revisjon av Økonomiregelverket og utvikling og formidling av eksempler på god praksis i departementene og virksomhetene vil være sentrale oppgaver i 2003. Det vises til nærmere omtale av statlig økonomistyring i Gul bok 2003, kap. 7.

Skatte- og avgiftsområdet

Arbeidet på skatte- og avgiftsområdet har som målsetting at landet har et skatte-, toll- og avgiftssystem som tilfredsstiller politiske, faglige og administrative krav, og en forvaltning som ivaretar dette. I 2003 vil blant annet følgende saker forutsette særlig innsats:

Oppfølging av Skauge-utvalget

Et regjeringsoppnevnt utvalg ledet av Arne Skauge skal foreta en bred vurdering av skatte- og avgiftssystemet og de bakenforliggende prinsippene,

blant annet med sikte på en effektiv ressursutnyttelse i økonomien. Utvalget skal levere sin innstilling innen utgangen av 2002. Finansdepartementet vil i 2003 arbeide med oppfølging av de forslag som utvalget legger fram.

Oppfølging av merverdiavgiftsreformen

Det vil fortsatt være behov for enkelte avklaringer etter merverdiavgiftsreformen. I 2002 ble det nedsatt et ekspertutvalg, under ledelse av Jørn Rattsø, som skal vurdere løsninger som kan sikre at merverdiavgiften virker nøytralt for kommunene, jf. kap. 2.1.4. Utvalgets innstilling skal foreligge innen utgangen av 2002. Finansdepartementet vil i 2003 arbeide videre med oppfølgingen av de forslag som utvalget legger fram.

Finansdepartementet arbeider også med å avklare problemstillinger knyttet til fellesregistrering i avgiftsmantallet, utleie av båter, elektronisk handel, alternativ medisin, merverdiavgiftsbehandlingen av NRK og også problemstillinger knyttet til tjenester innenfor kulturområdet.

Finansdepartementet har nedsatt en arbeidsgruppe som skal gjennomgå unntaksbestemmelsene i merverdiavgiftsloven. Gruppens rapport med høringsutkast skal foreligge 1. desember 2002. Finansdepartementet skal deretter vurdere forslaget med sikte på høring våren 2003.

Revisjon av tollregelverket

Finansdepartementet har satt i gang et arbeid med å vurdere strukturen i tollregelverket. Arbeidet er organisert som en prosjektgruppe, og skal etter planen være avsluttet innen sommeren 2003. Arbeidet består i å finne en hensiktsmessig fordeling mellom plenarvedtak, lov og forskrifter. Siktemålet med prosjektet er å få utarbeidet et forslag til ny tollgrunnlagslov som kan sendes på høring.

Ny utforming av avgiften på elektrisk kraft

Finansdepartementet nedsatte i 2002 en arbeidsgruppe som blant annet skal redegjøre for ESAs retningslinjer for miljøstøtte (jf. St.prp. nr. 1 (2002-2003) Skatte-, avgifts- og tollvedtak) og konsekvensene for el-avgiften, gi en oversikt over avgiftssystemet i andre land og vurdere alternative avgiftsstrukturer som skal være i samsvar med de nye retningslinjene. Arbeidsgruppen la fram en foreløpig rapport 1. juli 2002, og skal avslutte arbeidet innen utgangen av 2002. Utredningen vil deretter bli fulgt opp i Finansdepartementet med sikte på høring våren 2003.

Arbeidsgruppe som skal vurdere engangsavgiften

Det blir satt ned en arbeidsgruppe som skal utrede et nytt engangsavgiftssystem for personbiler. Arbeidet er en oppfølging av Stortingets anmodning i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2000-2001), og gruppen skal også se på forholdet mellom engangsavgiften og andre bilavgifter. I tillegg skal arbeidsgruppen vurdere eventuelle endringer i bruksfradraget ved import av brukte biler. Gruppen skal trekke ulike interessegrupper inn i arbeidet. Eventuelle forslag til endringer i bilavgiftene kan legges fram i forbindelse med budsjettet for 2004.

Revisjon av regelverket om teknisk sprit

Finansdepartementet har satt i gang et arbeid med sikte på opprydding og modernisering av lovverket knyttet til alkohol og teknisk sprit. I arbeidet inngår en vurdering av monopolordningen for innførsel og handel med teknisk sprit som er tildelt Arcus Produkter AS. Departementet tar sikte på å sende forslag på høring i løpet av 2003.

Omlegging av småbåtregisteret

I Revidert nasjonalbudsjett 2002 varslet Regjeringen justeringer for Småbåtregisteret. Ved siden av å gjøre registreringen til en frivillig forretning for båteierne, ønsker Regjeringen å konkurranseutsette Småbåtregisteret, jf. omtale under kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten. Finansdepartementet vil videreføre dette arbeidet i 2003.

Andre saker det vil bli arbeidet med i 2003 er:

- videreføring av arbeidet med ny lov om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav
- oppfølging av tilleggsskatteutvalget og annet arbeid med regelverket for tilleggsskatt og tilleggsavgifter
- gjennomgang av tollovens straffebestemmelser for å vurdere strengere straff for større, profesjonelt utførte og økonomisk motiverte overtredelser
- oppfølging av arbeidet med omorganisering av toll- og avgiftsetatens ytre forvaltning
- deltagelse i utredningen av forbedringstiltak overfor den lokale skatteoppkreverfunksjonen

Finansmarkedsområdet

På finansmarkedsområdet forutsettes det særlig innsats på følgende områder i 2003:

- modernisering av regelverket på forsikringsområdet, herunder oppfølging av NOU 2001: 24 Ny livsforsikringslovgivning (Banklovkommisjonens 7. utredning)
- regelverksarbeid på regnskapsområdet, herunder oppfølging av Regnskapslovutvalgets og Bokføringsutvalgets arbeid
- oppfølging av internasjonale forpliktelser som følge av blant annet EØS-avtalen

Oppfølging av prosjektet "Grønn Stat"

Miljøverndepartementet og Arbeids- og administrasjonsdepartementet satte i 1998 i gang prøveprosjektet "Grønn Stat". Basert på erfaringene fra prosjektet er det et mål at alle statlige etater og virksomheter innen utgangen av 2005 skal ha innført miljøledelse som en integrert del av organisasjonens styringssystem.

Finansdepartementet har i 2002 startet arbeidet med å etablere miljøledelse for departementets egen virksomhet. Dette innebærer blant annet at departementet foretar en kartlegging av hvordan virksomheten påvirker miljøet, og at det utarbeides en intern miljøhandlingsplan.

Finansdepartementet vil fram mot 2005 følge opp innføringen av miljøledelse i departementets underliggende etater gjennom styringsdialogen med disse.

Post 01 Driftsutgifter

Driftsbevilgningen dekker lønnsutgifter og andre utgifter til drift av departementet. I tillegg dekkes utgifter til styrer, råd og utvalg under Finansdepartementet. For 2003 foreslås det bevilget 214,8 mill. kroner. Økningen i forhold til 2002 skyldes blant annet en styrking av departementets oppfølging av Statens petroleumsfond, revisjon av tollregelverket, arbeidet med pensjonskommisjonen, arbeidet med å vurdere skatteoppkreverfunksjonen, og lønns- og prisjustering.

Post 21 Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag, kan overføres

Posten omfatter hovedsakelig utgifter til kjøp av eksterne forsknings- og utredningsoppdrag på departementets ansvarsområde. En vesentlig del av forskningen kanaliseres gjennom Norges forskningsråd. I tillegg omfatter posten kjøp av utviklingstjenester fra Statistisk sentralbyrå.

For 2003 foreslås det bevilget 25,4 mill. kroner. Økningen i forhold til 2002 skyldes i hovedsak prisjustering av posten.

Post 50 Finansmarkedsfond

I forbindelse med statsbudsjettet for 2002 ble det vedtatt å opprette et finansmarkedsfond med en fondsavsetning på 90 mill. kroner. I Budsjett-innst. S. nr. 6 (2001-2002) ble det lagt til grunn at fondet skal ha til formål å bidra til økt kunnskap om, og forståelse for finansielle markeders virkemåte, samt fremme innsikt og øke bevissthet med hensyn til næringslivsetikk på finansmarkedsområdet. Fondets avkastning skal inntektsføres i statsbudsjettet og gi grunnlag for en utgiftsbevilgning til nevnte formål.

Kapitalen i fondet er plassert som et kontolån til staten med rente tilsvarende renten på statsobligasjoner med 10 års bindingstid fra valuteringsstidspunktet 2. januar 2002 (6,2 pst.). Forrige års avkastning fra fondskapitalen føres inn på inntektsiden i statsbudsjettet (jf. kap. 4600 Finansdepartementet, post 80 Avkastning fra Finansmarkedsfondet). For 2002 anslås avkastningen til 5 564 000 kroner. Tilskudd til fondet er ført med samme beløp på utgiftssiden i statsbudsjettet (jf. kap. 1600

Finansdepartementet, post 50 Tilskudd til Finansmarkedsfondet). Kostnader til drift av fondet, herunder styrehonorar og andre administrasjonskostnader, vil bli belastet fondet, og redusere det beløp som skal fordeles til fondets formål.

I forbindelse med behandlingen av Ot.prp. nr. 39 (2001-2002) om lov om registrering av finansielle instrumenter (verdipapirregisterloven) ga Stortinget sin tilslutning til forslag fra Regjeringen om at Verdipapirsentralen (VPS) omdannes til et allmennaksjeselskap og at aksjene i det nystiftede selskapet selges, jf. Innst. O. nr. 47 (2001-2002). Med hensyn til anvendelse av salgsprovenyet besluttet Stortinget at *"den del av vederlaget ved salget som svarer til bokført egenkapital i Verdipapirsentralen"* overføres til Finansmarkedsfondet. Den overskytende del av vederlaget skal overføres til staten. Et anslag på det samlede salgsproveny av aksjene i det nystiftede selskapet er inntatt i kapittel 5309 Tilfeldige inntekter. Finansdepartementet vil fremme forslag om avsetning til fondet, etter at salget av VPS er gjennomført.

Kap. 4600 Finansdepartementet (jf. kap. 1600)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
01	Diverse inntekter	267	0	0
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	3 011	0	0
18	Refusjon av sykepenger	2 014	0	0
80	Avkastning fra Finansmarkedsfondet	0	0	5 564
	Sum kap. 4600	5 292	0	5 564

Post 80 Avkastning fra Finansmarkedsfondet

I forbindelse med statsbudsjettet for 2002 ble det vedtatt å opprette et Finansmarkedsfond med en fondsavsetning på 90 mill. kroner. Forrige års avkastning inntektsføres i statsbudsjettet, og gir

grunnlag for en utgiftsbevilgning til fondets formål. Avkastningen i 2002 anslås til 5 564 000 kroner. Dette beløpet inntektsføres derfor på kap. 4600, post 80 i 2003. Det vises til nærmere omtale av fondet under kap. 1600, post 50.

Kap. 1602 Kredittilsynet (jf. kap. 4602)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
01	Driftsutgifter	110 123	119 600	129 950
45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 304	700	700
	Sum kap. 1602	111 427	120 300	130 650

Formål, hovedoppgaver og organisering

Kredittilsynet skal påse at institusjonene under tilsyn virker på en hensiktsmessig og betryggende måte i samsvar med lov og bestemmelser gitt i medhold av lov samt den hensikt som ligger til grunn for institusjonens opprettelse, dens formål og vedtekter. Kredittilsynets oppgaver er fastlagt i lov av 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel mv. (kredittilsynsloven) og de ulike særlovene for områdene under tilsyn.

Kredittilsynet har som hovedmål å bidra til:

- betryggende soliditet, risikobevissthet, styring og kontroll i institusjonene under tilsyn
- å avdekke forhold som truer stabiliteten i det finansielle system og ha beredskap for håndtering av problemer i finanssektoren
- etterlevelse av lover og regelverk, gode etiske normer og ordnede forhold blant aktørene i finansmarkedet
- rammebetingelser som gir velfungerende markeder både for tilsynsenhetene og deres brukere

Kredittilsynets hovedoppgaver er:

- tilsyn og kontroll med institusjonene og deres virksomhet
- overvåkning av bransjer, markeder og makroøkonomiske forhold
- forvaltning av regelverk
- aktiv faglig rådgiving for overordnet myndighet, tilsynsenhetene og allmennheten

Kredittilsynet ledes av et styre på fem medlemmer, supplert med to representanter fra de ansatte ved behandling av administrative saker. Virksomheten hadde pr. 1. mars 2002 en bemanning tilsvarende om lag 162 årsverk.

Sentrale utfordringer

Sentrale innsatsområder for å møte utfordringene innen tilsynsarbeidet vil være:

- Nøye overvåkning av soliditeten i institusjoner og finanskonsern.
- Påse at institusjonene har gode systemer for å identifisere, overvåke, kontrollere og styre de risikoer de står overfor.
- Overvåke makroøkonomiske forhold av betydning for tilsynet med norske finansinstitusjoner og finansmarkedet.
- Utvikling av et risikobasert tilsyn for å tilpasse tilsynsmetodene til endringene i finansmarkedene og som følge av det internasjonale arbeidet med endring av kapitaldekningsregelverket.
- Å være oppdatert i forhold til den teknologiske utviklingen, nye produkter, aktører og markeder og ha oversikt over konkurranseforholdene i ulike markeder.
- Sikre et effektivt tilsyn med verdipapiriområdet, herunder tilsyn med børsvirksomhet/autoriserte markedsplasser og infrastruktur for verdipapirmarkedet.
- Påse at revisorers revisjonsoppdrag skjer på uavhengig og objektivt grunnlag, og prioritere arbeidet med standarder/regelverk for revisjon i lys av blant annet forhold avdekket internasjonalt.
- Følge opp samarbeidsformer og inngåtte samarbeidsavtaler med andre lands tilsynsmyndigheter, spesielt når det gjelder de nordiske land.
- Følge opp arbeidet med tiltak mot terrorfinansiering, hvitvasking av penger og annen økonomisk kriminalitet.

Det har vært betydelige svingninger i aksjemarkedene i 2002. Fra 1. januar 2002 til 31. juli 2002 har hovedindeksen på Oslo Børs falt 18,3 prosent og verdensindeksen, målt ved Morgan Stanleys verdensindeks, falt 20,2 prosent. Særlig livsforsi-

kringsselskapene har en høy eksponering mot markedsrisiko. Det er viktig at det enkelte livsforsikringsselskap foretar en verdipapireksponering i lys av den soliditet selskapet har, og ikke eksponerer seg mer enn det som er klart forsvarlig. Kredittilsynet vil nøye følge utviklingen i verdipapirbeholdning, bufferkapital og kapitaldekning for disse. I forhold til skadeselskapene er det viktig å påse at tiltakene for å bedre det tekniske resultat fortsetter. For bankene er situasjonen samlet sett god, med mulig unntak for enkelte mindre banker.

Sterk og langvarig utlånsvekst bidrar til å øke kredittrisikoen. Husholdningene har hatt sterkere gjeldsvekst enn inntektsvekst over lengre tid, og situasjonen innenfor enkelte regioner og næringer kan være utsatt. Kredittilsynet vil særlig følge utviklingen for banker med engasjementer innenfor utsatte segmenter.

Kredittilsynets strategiplan ble vedtatt av Kredittilsynet høsten 1998. Arbeidet med en ny strategiplan er startet opp med sikte på at Kredittilsynet skal vedta denne høsten 2002.

Rapport 2001

Tabell 8.2 Hovedtall for virksomheten (ressursbruk fordelt på tilsynsområder), Kredittilsynet.

Tilsynsområder	Regnskap 2000		Regnskap 2001		Plan- tall 2002	Fore- løpige plan- tall 2003
	Års- verk	Pst	Års- verk	Pst	Pst	Pst
Banker	36,9	25,8	37,7	25,6	24,7	25,3
Finansieringsselskaper og kredittforetak	5,0	3,5	5,5	3,7	3,5	3,4
Forsikring	38,6	27,0	38,8	26,3	26,7	26,6
Pensjonskasser og fond	6,9	4,8	5,8	3,9	4,2	4,1
Verdipapirhandel	26,4	18,5	30,8	20,8	22,4	22,3
Eiendomsmeglere	7,4	5,2	7,0	4,7	4,8	4,7
Inkassoforetak	3,1	2,2	3,3	2,2	2,6	2,6
Revisorer og regnskapsvirksomhet, IT tilsyn, mv.	18,6	13,0	18,9	12,8	11,1	11,0
Sum	142,9	100,0	147,8	100,0	100,0	100,0

Generelt

Ressursinnsatsen, målt i årsverk, økte med ca. 3,9 pst. fra 2000 til 2001 (ca. 5 årsverk). Økningen var mindre enn planlagt. Dette skyldes i hovedsak at det har tatt tid å besette nye stillinger, spesielt personer i stillinger som krever spesielle kvalifikasjoner. Når det gjelder ressursinnsatsen rettet mot de ulike tilsynsgrupper, var det særlig på verdipapirområdet ressursinnsatsen økte. Den viktigste grunnen til dette er at Kredittilsynet fikk tilsynsansvar for børsvirksomhet. Økningen var likevel mindre enn planlagt. For de øvrige tilsynsgruppene var det relativt små endringer i ressursinnsatsen.

Forvaltning og håndheving av lover og regler, sammen med regelverksutvikling, krever en stadig

større del av Kredittilsynets ressursinnsats. Det er svært viktig å påse at lover og regler overholdes, og at det raskt slås ned på brudd. Også innsatsen knyttet til internasjonalt samarbeid er økende. På tross av dette var det i 2001 en økning i antallet inspeksjoner på flere områder, blant annet i bank/finansforetak og i verdipapirinstitusjoner. Ett unntak var inspeksjonsvirksomheten rettet mot regnskapsførere, der en valgte å prioritere oppfølgings-tilsyn hos regnskapsførere som tidligere har fått kritiske merknader fra Kredittilsynet, eller hvor det forelå innrapporteringer, hovedsakelig fra likningsmyndighetene.

Bank og finansnæringen

Både forretnings- og sparebanker hadde svakere resultater i 2001 sammenlignet med de gode resultatene i 2000 og 1999. Det var særlig økte tap på utlån som bidro til svekket resultat for begge bankgrupper. Det er fortsatt press på rentemarginer. Som følge av den negative utviklingen i aksjemarkedet, ble inntekter fra aksjer betydelig redusert. Andre inntekter viste økning. Kostnadsnivået gikk ned for begge bankgrupper. Finansieringsselskapene hadde noe bedre resultater enn i 2000 og kredittforetakene omtrent samme resultat.

Kredittilsynet har nøye fulgt utviklingen i tap og mislighold, og har lagt vekt på å identifisere institusjoner som på bakgrunn av høy utlånsvekst, svekket soliditet og økende mislighold og tap, kan være sårbare for en mer negativ utvikling i deler av økonomien. Det ble i 2001 gjennomført undersøkelser av bankenes utlån til risikoutsatte næringer, av bankenes belåningsgrad og kredittpraksis for øvrig innenfor boligfinansiering, og av bankenes finansiering av lån med pant i aksjer og andre verdipapirer. Bankenes systemer for styring og overvåkning av kredittrisiko har generelt bedret seg de siste årene. Særlig har de største bankene kommet langt med hensyn til å utvikle modeller for kredittstyring.

Det er en generell erfaring fra inspeksjonsarbeidet at de mellomstore bankene de siste årene har økt sin kredittrisiko gjennom økt satsing på bedriftssegmentet. Det synes også som om sparebankene i økende grad ekspanderer utenfor sine primære markedsområder.

Forsikring

Forsikringsselskapenes resultater var svake også i 2001. Dette henger sammen med lavere finansinntekter som følge av den svake utviklingen i verdipapirmarkedene. Livsselskapenes bufferkapital var nær null da aksjemarkedet nådde bunnen 21. september 2001. Positiv utvikling i aksjemarkedet 4. kvartal, sammen med myndighetenes soliditetstiltak, førte til at bufferkapitalen økte. Det tekniske resultat (resultat før finansinntekter) for skadeforsikringsselskapene viste noe bedring i forhold til 2000. Alle forsikringsselskapene oppfylte minstekravet til kapitaldekning.

Det føres løpende tilsyn med at forsikringsselskapene oppfyller solvensmarginkravene. Kredittilsynet hadde i 2001 sterk fokus på risiko og soliditet i forsikringsselskapene. Livsforsikringsselskapenes finansielle situasjon ble fulgt opp gjennom ekstraordinær rapportering, møter med institusjonene og bruk av stresstester for kontinuerlig å

kunne vurdere selskapenes sårbarhet. I det stedlige tilsyn med forsikringsselskaper og pensjonskasser er kapitalforvaltningen et sentralt tema. Det er en økende tendens til at livsforsikringsselskaper og pensjonskasser setter bort kapitalforvaltningen til spesialiserte forvaltningsselskaper. Dette innebærer at den operasjonelle risikoen knyttet til kapitalforvaltningen kommer under mindre direkte kontroll, og må ivaretas av de aktuelle verdipapirforetakene som driver aktiv forvaltning. Kredittilsynet legger avgjørende vekt på at det er tilstrekkelig kompetanse og ressurser tilbake i selskapet, slik at styring og kontroll faktisk kan ivaretas av selskapet selv.

Kredittilsynet anvender betydelige ressurser på regelverksutvikling og forvaltningsarbeid på forsikrings- og pensjonsområdet.

Kredittilsynet er sekretariat for Kredittforsikringsselskapenes Garantiordning og for Skadeforsikringsselskapenes Garantiordning.

Verdipapirmarkedet

Omsetningen på Oslo Børs hadde i 2001 en nedgang på 7 pst. sammenlignet med 2000. Markedsverdien av egenkapitalinstrumenter notert ved Oslo Børs økte med 6 pst. i løpet av året. Verdipapirforetakenes inntekter falt med 12 pst. Forvaltet kapital i norske fond gikk ned med 7 pst. Ved utgangen av året var det vel 2,4 millioner andelseierforhold i norske verdipapirfond, mot 2,3 millioner året før.

I det stedlige tilsyn har det vært et sentralt mål å få bekreftet at styret i foretakene har utarbeidet en strategi for virksomheten med klare målsettinger som følges opp i det daglige arbeidet. Videre har en vært opptatt av at verdipapirforetak skal ha rutiner som sikrer at kunder får riktig pris og at det ikke skjer forfordeling mellom kunder. Siden egenkapitalinstrumenter har hatt et betydelig verdifall gjennom året, ble det rettet stor oppmerksomhet mot foretakenes eksponering for markeds- og kredittrisiko. Det har i det stedlige tilsynet vært avdekket alvorlige mangler ved enkelte verdipapirforetaks føring av ordre- og omsetningsjournaler.

Mot slutten av 2001 ble det konstatert at verdipapirforetakene hadde en betydelig svikt i inntjeningen. Enkelte foretak, i første rekke mindre og nyetablerte foretak, ble fulgt opp på grunn av at de har hatt for lav ansvarlig kapital i forhold til minstekravet.

Det stedlige tilsynet i forvaltningsselskaper for verdipapirfond ble trappet opp i 2001.

Som følge av den nye børsloven ble Oslo Børs våren 2001 underlagt tilsyn av Kredittilsynet.

Kredittilsynet har sentrale oppgaver med håndhevingen av de generelle adferdsregler fastsatt i verdipapirhandelloven, herunder forbudet mot ulovlig innsidehandel og kursmanipulasjon. Det ble i 2001 foretatt undersøkelser i en rekke saker oversendt fra Oslo Børs hvor det har vært mistanke om overtredelse av verdipapirlovens adferdsregler. Antall meldepliktsaker økte betydelig. Dette har sammenheng med at Oslo Børs' register for primærinnsidere ble knyttet opp mot Verdipapirsentralen fra november 2000. Som følge av den nye børsloven ble samarbeidsavtalen mellom Oslo Børs og Kredittilsynet revidert. Det har gjennom året vært arbeidet med å videreutvikle samarbeidet mellom Kredittilsynet, Oslo Børs og ØKOKRIM med sikte på å effektivisere den samlede markedsovervåkingen.

Andre forhold

Eiendomsmarkedet var også i 2001 preget av høyt tempo i boligomsetningen og økende priser. Økningen i antall eiendomsmeglerfortak fortsatte. Det er en tiltagende kjededannelse med sentralisering av funksjoner. Kredittilsynet hadde i 2001 fokus på egenkapitalsituasjonen i foretakene. Det er krav i eiendomsmeglerloven om at foretak til en hver tid skal ha positiv egenkapital.

Det er stabilitet i antall inkassoforetak, og lønnsomheten er god. Det ble i 2001 gjennomført et fellestilsyn med Datatilsynet i landets største inkassoforetak. Dette gav nyttig erfaring. Fra 1. januar 2002 er også virksomheter til foretak som kjøper opp og inndriver forfalte fordringer underlagt tilsyn.

Kredittilsynet har etter revisorloven ansvar for godkjenningen av revisorer. Kredittilsynet har som tidligere gjennomført forskjellige former for tilsyn med revisorenes virksomhet. Det ble i 2001 gjennomført et visst antall tilsyn med alle de store revisjonsselskapene. Disse tilsynene var begrenset til enkelte forhåndsdefinerte temaer.

Kredittilsynets oppgaver i forhold til regnskapsførere omfatter godkjenning av enkeltpersoner og foretak i henhold til lovkrav, i tillegg til registerføring og tilsyn. Dette er en omfattende forvaltningsmessig oppgave. Et høyt antall saker, kombinert med mange henvendelser har medført at saksbehandlingstiden fortsatt er svært lang. Kredittilsynet har foreslått at autorisasjonsordningen oppheves eller flyttes til et annet organ enn Kredittilsynet. Subsidiært er det foreslått lovendringer som forenkler forvaltningen av regnskapsførerne. Kredittilsynets forslag er til behandling i Finansdepartementet.

Institusjonenes bruk av ulike teknologiske systemer representerer en ikke uvesentlig risiko. Kredittilsynet har gjennomført spesielle IT-tilsyn i større finansinstitusjoner og i datasentraler. Også i 2001 opplevde norske banker vesentlige avbrudd i sin systemtilgang og produksjon på grunn av stopp i sentrale driftsmiljøer. Et flertall av landets sparebanker og deres kunder fikk problemer som følge av driftsavbrudd i en datasentral. Kredittilsynet gjennomførte et stedlig tilsyn i datasentralen som ledet til kritiske merknader.

Høsten 2001 gjennomførte Kredittilsynet en kvalitativ brukerundersøkelse rettet mot virksomhetens viktigste kontaktflater på samtlige fagområder. Toppledere, mellomledere og saksbehandlere i tilsynsenhetene ble intervjuet, samt bransjeorganisasjoner og journalister. Resultatene viser at det generelt er stor tillit til Kredittilsynet, og at tilsynet er blitt mer dialog- og relasjonsorientert. Kredittilsynet oppleves som relativt internasjonalt orientert i sitt arbeid, samtidig som det gis uttrykk for at det er rom for ytterligere utvikling på dette området. Brukerne gir også uttrykk for et ønske om en mer offensiv bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi fra Kredittilsynets side. Dette for å gjøre kommunikasjonen enklere og mer effektiv, og for at offentlig informasjon skal være lettere tilgjengelig.

Budsjett 2003

Budsjettforslaget for 2003 innebærer en økning på 8,6 pst. fra 2002. Budsjettøkningen gir rom for økt bemanning og andre tiltak for å opprettholde tilsynsstandarden med bakgrunn i den stadig økende aktivitet og kompleksitet innenfor Kredittilsynets tradisjonelle ansvarsområder. Forslaget tar også hensyn til ressursbehovet som følge av nye tilsynsoppgaver i forbindelse med e-pengeinstitusjoner og oppgaver knyttet til tilsyn med betalingssystemer. Videre er det gitt mulighet for kompetanseoppbygging og en gradvis opptrapping av ressurser for å følge opp nye kapitaldekningsregler, herunder utvikling av et risikobasert tilsyn. Forventet ikrafttredelse av de nye kapitaldekningsreglene er 2005.

Prioriterte oppgaver i 2003 vil være:

- *Stedlig tilsyn:* Det legges vekt på å utføre stedlig tilsyn i tilstrekkelig omfang. Arbeidet med å effektivisere og videreutvikle tilsynsmetodene skal fortsette. Dette gjelder særlig utvikling av et risikobasert tilsyn. Tilsynet med finanskonsern og med verdipapirområdet prioriteres fortsatt. Stedlig oppfølging av foretakenes styrings- og kontrollsystemer er viktig.

- *Dokumentbasert tilsyn* effektiviseres ved økt bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi, herunder elektronisk rapportering. Interaksjonen mellom dokumentbasert tilsyn, stedlig tilsyn og makroanalyser forsterkes.
- *Makroøkonomisk* overvåking: Arbeidet med makroøkonomisk overvåking av forhold av betydning for tilsynet med norske finansinstitusjoner og finansmarkedet følges opp gjennom regelmessig overvåking av viktige økonomiske indikatorer og analyser av utvalgte forhold.
- *Forvaltning og utvikling av regelverk*: Kredittilsynets arbeid gjelder kontroll med at regelverk overholdes, oppfølging av regelbrudd og behandling av saker som forelegges av overordnet myndighet, tilsynsenheter og andre. Arbeid med effektivisering og forenkling av regelverket prioriteres. Det er viktig å ha beredskap for håndtering av eventuelle kriser i institusjonene.
- *Internasjonalt rettet arbeid* har i de senere år fått et økende omfang som følge av internasjonaliseringen av finansnæringen og som følge av internasjonale forpliktelser. Dette gjelder blant annet deltakelse i ulike komiteer og arbeidsgrupper under EU-kommisjonen og konsultasjoner med EU-organ knyttet til oppfølging av EØS-avtalen. Det skjer også en opptrapping av deltakelse og kontakt med andre internasjonale organer. Samarbeid med andre lands tilsynsmyndigheter for tilsyn med norske finansinstitusjoners etablering i utlandet og utenlandske finansinstitusjoners etablering i Norge, får stadig økt betydning. Integrasjon av bank og forsikring i Norden reiser særlige utfordringer.
- *Organisasjonsutvikling*: For å effektivisere Kredittilsynets organisasjon prioriteres utvikling og bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Det er etablert et nivå på den teknologiske plattform som gir gode muligheter for videreutvikling av systemløsninger. Det legges opp til økt bruk av elektroniske kanaler. Lederutvikling og utvikling av medarbeidernes kompetanse og omstillingsevne i organisasjonen prioriteres. Som oppfølging av ny strategiplan for Kredittilsynet, som skal utarbeides i 2002, vil også den organisatoriske strukturen bli vurdert.

Kap. 4602 Kredittilsynet (jf. kap. 1602)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
01	Bidrag fra tilsynsenhetene	105 555	120 300	130 650
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	1 158	0	0
18	Refusjon av sykepenger	1 337	0	0
	Sum kap. 4602	108 050	120 300	130 650

Tilsynets utgifter dekkes i sin helhet av de institusjoner som er under tilsyn etter kredittilsynslovens § 1 eller annen lovhjemmel. Utlikningen foretas av Kredittilsynet og godkjennes av Finansdepartementet. Inndekningen av utgiftene er hjemlet i § 9 i kredittilsynsloven. Det totale bidrag fra tilsynsenhetene i 2003 er budsjettert til 130,7 mill. kroner.

På grunn av at beregningen og betalingen av den enkelte tilsynsenhets bidrag skjer etterskuddsvis, vil ikke de budsjetterte inntektene for 2003 bli inntektsført før i 2004. Bakgrunnen for dette er at det totale utlikningsbeløpet ikke vil være klart før på slutten av budsjettåret. Oversikten over hvilke enheter som skal utliknes, vil heller ikke foreligge før året er omme.

Programkategori 23.20 Skatte- og avgiftsadministrasjon

Utgifter under programkategori 23.20 fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)

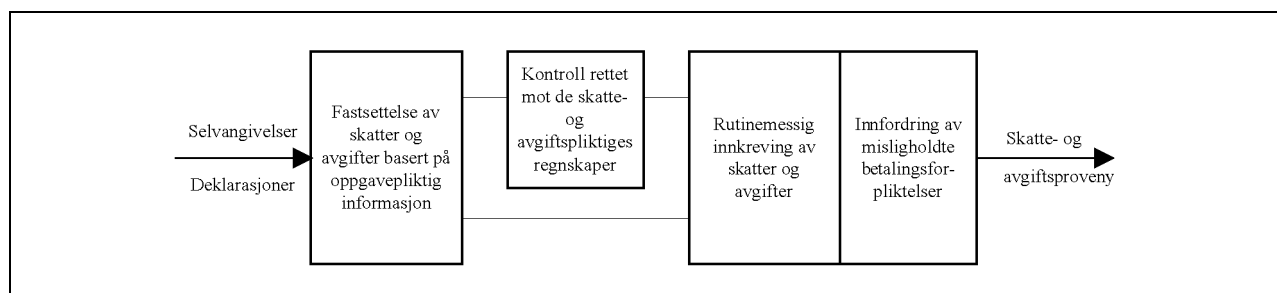
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003	Pst. endr. 02/03
1610	Toll- og avgiftsetaten (jf. kap. 4610)	886 216	863 800	960 450	11,2
1618	Skatteetaten (jf. kap. 4618)	3 517 280	3 649 300	3 767 435	3,2
Sum kategori 23.20		4 403 496	4 513 100	4 727 885	4,8

Organisering, hovedoppgaver og hovedmål

Finansdepartementet har det overordnede ansvaret for forvaltning av skatte- og avgiftssystemene. Dette omfatter arbeid med skatte- og avgiftslovgivningen og den administrative styring av den statlige delen av skatte-, avgifts- og tolladministrasjonen (skatteetaten og toll- og avgiftsetaten). De kommunale skatteoppgaverne hører administrativt til kommunene, men er underlagt Finansdepartementets og skatteetatens faglige instruksjonsmyndighet for innkreving av skatt og folketrygdavgifter og kontrollfunksjoner overfor arbeidsgivere.

Kommunerevisjonen hører administrativt også til kommunene, men er underlagt Finansdepartementets instruksjonsmyndighet og tilsyn på de samme områder.

Finansdepartementet og den øvrige skatte- og avgiftsadministrasjonen skal blant annet sikre en tilfredsstillende etterlevelse av regelverket for skatter, avgifter og toll. Etatene har som primære oppgaver å utføre fastsettelse, innkreving og kontroll. Ved siden av regelverksutvikling, informasjon og veiledning, kan det skilles mellom følgende hovedtyper av arbeidsoppgaver:

Figur 8.1 Skatte- og avgiftsadministrasjonens arbeid med fastsetting og innkreving

Etatenes overordnede mål er å sikre riktig fastsettelse, og riktig og rettidig innbetaling av skatter, avgifter og toll. I tillegg har toll- og avgiftsetaten som mål å forhindre ulovlig inn- og utførsel av varer, blant annet av narkotika. Skatteetaten har i tillegg som mål å sørge for et korrekt og oppdatert folkeregister, og yte økonomitjenester til andre

statlige etater. Det gis en nærmere beskrivelse av etatenes hovedmål og resultater mv. under henholdsvis kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten og kap. 1618 Skatteetaten.

For årene 1999–2001 fordelte skatte- og avgiftsinntektene seg som vist i tabell 8.3.

Tabell 8.3 Innbetaling av skatter, avgifter og toll (mill. kroner)

	Regnskapstall		
	1999 ¹⁾	2000 ²⁾	2001 ³⁾
Innbetaling av skatter, avgifter og toll			
Skatter på inntekt og formue	88 667	98 144	104 358
Arbeidsgiveravgift	67 019	70 116	75 075
Trygdeavgift	48 585	51 890	53 299
Skatt og avgift på utvinning av petroleum	18 736	61 455	112 106
Merverdi- og investeringsavgift	114 076	121 710	130 306
Andre avgifter	55 504	59 036	61 153
Tollinntekter	2 409	2 029	1 784
Sum skatte-, avgifts- og tollinntekter over statsbudsjettet	394 996	464 380	538 081
Kommune- og fylkeskommuneskatt på inntekt og formue ⁴⁾	86 896	90 251	104 427
Samlede skatte-, avgifts- og tollinntekter	481 891	554 632	642 508

¹⁾Jf. St.meld. nr. 3 (1999-2000)²⁾Jf. St.meld. nr. 3 (2000-2001)³⁾Jf. St.meld. nr. 3 (2001-2002)⁴⁾Jf. Statistisk sentralbyrå

Som det framgår av tabell 8.3, har skatt og avgift på utvinning av petroleum økt sterkt fra 1999 til 2001. Økningen skyldes hovedsakelig høy oljepris.

Andelen innbetalte beløp av fastsatte beløp har de senere årene ligget på et stabilt høyt nivå for de viktigste skattene og avgiftene. Det vises til nærmere omtale under kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten og kap. 1618 Skatteetaten.

Kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten (jf. kap. 4610)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
01	Driftsutgifter	854 864	805 300	919 150
21	Spesielle driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	1 007	4 000	2 150
22	Større IT-prosjekter, <i>kan overføres</i>	10 853	0	0
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	19 492	54 500	39 150
	Sum kap. 1610	886 216	863 800	960 450

Formål, hovedoppgaver og organisering

Toll- og avgiftsetatens overordnede mål er å sikre korrekt fastsettelse og innbetaling av toll og avgifter, og hindre ulovlig inn- og utførsel av varer. Staten skal være serviceorientert.

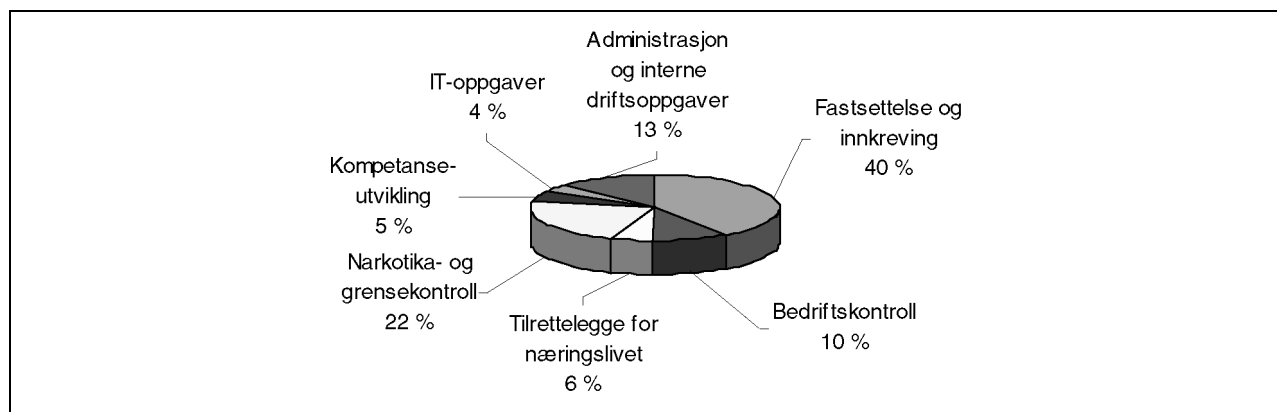
Etatens viktigste oppgaver er knyttet til fortolling, innkreving av merverdiavgift på import samt motorvognavgifter og særavgifter, foruten kontroll av reisende og gods.

Etatens består av et sentralt direktorat og 10 toll-distrikter med 33 underliggende tollsteder. I 2001

hadde etaten en bemanning tilsvarende ca. 1 700 årsverk. Det er i de senere år lagt vekt på å forenkle organisasjonsstrukturen og samordne fastsettelser- og kontrollfunksjonene.

Rapport 2001*Fordeling av toll- og avgiftsetatens ressurser i 2001*

Etatens årsverkressurser for 2001 var fordelt med 85,6 pst. til tolldistriktene og 14,4 pst. til Toll- og avgiftsdirektoratet. Etatens ressurser fordelt på funksjonsområder framgår av figur 8.2.

Figur 8.2 Toll- og avgiftsetatens ressurser fordelt på funksjonsområder

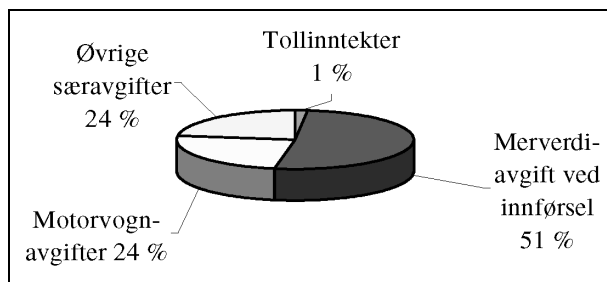
Tabell 8.4 Nøkkeltall for toll- og avgiftsetaten

	1999	2000	2001
Antall deklarasjoner i mill.	4,6	4,8	4,8
Inntekter i mill. kroner	117 051	125 046	128 499
– Tollinntekter	2 409	2 029	1 784
– Merverdiavgift ved innførsel ¹⁾	59 138	63 887	65 562
– Avgift på motorvogner	29 001	30 510	30 289
– Øvrige særavgifter	26 503	28 620	30 864
Akkumulerte restanser i mill. kroner	1 131	1 338	1 503
Nye restanser i året i mill. kroner	450	546	706

¹⁾ For merverdiavgiftspliktige næringsdrivende er merverdiavgiften som oppkreves ved innførsel fradragsberettiget i deres merverdiavgiftsoppgjør med fylkesskattekontoret, jf. også fotnote til tabell 8.6 under kap. 1618 Skatteetaten.

Toll- og avgiftsetatens samlede inntekter utgjorde 128,5 mrd. kroner i 2001, jf. tabell 8.4. Dette er en økning på ca. 3,5 mrd. kroner fra 2000. Økningen skyldes i hovedsak økte innbetalinger av merverdiavgift og særavgifter. Avgift på motorvogner er samlet redusert med 221 mill. kroner. Dette skyldes reduserte avgiftssatser på bensin- og mine-

raloljeavgift. Tollinntektene er redusert med 245 mill. kroner fra året før. Nedgangen har sammenheng med endrede handelsavtaler og en nedtrapping av tollsatser. Det vises for øvrig til omtale i St.prp. nr. 1 (2002-2003) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Figur 8.3 Fordeling av inntekter i 2001

*Hovedmål og resultater***1. Sikre riktig fastsettelse av toll og avgifter**

Antall kontrollerte innførselsdeklarasjoner ligger noe lavere i 2001 enn i 2000. Dette har blant annet sammenheng med omprioritering av ressurser til økt kontroll i forbindelse med munn- og klovsyken. Antallet kontrollerte utførselsdeklarasjoner er om lag på samme nivå som i 2000. Antall virksomhetskontroller (ettersyn og kontroll av næringsdrivendes regnskaper mv.) økte noe i 2001 i forhold til 2000. Det er et mål at de kontrollerte bedriftene skal representere en størst mulig andel av avgifts-

pliktig omsetning, med fokus på toll og særavgifter. Denne andelen har økt i 2001 i forhold til 2000. Utviklingen går i retning av at kontrollene blir mer omfattende og kompliserte. Informasjon til næringslivet inngår som en del av kontrollvirksomheten.

2. Sikre rettidig innbetaling av toll og avgifter

Restansene har hatt en svak økning i 2001 sammenlignet med 2000, jf. tabell 8.4. Andel nye restanser av fastsatt beløp har økt fra 0,43 pst. i 2000 til 0,53 pst. i 2001, mens andelen akkumulerte restanser har økt fra 1,06 pst. til 1,14 pst. av fastsatt beløp. Om lag en tredjedel av restansene kan henføres til årsavgiften på motorvogner. Restansenivået vurderes fortsatt som lavt.

3. Forhindre ulovlig inn- og utførsel av varer

Toll- og avgiftsetatens kontrollinnsats og samlede resultater på dette området er stabile. Erfaringsmessig kan beslagene variere fra år til år, og enkeltstående beslag kan gjøre store utslag på årsresultatet.

Tabell 8.5 Beslag av narkotika, alkohol og tobakk

	Resultater 1999	Resultater 2000	Resultater 2001
Antall narkotikabeslag	2 176	1 785	1679
Cannabisbeslag (i kg)	725,2	256,9	344,3
Heroinbeslag (i kg)	14,3	31,3	4,2
Amfetaminbeslag (i kg)	18,9	38,7	12,0
Kokainbeslag (i kg)	1,9	5,4	19,1
Ecstasybeslag (tabl.)	14 670	17 967	30 280
Brennevinsbeslag (i liter)	23 524	13 433	10 260
Spritbeslag (i liter)	124 323	122 258	254 787
Sigarettbeslag (i mill. kroner)	7,2	11,2	6,5

Samlet beslagsmengde for harde narkotiske stoffer viser nedgang i mengden beslaglagt heroin og amfetamin, mens såkalte partydop som kokain og ecstasy viser en betydelig økning. Spritbeslaget

(i liter) ble fordoblet i forhold til året før, jf. tabell 8.5.

Grensekontrollen baseres i økende grad på risikoaalyser og sikrere kontrollmetoder for å avdekke den profittmotiverte smuglingen.

Sentrale utfordringer og tiltak

Toll- og avgiftsetaten står overfor flere utfordringer de nærmeste årene. Nedenfor er enkelte sentrale utfordringer og tilhørende tiltak fra etaten nærmere beskrevet.

Internasjonalisering

Økt internasjonalisering stiller toll- og avgiftsetaten overfor nye utfordringer på flere områder. Den frie verdenshandelen øker i omfang, samtidig som virksomheter gjerne etableres, avvikles, fusjoneres og flyttes i et større omfang og raskere tempo enn tidligere. Samtidig endrer transportmønsteret seg, og trafikken over enkelte grenseoverganger har økt betydelig. Utviklingen krever blant annet økt kompetanse og aktiv bruk av informasjonsteknologi, økt samarbeid nasjonalt og internasjonalt, og mer fleksibel grensekontroll. Som et konkret tiltak vil det bli etablert et samarbeidsprosjekt med Sverige med sikte på å la kvalitetssikrede transaksjoner mellom autoriserte aktører i de to land ha en tilnærmet uhindret flyt, mens kontrollfokus kan rettes mot varestrømmen for øvrig.

Økte krav til samarbeid

Toll- og avgiftsetaten har en stor internasjonal kontakflate, og er representert i en rekke komiteer og arbeidsgrupper som arbeider med toll- og prosedyrespørsmål. I det internasjonale samarbeidet er tollavtaler viktig, ikke minst for å sikre at norsk næringsliv har samme konkurransevilkår som våre handelspartnere. Etaten har samarbeidsavtaler med blant annet EØS-landene, USA og Russland for å avdekke smugling og økonomisk kriminalitet. Det samarbeides også om kontrollmetodikk, spesielt mellom de nordiske lands tollmyndigheter.

Økt internasjonalisering krever også tettere nasjonalt samarbeid mellom offentlige myndigheter og private organisasjoner, hovedsakelig aktører i transportmarkedet. Det er også utviklet et tett faglig samarbeid med politiet og ØKOKRIM om smugling og økonomisk kriminalitet.

Økt innsats for å styrke grensekontrollen

Flere reisende og økning i godsmengdene som transporteres over grensene fører til store utfordringer for toll- og avgiftsetaten på grunn av økt fare for smugling. I tillegg viser utviklingen at smuglingsmetoder og -ruter stadig endres. Det synes å være en tendens til at store aktører kommer inn på det ulovlige markedet, og at de i tillegg til narkotika og sprit, også smugler andre vareslag.

Toll- og avgiftsetatens tilstedeværelse har en preventiv effekt, samtidig som den gir resultater i form av beslag. Utviklingen krever at kontrollressursene brukes mer fleksibelt over tolldistriktsgrensene. Etaten satser derfor på bruk av mobile grupper som dekker større geografiske områder, i tillegg til samordnede aksjoner mellom tolldistriktene.

Økt grenseberedskap er også et virkemiddel mot terrorvirksomhet. Toll- og avgiftsetatens kontrollhjemler i tolloven gjør det mulig å kontrollere all vareførsel over grensen, herunder også varer som kan benyttes i terrorøyemed. Toll- og avgiftsetatens underretningsarbeid og risikoanalyse vektlegges, og tiltak for å bekjempe terrorrelatert kriminalitet skal i større grad inngå i oppgaveløsningen. Som et ledd i en satsing på økt grensekontroll og terrorberedskap, vil anskaffelse av mobilt utstyr for skanning av containere og lastekjøretøyer være et viktig virkemiddel, jf. St.prp. nr. 63 (2001-2002). Det forventes at tiltaket vil ha en preventiv effekt, og at kontrollen av gods vil bli mer effektiv.

Større krav til service og kvalitet

Elektronisk forvaltning

Toll- og avgiftsetaten arbeider systematisk for å tilby flere og bedre elektroniske tjenester. Siden 1994 har det vært et døgnåpent tilbud om elektronisk fortolling av varesendinger gjennom TVINN-systemet. Det tilbys videre elektronisk innrapportering av vrakmeldinger på kjøretøyer, innrapportering av elektroniske manifeste (det vil si detaljert oversikt over lasten og andre opplysninger i tilknytning til lasten for skip til/fra utlandet) og elektronisk sending av transitteringsmeldinger i forbindelse med innførsel og utførsel av varer. I tillegg vil det tilbys en forenklet elektronisk fortollingsløsning også for privatpersoner, innenfor rammen av dagens TVINN-system, jf. St.prp. nr. 63 (2001-2002). Etaten arbeider videre med en ny elektronisk informasjonstjeneste (web-tjeneste).

Dagens TVINN-løsning må moderniseres slik at all fortolling/deklarering og innbetaling av toll og avgifter kan skje elektronisk. Videre vil en se på tilpasninger i forhold til den internasjonale utviklingen og handels- og transportmønsteret. Det tas sikte på å avklare grunnlaget for et slikt prosjekt i 2003.

Betalingsformidling

I samarbeid med Vegdirektoratet arbeider toll- og avgiftsetaten med etablering av mer kundevennlige løsninger for betaling av avgifter knyttet til motorvogner. Det tas også sikte på å ta i bruk stor-

kundeløsning for årsavgiften i 2003/2004. Løsningen vil medføre forenkling i betalingsrutiner for kunder som betaler for et større antall kjøretøy. Staten har utplassert betalingsterminaler ved alle ekspedisjonssteder og i tillegg til betalingskort åpnes det for aksept av alle typer sentrale kredittkort fra sommeren 2002. Ved bruk av kredittkort belaster kredittkortselskapene toll- og avgiftsetaten med provisjonskostnad. Toll- og avgiftsdirektoratet har derfor valgt å innføre beløpsgrense på 25 000 kroner.

Regelverksforenkling

Det er en prioritert oppgave å modernisere og forenkle gjeldende regelverk for næringsliv, publikum og avgiftsmyndighetene, og forbedre tilgjengeligheten av oppdatert regelverk og andre rettskilder.

Ny fellesforskrift for særavgifter

Ny fellesforskrift for særavgifter ble innført med virkning fra 1. januar 2002. Samtidig ble 28 eksisterende forskrifter opphevet. Særavgiftsregelverket ble dermed mer oversiktlig og tilgjengelig både for publikum og etaten selv. Arbeidet med å innhente erfaringer med den nye forskriften, og eventuelt videreutvikle den ytterligere, vil prioriteres i 2003.

Omlegging av engangsavgift for motorvogner

Fra og med 1. april 2001 ble engangsavgiften lagt om fra å være en innførselsavgift til en avgift som betales ved førstegangsregistrering i det sentrale motorvognregisteret. Dette har forenklet avgiftsbehandlingen av motorvogner. Det er likevel behov for ytterligere forenklinger, herunder forenklinger knyttet til privatimport og næringslivets behov for rasjonelle løsninger ved registrering av kjøretøy.

Årsavgift for motorvogner

Toll- og avgiftsdirektoratet arbeider med å gjøre regelverket tilknyttet årsavgiften mer fleksibelt og miljørettet. Flere forhold rundt årsavgiften vil bli vurdert, blant annet en eventuell differensiering av årsavgiften med hensyn til tidspunkt for når avgiftsplikt oppstår, miljømessige hensyn knyttet til avgiftssystemet, systemtekniske endringer og mulighet for samordning med innkrevingen av trafikkskadeavgiften.

Bedre ressursutnyttelse

Omorganisering av toll- og avgiftsetaten

Toll- og avgiftsdirektoratet har foreslått en ny organisering av toll- og avgiftsetatens ytre forvaltning. Det vises til omtale av saken under kap. 2.3 i del I.

Effektiv utnyttelse av ny teknologi/nye IT-systemer

Etaten har i samarbeid med EU arbeidet med å utvikle et nytt transitteringssystem. Varer som er på vei fra et land til et annet i Europa, registreres elektronisk i systemet. Det vil dermed være mulig til enhver tid å vite hvor en godslast befinner seg. Systemet medvirker til raskere vareflyt og bedre kontrollmuligheter for toll- og avgiftsmyndighetene i de ulike land, og er samtidig kostnadsbesparende for næringslivet. 70 pst. av utgående transitteringer fra Norge blir nå overført elektronisk fra næringslivet. Norge og Spania er foreløpig de eneste landene som har alle tollsteder knyttet opp mot systemet.

Autoriserte mottakere (lagerholdere) er i gang med testing av inngående transitteringer. Når flere land knyttes til elektronisk, vil det bli satt krav om at autoriserte mottakere kobler seg opp mot systemet hvis de skal beholde sin tollagerbevilling. Pr. i dag er det kun seks land som er tilknyttet det internasjonale systemet, men det forventes at 22 land skal være tilknyttet innen 1. juli 2003.

Andre saker

Tax-free-salg på korte fergeruter mellom Norge og Sverige

Norge og Sverige har undertegnet en avtale om fergeselskapenes rett til å proviantere tax-free-varer for salg om bord på såkalte "korte ruter". Overenskomsten medfører at tolldistriktet kan gi tillatelse til proviantering for salg til passasjerer om bord på visse ruter når nærmere angitte vilkår er oppfylt. De nye reglene ble iverksatt fra 1. juni 2002. Saken er tidligere omtalt for Stortinget i St.meld. nr. 2 (1999-2000) Revidert nasjonalbudsjett 2000 og St.prp. nr. 1 (2000-2001) Skatte-, avgifts- og tollvedtak. Ved behandlingen av Budsjett-innst. S. II (1999-2000) og Budsjett-innst. S. nr. 1 (2001-2002) sluttet Stortinget seg til hovedprinsippene i avtalen.

Innfordring av årsavgift på motorvogner

En vesentlig del av toll- og avgiftsetatens restanser er knyttet til årsavgiften på motorvogner. Tidligere år har toll- og avgiftsetatens innfordringstiltak vært begrenset til skiltinndragning. Toll- og avgiftseta-

ten vil, i samarbeid med Statens innkrevingssentral, starte tvangsinnfordring av avgiften i 2003, jf. kap. 1634 Statens innkrevingssentral.

Arbeid relatert til norsk fiskeeksport

Etter anmodning fra EU startet toll- og avgiftsetaten høsten 2000 en omfattende kontroll av om norske fiskeeksportører kan dokumentere sine egne opprinnelsesbevis for hvitfisk-forsendelser til EU. Aksjonen ble startet etter at det ble avdekket betydelige feil i forbindelse med eksport til EU. Det har vært et tett samarbeid med EU-kommisjonen underveis. Aksjonen, som omfattet 18 eksportører og deres leverandører, ble avsluttet i 2002. Det ble funnet uriktige opprinnelsesbevis hos halvparten av de kontrollerte bedriftene, men fire bedrifter sto for 97 pst. av feilene. Samarbeidet med EU vil fortsette i nye kontrollaksjoner.

I kontrollarbeidet samarbeider toll- og avgiftsetaten med Fiskeridirektoratets kontrollverk og skatteetaten, og sammen vil etatene etablere et tettere samarbeid med næringen. Toll- og avgiftsetaten vil fortsatt bidra med skriftlig og muntlig informasjon om opprinnelsesregelverket.

Småbåtregisteret

Småbåtregisteret samler inn, samordner og systematiserer data om fritidsbåter. Det ble vedtatt opprettet i 1994, og satt i regulær drift fra 1. januar 1998. Registeret avløste det tidligere desentraliserte båtregisteret som ble administrert av de lokale politimyndigheter. Politiets registreringsordning for båter ble etablert i 1948, og var obligatorisk. Registeret drives i dag av toll- og avgiftsetaten, med en sentral enhet lokalisert i Fredrikstad (6 årsverk). I tillegg gjøres registreringsarbeid ved det enkelte tolldistrikt.

Det er foreslått at den pliktige registreringsordningen for småbåter opphører fra 1. januar 2003, jf. Ot.prp. nr. 1 (2002-2003) Skatte og avgiftsopplegget 2003 – lovendringer. Det etableres et tilbud om en frivillig registreringsordning som inntil videre skal drives av toll- og avgiftsetaten. Kostnadene til drift av den frivillige registreringsordningen er anslått til 8 mill. kroner i 2003. Departementet finner det hensiktsmessig at det frivillige registeret finansieres delvis av brukerne gjennom videreføring av dagens gebyr på 300 kroner. Samlede inntekter anslås til 3 mill. kroner. Departementets arbeid med en konkurranseutsetting av Småbåtregisteret har i første omgang vært rettet mot nødvendige lovendringer som følge av overgang til en frivillig registreringsordning. De foreslåtte endringene er tilpasset muligheten for en fremtidig kon-

kurranseutsetting av forvaltningen av registeret, jf. Ot.prp. nr. 1 (2002-2003).

Ny kontrollstasjon ved Svinesund

Stortinget har vedtatt at det skal bygges ny bru over Svinesund og ny E6 i tilknytning til denne, jf. Innst. S. nr. 111 (1999-2000). Det har vært en forutsetning for planene om det nye veganlegget at kontrollfunksjonene til henholdsvis toll- og avgiftsetaten, politiet og vegvesenet skal samlokaliseres i en ny felles kontrollstasjon langs ny E6. Veien skal åpnes 7. juni 2005.

Den gamle Svinesundbroen må fortsatt ha en kontrollstasjon fordi den fremdeles vil være trafikkert. Den gamle veien er planlagt som "grønn fil" som bare kan passeres dersom en ikke har noe å deklare. All ekspedisjon skal foregå på den nye veien.

Forbereding av etablering av den nye kontrollstasjonen vil starte i 2003.

Statsbygg har fått oppdraget med å utarbeide forprosjekt for den nye statlige kontrollstasjonen på Svinesund. Kostnadsanslag vil bli lagt fram når forprosjektet foreligger våren 2003, og Finansdepartementet vil komme tilbake til saken.

Oppfølging av BRAVO for valutastatistikk og kontroll

Det er lagt opp til å avvikle BRAVO (Bank Rapport Valuta Oppgave), som er et innrapporteringssystem for valutaveksling, fra 2005. Ordningen håndteres i dag av Norges Bank til bruk for valutastatistikken og utenriksregnskapet. BRAVO ivaretar også sentrale kontrollhensyn for skatte-, avgifts- og politimyndighetene. Norges Bank og Statistisk sentralbyrå har igangsatt et arbeid med å etablere et nytt system for innrapportering av valutaveksling. Det er imidlertid behov for at dette arbeidet samordnes med utviklingen av tilfredsstillende rapporteringssystemer til bruk for etatenes kontrollformål, med sikte på å begrense og effektivisere den samlede rapporteringsplikten med utgangspunkt i eksisterende informasjonsstrømmer. Det legges opp til at et nytt system som skal erstatte BRAVO, utvikles i regi av Toll- og avgiftsdirektoratet.

Budsjett 2003

Den foreslåtte bevilgningen skal anvendes i samsvar med driftsmålene og utviklingsstrategiene som omtalt foran. Toll- og avgiftsetatens budsjett-ramme for 2003 foreslås satt til 960,5 mill. kroner. I Revidert nasjonalbudsjett, jf. St.prp. nr. 63 (2001-2002) og Innst. S. nr. 255 (2001-2002), ble etatens

driftsbudsjett styrket for å dekke utgifter til økt kontrollvirksomhet. Denne styrkingen videreføres i 2003.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønnsutgifter, utgifter til leie og drift av kontorlokaler, IT-drift, utgifter til opplæring, reiser, kontorutstyr mv., og det foreslås bevilget 919,2 mill. kroner for 2003.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, overslagsbevilgning

Posten omfatter etatens utgifter til innfordring av restanser, og det foreslås bevilget 2,2 mill. kroner for 2003.

Post 45 Større utstyrskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten omfatter i hovedsak utgifter til anskaffelser til IT-formål, herunder større utskiftninger i etatens IT-infrastruktur, og det foreslås bevilget 39,2 mill. kroner for 2003. Dette er en reduksjon på 15,4 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2002. Reduksjonen skyldes hovedsakelig en nedtrapping av investeringer i etatens IT-infrastruktur.

Kap. 4610 Toll- og avgiftsetaten (jf. kap. 1610)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
01	Ekspedisjonsgebyr	13 652	16 300	8 900
02	Andre inntekter	279	1 800	1 850
03	Pante- og tinglysningsgebyrer	660	1 000	1 100
04	Gebyr for registrering av småbåter	9 839	13 900	3 000
05	Gebyr ved kontroll av teknisk sprit	49	400	400
11	Gebyr på kredittdeklarasjoner	100 054	113 700	177 200
13	Gebyr ved avskilting av kjøretøy	160	300	300
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	517	0	0
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	12 005	0	0
17	Refusjon lærlinger	5	0	0
18	Refusjon av sykepenger	18 651	0	0
Sum kap. 4610		155 871	147 400	192 750

Post 01 Ekspedisjonsgebyr

Posten omfatter gebyrer for privat rekvirert tollbehandling og ekspedisjonsgebyr for utført tollforretning utenfor kontorsted og ekspedisjonstid. Satsene for privat rekvirert tollbehandling foreslås økt med 20 kroner pr. time til henholdsvis 250 kroner for 50 pst. overtid og 320 kroner for 100 pst. overtid. Økningen i timesatsene skal kompensere for

økte lønnsutgifter. Ekspedisjonsgebyret foreslås økt med 20 kroner til 125 kroner pr. påbegynt halvtime. Økningen skal kompensere for prisjustering.

Departementet har vurdert dagens gebyrordning, inkludert prøveordningen på Værnes, og foreslår at det fra og med 1. januar 2003 gis et generelt gebyrfritak for passasjertransport. Dette medfører at kun kommersielt gods som ankommer

med båt eller flyfrakt utenfor kontorsted og ekspedisjonstid, blir gebyrpliktig. Dette vil også gjelde for Værnes lufthavn. Forslaget til endring i ordningen for gebyrer innebærer at posten reduseres med 7,4 mill. kroner fra 2003.

Post 02 Andre inntekter

Posten omfatter leieinntekter, inntekter fra auksjonssalg av overliggende, inndratte varer og forsinkelsesrenter.

Post 03 Pante- og tinglygingsgebyrer

Posten omfatter gebyrinntekter og liknende fra toll- og avgiftsinnkrevingen, jf. kap. 1610, post 21.

Post 04 Gebyr for registrering av småbåter

Posten omfatter gebyrinntekter ved registrering av småbåter. Det er foreslått at den pliktige registreringsordningen for småbåter opphører fra 1. januar 2003, jf. Ot.prp. nr. 1 (2002-2003). Det videreføres

et gebyr på 300 kroner også ved den nye ordningen. Inntektsanslaget på 3 mill. kroner er usikkert.

Post 05 Gebyr ved kontroll av teknisk sprit

Posten omfatter gebyrinntekter ved kontroll av teknisk sprit.

Post 11 Gebyr på kredittdeklarasjoner

Posten omfatter gebyrinntekter fra kredittdeklarasjoner. Gebyret foreslås økt fra 39 kroner til 61 kroner fra 1. januar 2003. Formålet med økningen er å redusere statens rentetap tilknyttet denne ordningen. Inntektsanslaget på 177,2 mill. kroner er usikkert.

Post 13 Gebyr ved avskilting av kjøretøy

Posten omfatter gebyrinntekter ved avskilting av kjøretøy ved manglende innbetalt motorvognavgift. Gebyret er satt til 900 kroner.

Kap. 1618 Skatteetaten (jf. kap. 4618)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
01	Driftsutgifter	3 001 954	3 090 100	3 252 135
21	Spesielle driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	59 173	58 700	61 000
22	Større IT-prosjekter, <i>kan overføres</i>	289 296	376 400	328 200
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	166 857	124 100	126 100
	Sum kap. 1618	3 517 280	3 649 300	3 767 435

Formål, hovedoppgaver og organisering

Skatteetatens overordnede mål er å sikre korrekt fastsettelse og innbetaling av skatter og avgifter som de politiske myndigheter vedtar. Staten skal også sørge for et oppdatert folkeregister, og levere økonomitjenester av høy kvalitet til andre statsetater. Staten skal yte god service.

Skatteetatens hovedoppgaver kan inndeles etter følgende operative hovedfunksjoner:

- folkeregistrering
- gjennomføre forskuddsutskriving
- sikre skatte- og avgiftsprovenyet, herunder kontrollere grunnlaget for oppgavene fra skatte- og avgiftspliktige og tredjepart
- kontrollere og fastsette skatt på formue og inntekt, i tillegg til folketrygdavgifter
- fastsette og innkreve merverdi- og arveavgift mv.
- faglig ansvar for de kommunale skatteoppkrevernes innkreving av direkte skatter
- kontroll og tilsyn med de kommunale skatteoppkrevernes innfordring av arbeidsgiveravgift, og statens og folketrygdens andel av felleskatten
- levere økonomitjenester til andre statlige virksomheter
- informasjon og veiledning til publikum

Skatteetaten omfatter Skattedirektoratet, 19 fylkes-skattekontor, 18 skattefogdkontor og 99 likningskontor/folkeregistre i tillegg til Sentralskattekontoret for utenlandssaker, Sentralskattekontoret for storbedrifter og Oljeskattekontoret. Ny struktur for likningsforvaltningen trådte i kraft 1. mars 2002. I 2001 hadde etaten en bemanning på ca. 6100 årsverk.

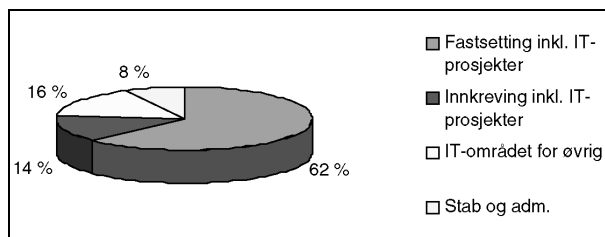
Rapport 2001

Fordeling av skatteetatens ressurser i 2001

Etatens ressurser for 2001 var fordelt med ca. 53 pst. til fylkesskattekontorene og likningskontorene, ca. 27 pst. til Skattedirektoratet, ca. 10 pst. til IT-prosjekter, ca. 8 pst. til skattefogdkontorene og ca. 2 pst. til sentralskattekontorene.

Fastsettelsesfunksjonen, herunder hele den lokale likningsforvaltningen, er det mest ressurskrevende aktivitetsområde i skatteetaten. Etatens

ressurser fordelt på funksjonsområder framgår av figur 8.4.

Figur 8.4 Skatteetatens budsjett fordelt på funksjonsområder (økonomitjenesteområdet er inkludert i innkreivingsdelen)

Nøkkeltall

Skatte- og avgiftsinntekter

Tabell 8.6 viser samlede fastsatte skatter og avgifter fra skatteetaten.

Tabell 8.6 Fordeling av skatte- og avgiftsinntekter (i mill. kroner)

	1999	2000	2001
Skatt og trygdeavgift ¹⁾	212 100	230 300	253 500
Petroleumsskatt	9 800	24 300	92 000
Arbeidsgiveravgift ²⁾	62 900	66 100	67 300
Arveavgift	1 000	1 300	1 500
Merverdiavgift ³⁾	113 500	121 000	128 100
Sum	399 300	443 000	542 400

¹⁾Eksklusive petroleumsskatt

²⁾Eksklusive sentralt beregnet arbeidsgiveravgift for statsansatte

³⁾Beløpet inkluderer den fradragsberettigede merverdiavgift som oppkreves av toll- og avgiftsetaten ved innførsel, jf. fotnote 1) i tabell 8.4 under kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten.

Det ble fastsatt skatte- og avgiftsinntekter på ca. 542 mrd. kroner i 2001. Dette er en økning på ca. 99 mrd. kroner i forhold til året før. Inntektene fra petroleumsvirksomheten økte i denne perioden med ca. 68 mrd. kroner, en økning som i stor grad kan tilskrives høye oljepriser. Det vises for øvrig til omtale i St.prp. nr. 1 (2002-2003) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Sentralskattekontorene

Sentralskattekontoret for storbedrifter, Sentralskattekontoret for utenlandssaker og Oljeskattekontoret er opprettet for å ivareta spesielle områder innen bedriftsbeskatning, beskatning av uten-

landske selskaper og arbeidstakere med midlertidig tilknytning til landet og petroleumsvirksomheten.

Sentralskattekontoret for storbedrifter liknet i 2001 ca. 2 600 selskaper. Antallet liknede selskaper er noe lavere i forhold til 2000 ettersom flere selskaper har fusjonert. Det ble utliknet skatt for ca. 11 mrd. kroner¹ i 2001, en økning på ca. 5 mrd. kroner i forhold til 2000.

Sentralskattekontoret for utenlandssaker liknet i 2001 ca. 22 000 lønnstakere og sjømenn. Etter en økning de siste årene ble det i 2001 registrert en

¹ Beløpet inkluderer flere store saker der lovforståelse er til behandling i klageinstansene.

nedgang på ca. 10 pst. i antall utenlandske arbeidstakere hos utenlandske arbeidsgivere. En vesentlig del av denne nedgangen kom på sokkelen. Antall liknede selskaper har økt fra ca. 430 i 2000 til ca. 460 i 2001. Det ble totalt utliknet skatt for ca. 1,4 mrd. kroner i perioden. Utliknet skatt viste en reduksjon i forhold til 2000 på 0,25 mrd. kroner.

Oljeskattekontoret liknet 46 selskaper i 2001, og utliknet skatt var ca. 92 mrd. kroner. Økningen fra året før var på ca. 68 mrd. kroner. Oljeskattekontoret har ikke tidligere utliknet et så høyt skattebeløp for sokkelvirksomheten.

Hovedmål og resultater

Etatens hovedproduksjon innen skatt, avgift, folkeregistrering og økonomitjenester er i hovedsak gjennomført som forutsatt. Innføring av merverdi-

avgiftsreformen og nytt system for forvaltning av merverdiavgift (MVA3) fra 1. juli 2001 skapte imidlertid en ekstra belastning for fylkesskattekontor, skattefogdkontor og Skattedirektoratet, jf. hovedmål 2.

2001 innledet skatteetatens nye strategiperiode fram til og med 2004.

1. Skatter og avgifter skal fastsettes riktig og til rett tid

I 2001 ble det fastsatt skatt og avgift for 3 609 000 personlige skattytere, 155 000 selskaper og 305 000 merverdiavgiftspliktige, jf. tabell 8.7. Antall merverdiavgiftspliktige økte med ca. 37 000 fra 2000 til 2001, hovedsakelig som følge av merverdiavgiftsreformen.

Tabell 8.7 Antall skattytere og merverdiavgiftspliktige

	1999	2000	2001
Skatt – forskuddspliktige	3 391 000	3 424 000	3 609 000
Skatt – etterskuddspliktige	145 000	149 000	155 000
Merverdiavgiftspliktige	270 000	268 000	305 000

I 2001 var det 884 000 som valgte å levere selvangivelsen via Internett eller telefon, en økning på vel 170 000 i forhold til 2000. Brukerorienteringen

er aktivt fulgt opp gjennom utbygging og økt bruk av internettjenester og informasjons- og veiledningstiltak.

Tabell 8.8 Antall behandlede oppgaver i skatteetaten

	1999	2000	2001
Forhåndsutfylt selvangivelse	3 023 000	3 097 000	3 185 000
Selvangivelse personlig næringsdrivende	589 000	578 000	567 000
Selvangivelse selskaper	148 000	152 000	160 000
Grunnlagsdata ¹⁾	33 900 000	35 200 000	36 900 000
Merverdiavgiftsoppgaver	1 216 000	1 212 000	1 264 000
Arve- og gavemeldinger	42 000	53 000	55 000

¹⁾ Med grunnlagsdata menes lønns- og trekkoppgaver, bankoppgaver mv.

Etaten har registrert en økning i for sent leverte selvangivelser. Andel skattepliktige som leverte innenfor frist er redusert fra 99,2 pst. i 2000

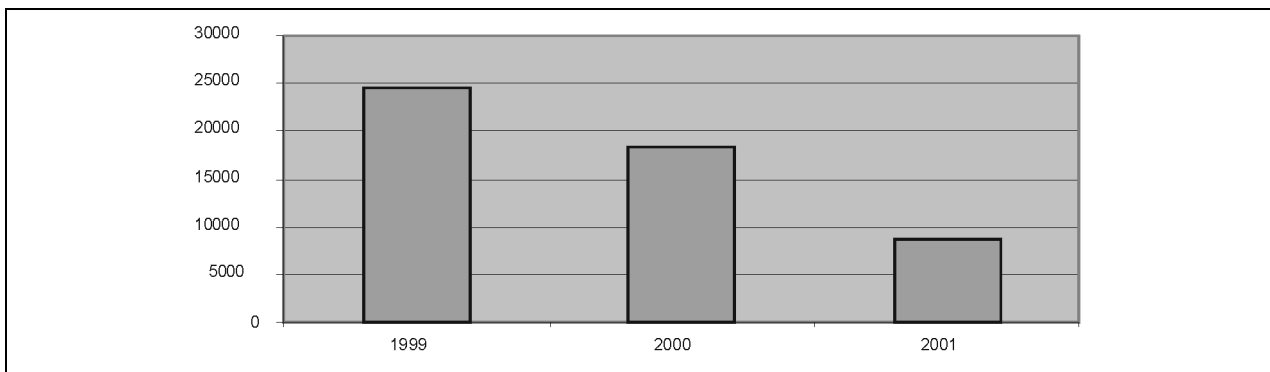
til 98,7 pst. i 2001. Rutinene for registrering av for sent leverte selvangivelser og illeggelse av forsinkelsesavgift er derfor skjerpet.

Treffsikkerheten i fastsettelsesfunksjonen er tilfredsstillende. Utskrevet forskudd utgjorde 98,1 pst. av utliknet skatt. 6 pst. av skattyterne fikk mer enn 10 000 kroner i restskatt, mens 15 pst. hadde over 10 000 kroner til gode. Det ble oppdaget tekniske feil etter utlegging av likningen for 1,3 pst. av skattyterne. Andelen av disponible ressurser som benyttes til kontroll av kompliserte skattytere er økt fra 17 pst. til ca. 21 pst. Det siste representerer en betydelig forbedring, mens de

øvrige resultatene er omtrent på nivå med foregående år.

Restanseutvikling for arve- og gavesaker

Restansene for arve- og gavesaker har hatt en positiv utvikling, med en reduksjon fra ca. 18 000 saker i 2000 til ca. 8 000 saker i 2001, jf. figur 8.5. Provenyet på dette området utgjorde 1,5 mrd. kroner i 2001, mot 1,3 mrd. kroner i 2000.

Figur 8.5 Restanseutvikling for arve- og gavesaker

Skatteetatens kontrollvirksomhet

I 2001 har etaten hatt fokus på å styrke kontrollområdet og innsatsen mot svart økonomi. Antall bokettersyn i 2001 var ca. 4 000, og er økt både i for-

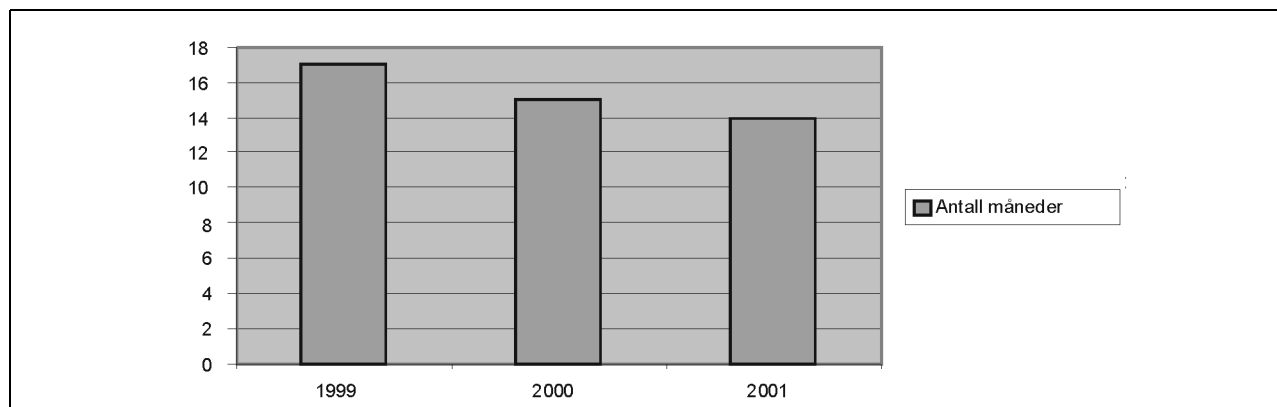
hold til 1999 og 2000. Videre har arbeidsgiverkontrollen vært prioritert i 2001, og likningskontorene økte ressursinnsatsen til verdiorientert arbeid rettet mot næringsdrivende.

Tabell 8.9 Antall saker behandlet i klagenemnder i skatteetaten

	1999	2000	2001
Behandlet i likningsnemnd og overlikningsnemnd	59 000	61 000	55 000
Behandlet i Klagenemnda for petroleumsskatt	20	19	17
Behandlet i Klagenemnda for merverdiavgift ¹⁾	205	211	190
Behandlet i Riksskattenemnda	56	33	57

¹⁾ Ekskl. saker vedr. saksomkostninger og saker som ble returnert til fylkesskattekontorene.

Med unntak av saker i Riksskattenemnda har det vært en reduksjon i antall klagesaker de siste årene, jf. tabell 8.9.

Figur 8.6 Gjennomsnittlig behandlingstid for klagesaker vedrørende merverdiavgift

Saksbehandlingstiden for klager til Klagenemnda for merverdiavgift var i 2001 i underkant av 14 måneder. Det er iverksatt tiltak for å redusere saksbehandlingstiden ytterligere, og ved utgangen av første halvår 2002 var behandlingstiden under 12 måneder.

2. Skatter og avgifter skal betales til rett tid

Sammenliknet med året før har det vært en positiv utvikling når det gjelder rettidig innbetaling av skatter.

Tabell 8.10 Skatt og arbeidsgiveravgift for 1999-2001 (i mill. kroner)

Inntektsår		1999	2000	2001
Forskuddsordningen ¹⁾	Sum krav	196 863	207 052	222 418
	Totalt innbetalt pst.	99,5 pst	99,6 pst.	99,6 pst.
	Aktiv restanse	931	920	984
Etterskuddsordningen ²⁾	Sum krav	29 274	35 122	-
	Totalt innbetalt pst.	98,3 pst.	98,7 pst.	-
	Aktiv restanse	408	428	-
Arbeidsgiveravgift ¹⁾	Sum krav	63 226	66 771	72 162
	Totalt innbetalt pst.	99,6 pst.	99,6 pst.	99,6 pst.
	Aktiv restanse	229	238	278

¹⁾ Målt pr. 30.06. - 1/2 år etter inntektsåret

²⁾ Målt pr. 30.06. - 1 1/2 år etter inntektsåret

Samlede innbetalinger pr. 30. juni 2002 for inntektsåret 2001 viser at 99,6 prosent av kravene for forskuddsordningen og arbeidsgiveravgift er inn-

betalt, jf. tabell 8.10. Dette tilsvarer andelen for inntektsåret 2000, men sum krav har økt både for forskuddsordning og arbeidsgiveravgift. Andel innbe-

talte krav for etterskuddsordningen for inntektsåret 2000 viser en økning på 0,4 pst. fra året før. Sum krav for etterskuddsordningen har også økt.

Stavanger kommune har fram til 1. juli 2002 utført regnskapsføring, innkreving og kontroll av skatt som liknes av oppdrags- og arbeidstakere som er skattepliktige i Norge, men som ikke har

tilknytning til noen kommune (kommune 2312). Gjennom flere år har kontoret hatt en negativ restanseutvikling. I 2001 har det imidlertid vært en restansenedgang, og det forventes en ytterligere positiv utvikling som følge av at oppgavene overføres fra Stavanger kommune til skatteetaten fra og med 1. juli 2002.

Tabell 8.11 Merverdiavgift og investeringsavgift for avgiftsårene 1998–2000 (i mill. kroner)

Avgiftsår	1998	1999	2000
Sum krav ¹⁾	92 846	97 165	102 895
Totalt innbetalt i pst. av sum krav	99,3 pst.	99,2 pst.	99,3 pst.
Aktiv restanse ²⁾	113	89	341
Akkumulert restanse (ekskl. restkrav)	2 796	2 917	3 517
Restanseprosent ³⁾	3,0 pst.	2,9 pst.	3,2 pst.

¹⁾ Målt pr. 31.12. – 1 år etter avgiftsåret.

²⁾ Ekskl. restkrav og konkurser.

³⁾ Akkumulerte restanser/utliknet siste år.

På merverdiavgiftsområdet er andelen innbetalte krav stabilt over 99 pst., jf. tabell 8.11. Aktiv og akkumulert restanse for avgiftsåret 2000 viser imidlertid en relativt stor økning i forhold til 1999. Årsaken til dette antas i hovedsak å skyldes lavere innfordringsaktivitet på grunn av problemene knyttet til innføring av nytt system for forvaltning av merverdiavgift, jf. omtale av MVA3-prosjektet nedenfor. Skattedirektoratet har iverksatt tiltak for å bygge ned den ekstraordinære restanseøkningen.

3. Skatteetaten skal sikre et folkeregister med høy kvalitet

Et oppdatert folkeregister er viktig for mange institusjoner i samfunnet. For enkelte meldingstyper er etatens behandlingstid for lang. Lang behandlingstid skyldes blant annet betydelig merarbeid for folkeregistrene i forbindelse med Statistisk sentralbyrås folke- og bolig telling i 2001 og innføring av bolignummer for hver boenhet. For å sikre høy kvalitet er skatteetaten blant annet avhengig av at andre instanser melder endringer til etaten.

Det har vært en positiv utvikling når det gjelder behandlingstid for bostedssaker. Det tar maksimalt 14 dager å få svar på skriftlige henvendelser til folkeregistrene, og antall klager har gått ned med 23 pst. fra 2000 til 2001.

4. Skatteetaten skal levere økonomitjenester av høy kvalitet

Driftsresultatene på økonomitjenestområdet er tilfredsstillende for 2001. Resultatkravene knyttet til rettidig utbetaling av lønn, rapportering til det sentrale statsregnskapet, gjennomføring av instruksfestede avstemminger og tilfredshet hos etatens kunder på området er i hovedsak oppfylt, og viser en forbedring i forhold til 2000. Tett oppfølging, innføring av kvalitetssikringssystem og ledelsesfokus på området har bidratt til denne forbedringen.

Det er utarbeidet et helhetlig kvalitetssikringssystem som gradvis ble innført ved skattefogdkontorene i 2001. Gjennom dette systemet skal avvik analyseres og tiltak iverksettes for å sikre tilfredsstillende kvalitet på økonomitjenestene. I tillegg er det satt i gang flere utviklingsaktiviteter, herunder arbeid med e-faktura, nytt budsjettssystem, sammenstilling av regnskapsdata og aktiviteter for å heve kompetansen.

Sentrale utfordringer og tiltak

I skatteetatens strategiske plan for 2001–2004 er det fokusert på fire hovedstrategier for etatens utvikling. Etaten skal:

- øke kunnskapen om og styrke innsatsen i forhold til næringslivet

- utvikle gode tjenester og produkter tilpasset etatens målgrupper
- aktivt utvikle organisasjonen for å bedre etatens oppgaveløsning
- utvikle skatteetaten som en kompetansebasert organisasjon

Nedenfor er sentrale utfordringer og tilhørende tiltak på utvalgte områder beskrevet nærmere.

Internasjonalt samarbeid

Økt internasjonalisering, nye konserndannelser og mer taktisk lokalisering er trekk som krever tettere internasjonalt samarbeid. Den teknologiske utvikling bidrar til at stadig større deler av handel og næringsvirksomhet foregår via elektroniske transaksjoner. For å bygge opp kompetansen på internasjonal skattekontroll samarbeider etaten med og utveksler erfaringer med andre lands skattemyndigheter, blant annet gjennom Østersjøsam arbeidet.

Nettbaserte tjenester

Skatteetaten arbeider med å gi publikum lettere tilgang til etatens tjenester, blant annet gjennom å bygge ut etatens internettbaserte tjenester.

Det er startet et arbeid for å utvikle ny løsning for levering av forhåndsutfylt selvangivelse på Internett. Løsningen skal bedre effektiviteten, og skal oppleves som en forenkling og heving av servicenivået for brukerne. Prosjektet antas å vare fram til 2006. I denne perioden vil den forhåndsutfylte selvangivelsen på Internett gradvis bli utvidet slik at skattytere skal kunne korrigere, tilføye og gi flere opplysninger elektronisk. Det skal videre etableres en tjeneste for melding av flytting til folkeregisteret på Internett.

Utfordringer for statens økonomitjenester

Økonomitjenesten står stadig overfor større krav om å tilby tjenester som gir bedre støtte til økonomistyring, og som har økt fokus på rådgivning. Etaten har satt i gang en rekke tiltak og utviklingsprosjekter innenfor økonomitjenesteområdet, herunder nytt lønns- og personalsystem (OPAL), produktutvikling med fokus på e-faktura, effektiv innføring av budsjetterings- og rapporteringsverktøy, og bredere opplæringstilbud til kundene. Det vises for øvrig til omtale under kap. 1630 og til Gul bok 2003.

Omorganisering av likningsforvaltningen

Basert på Stortingets behandling av Budsjett-innst. S. nr. 6 (2000-2001) har Finansdepartementet fastsatt ny kontorstruktur for landets likningsforvaltning, som nå er inndelt i 99 likningskontorer med underliggende enheter. Alle likningssjefene er nå ansatt, og den nye strukturen ble formelt iverksatt 1. mars 2002. Omorganiseringen skal etter planen være fullført innen utgangen av 2003.

Offentlige servicekontorer

Skatteetatens deltakelse i ordningen med offentlige servicekontorer fortsetter i 2003. I 2003 vil etatens deltakelse i offentlige servicekontor, herunder samarbeid mellom skatteetat og trygdeetat, forseres for å ivareta representasjon i de kommuner der skatteetatens egen representasjon avvikles som følge av ny organisering av likningsforvaltningen.

Skatteoppkreverfunksjonen

Skatteoppkreverfunksjonen innebærer oppgaver som kontroll av arbeidsgivere, innkreving av skatt, trygdeavgift og arbeidsgiveravgift, i tillegg til føring av skatteregnskapet. Som ledd i Regjeringens arbeid for modernisering, effektivisering og forenkling av offentlig sektor, skal det gjennomføres en bred utredning av tiltak for resultatforbedring i skatteinnfordringen og tilhørende kontrollvirksomhet. Det vises for øvrig til kap. 2.1.8 i innledningsdelen av denne proposisjonen.

Effektiv utnyttelse av ny teknologi og nye IT-systemer

Etaten vektlegger aktiv og effektiv utnyttelse av ny teknologi i oppgaveløsningen. Det legges betydelige ressurser i forvaltning, drift og vedlikehold av etatens IT-systemer for å sikre korrekt informasjon og korrekte avgjørelser. På viktige områder utarbeides nye versjoner av systemene hvert år for å imøtekomme nye skatteregler, forskrifter og lover. Etaten mottar og behandler dessuten store mengder digitaliserte opplysninger fra tredje part. For å sikre en god og riktig utvelgelse av kontrollområder og kontrollobjekter er det viktig å utnytte eksisterende registre og opplysninger til analyseformål.

Nedenfor følger en nærmere beskrivelse av de store IT-prosjektene i etaten. Slike prosjekter er generelt beheftet med høy risiko med hensyn til kvalitet, økonomi og framdrift.

Nytt system for forvaltning av merverdiavgiften (MVA3-prosjektet)

I St.prp. nr. 1 (2001-2002) er det redegjort for MVA3-prosjektet. MVA3 er et moderne og fleksibelt system, med et betydelig potensial for videre utvikling av kvaliteten og effektiviteten av merverdiavgiftsforvaltningen. Første versjon av MVA3 ble satt i drift 2. juli 2001, samtidig med at merverdiavgiftsreformen trådte i kraft. Påløpte kostnader for utviklingen av nytt forvaltningssystem for merverdiavgiften fram til systemet ble satt i drift er 280 mill. kroner. Løsningen pr. 2. juli 2001 manglet imidlertid funksjonalitet, estimert til 40 mill. kroner, i forhold til det tidligere anslaget, jf. anslaget i St.prp. nr. 30 (1999-2000) på 315 mill. kroner. MVA3-løsningen som ble satt i drift, inneholdt feil og mangler. Det har derfor i perioden fram til 1. august 2002 vært arbeidet med å rette alle vesentlige feil og mangler. I perioden 2. juli 2001 til 1. august 2002 har det påløpt 95 mill. kroner til blant annet retting, stabilisering og drift av løsningen. Økte kostnader er dekket innen vedtatt bevilgning under kap. 1618 Skatteetaten.

MVA3-prosjektet vil som prosjekt bli avsluttet høsten 2002. Systemet tilfredsstiller i dag grunnleggende krav til en forsvarlig og betryggende merverdiavgiftsforvaltning. Det gjenstår imidlertid fortsatt behov for ytterligere funksjonalitet for å kunne utnytte systemet bedre. Dette gjelder i vesentlig grad funksjonalitet som skal bedre kontrollen og effektivisere innkrevingen i dette store avgiftssystemet som skal håndtere ca. 133 mrd. kroner i 2003. Dette arbeidet vil bli fulgt opp av linjeorganisasjonen i Skattedirektoratet. I budsjettet for 2003 er det foreslått avsatt 40 mill. kroner til dette formålet.

System for likning av næringsdrivende (SLN-prosjektet)

I St.prp. nr. 1 (2001-2002) er det redegjort for SLN-prosjektet. SLN-prosjektet skal gi et landsdekkende tilbud om elektronisk innrapportering av selvangivelser og likningsoppgaver fra næringsdrivende, i tillegg til IT-støttet saksbehandling internt i skatteetaten. Utviklingsarbeidet i prosjektet omfatter to systemer:

- system for elektronisk overlevering av likningsopplysninger til offentlige etater
- system for likningsbehandling av næringsdrivende

Fra 2002 har det vært et landsdekkende tilbud om elektronisk overlevering av likningsoppgaver. Rapporteringsgraden i 2002 var ca. 15 pst.

Likningsbehandlingssystemet er i første omgang satt i pilotdrift ved 7 likningskontor for 22 kommuner i 2002. Det er planlagt landsdekkende drift fra 2004.

I budsjettet for 2003 er det foreslått avsatt 94,9 mill. kroner til SLN-prosjektet.

Alternativ innrapportering (AltInn-prosjektet)

AltInn-prosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom skatteetaten, Statistisk sentralbyrå og Brønnøysundregistrene. AltInn-prosjektet skal utvikle en internettbasert innrapporteringskanal som gjør at næringsdrivende og privatpersoner kan utføre sine lovpålagte innrapporteringer på en enkel, sikker og effektiv måte. Prosjektet vil gi effektiviseringsgevinster både for forvaltningen og næringsdrivende. Løsningen skal i første fase dekke innrapportering til skatteetaten, Statistisk sentralbyrå og Brønnøysundregistrene. Løsningen vil senere kunne brukes av andre statlige etater, jf. omtale i innledningsdelens kap. 2.1.10.

Det legges opp til at løsningen settes i drift tredje kvartal 2003. I budsjettet for 2003 er det foreslått avsatt totalt 40,1 mill. kroner til AltInn-prosjektet. Av dette beløpet er det foreslått avsatt 21,7 mill. kroner på kap. 1618 Skatteetaten, 11,2 mill. kroner på kap. 1620 Statistisk sentralbyrå og 7,2 mill. kroner på kap. 904 Brønnøysundregistrene. Det vises for øvrig til omtale under kap. 1620 Statistisk sentralbyrå og i St.prp. nr. 1 (2002-2003) for Nærings- og handelsdepartementet.

Nytt forvaltningssystem for skatteinnkreving (SKARP-prosjektet)

I St.prp. nr. 1 (2001-2002) er det redegjort for SKARP-prosjektet. SKARP-prosjektet utvikler en ny systemløsning for et samlet regnskap for all skatt, trygdeavgift og arbeidsgiveravgift. Løsningen vil bidra til en mer effektiv innfordring, bedre informasjonstilgang og bedre tjenester overfor næringsliv og brukere. Utviklingsprosjektet er delt opp i to hoveddeler:

- utvikling av basisløsning og pilotdrift av denne
- utvikling av utvidelser som er nødvendige for landsdekkende innføring

Leverandøren er forsinket med utvikling og levering av basisløsning i forhold til opprinnelige planer. Start av pilotdrift vil måtte utsettes med om lag ett år. Det tas sikte på å sette basisløsningen i pilotdrift i tre kommuner i Østfold annet halvår 2003. Det nye systemet er planlagt innført på landsbasis puljevis, med start tidligst høsten 2004. Prosjektet er under replanlegging. Forsinkelsen har ført til

økt usikkerhet knyttet til prosjektets framdrift og kostnader. Beslutning om landsdekkende innføring vil bli forelagt Stortinget. I budsjettet for 2003 er det foreslått avsatt 216,8 mill. kroner til SKARP-prosjektet.

Nytt lønns- og personalsystem fra skattefogdkontorene (OPAL-prosjektet)

Skattefogdkontorene har ansvaret for månedlig lønnsberegning og utbetaling av lønn til ca. 55 000 ansatte fordelt på mer enn 500 små og store statlige virksomheter. Skattedirektoratet vurderer å utvikle et nytt tjenestetilbud innenfor lønns- og personalområdet (OPAL-prosjektet). Skattedirektoratet har i den forbindelse startet et pilotprosjekt i 2002 med sikte på å utarbeide en standardløsning, foreta nødvendige tilpasninger for utvalgte kunder og sette løsningen i ordinær drift for pilotkundene. Pilotfasen med evaluering antas å vare ut 2003. Resultatene fra evaluering av pilotfasen skal danne grunnlag for beslutning om oppstart av et eventuelt hovedprosjekt.

Nytt aksjonærregister

I St.prp. nr. 1 (2001-2002) er det redegjort for arbeidet med å utvikle og etablere et aksjonærregister. Hensikten med registeret er i hovedsak å legge til rette for enklere beregning av skattemessig gevinst og tap ved salg av aksjer. Bruken av registeret vil føre til forenkling både for skattytere og for skatteetaten. Forprosjektrapport ble lagt fram for Finansdepartementet i 2001, og hovedprosjektet skulle etter planen fullføres innen utgangen av 2002. Det vil imidlertid i 2003 pågå et arbeid knyttet til videreutvikling, prøvedrift og klargjøring for idriftsettelse av registeret. Saken er nærmere omtalt i St.prp. nr. 1 (2002-2003) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Skatteetatens virksomhetsregnskap

Riksrevisjonen har i sin revisjon av skatteetatens regnskap for 2001 påpekt flere feil og mangler. Finansdepartementet ser alvorlig på dette. De forhold som er påpekt av Riksrevisjonen, gjelder ulike deler av regnskapet, og er til dels av ulik karakter med hensyn til regnskapets fullstendighet, gyldighet og nøyaktighet. Skattedirektoratet er i gang med tiltak for å bedre regnskapsopplegget. Departementet vil følge opp saken.

Budsjett 2003

Den foreslåtte bevilgningen skal brukes i samsvar med de mål og strategier som er omtalt foran. Skatteetatens budsjetttramme for 2003 foreslås satt til 3 767,4 mill. kroner. Forslaget innebærer at aktivitetnivået i hovedsak kan videreføres.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønnsutgifter, utgifter til opplæring, utgifter til leie og drift av kontorlokaler, reiser, kontorutstyr mv. Posten dekker også betalingsformidlingsutgifter mv. i forbindelse med skattebetalingsordningen og midler til innkreving av skatt på undersjøiske petroleumsforkomster. Beløpet inkluderer også utgifter til regnskapsføring, innkreving og kontroll av skatt som liknes av oppdrags- og arbeidstakere som er skattepliktige i Norge, men som ikke har tilknytning til noen kommuner. Posten dekker også avsetning i forbindelse med ny ordning for boligtaksering, videreutvikling av MVA3-løsningen, omstillingskostnader i forbindelse med omorganisering av likningsforvaltningen og dekning av merutgifter som følge av innflytting i Statens hus Vest-Agder. Beløpet inkluderer også direkte utgifter til lønnskjøring hos eksterne leverandører for andre statlige etater. For 2003 foreslås det bevilget 3 252,1 mill. kroner under post 01.

Det foreslås en merinntektsfullmakt, jf. forslag til romertallsvedtak II og omtale i kap. 6.2.1 i del I.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, overslagsbevilgning

Posten omfatter skatteetatens utgifter til innkreving, og de kommunale skatteoppkrevernes utgifter til innkreving av arbeidsgiveravgift, skatt og trygdeavgift. Posten dekker også utgifter til faglig bistand i skattesaker på petroleumsområdet, og omkostninger knyttet til tvangsforretninger, tinglysing, skifte og garantistillelser. For 2003 foreslås det bevilget 61 mill. kroner under post 21.

Post 22 Større IT-prosjekter, kan overføres

Posten omfatter bevilgning til større IT-prosjekter, som blant annet utvikling av nytt system for skatteoppkreving (SKARP), utvikling av system for likning av næringsdrivende (SLN), og nytt system for alternativ innrapportering (AltInn-prosjektet). For 2003 foreslås det bevilget 328,2 mill. kroner under post 22.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

2003 foreslås det bevilget 126,1 mill. kroner under post 45.

Posten omfatter en avsetning til IT-formål, herunder utgifter til større IT-utskifting i etaten. For

Kap. 4618 Skatteetaten (jf. kap. 1618)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
01	Pante- og tinglysingsgebyr (Namsmannen)	16 536	24 200	25 900
02	Andre inntekter	33 408	14 500	17 250
03	Lignings-ABC	263	400	400
04	Gebyr for folkeregisteropplysninger	748	1 030	1 100
05	Gebyr for utleggsforretninger	5 488	8 300	8 600
06	Økonomitjenester	12 367	11 000	11 400
07	Gebyr for bindende forhåndsuttalelser	136	2 000	2 100
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	9 168	0	0
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	37 901	0	0
18	Refusjon av sykepenger	65 023	0	0
Sum kap. 4618		181 038	61 430	66 750

Post 01 Pante- og tinglysingsgebyrer (Namsmannen)

Posten omfatter gebyrinntekter ved utpantinger som utføres av de ordinære namsmenn for skattefogdkontorene, jf. kap. 1618, post 21.

Post 02 Andre inntekter

Posten omfatter inntekter knyttet til blant annet refusjon av fellesutgifter i bygg der skatteetaten er største bruker, kursstøtte fra Statskonsult og andre tilfeldige inntekter.

Post 03 Lignings-ABC

Posten omfatter inntekter knyttet til royalty ved salg av Lignings-ABC. Det arbeides imidlertid med å gjøre Lignings-ABC tilgjengelig for alle via Internett. For 2003 er det derfor usikkerhet knyttet til hvor store etatens royalty-inntekter vil bli.

Post 04 Gebyr for folkeregisteropplysninger

Posten omfatter inntekter knyttet til salg av folke-registeropplysninger.

Post 05 Gebyr for utleggsforretninger

Posten omfatter gebyrerinntekter ved utleggsforretninger skattefogdkontorene selv utfører.

Post 06 Økonomitjenester

Posten omfatter betaling fra skattefogdkontorenes kunder til dekning av direkte utgifter ved lønnskjøringer for disse, jf. kap. 1618, post 01.

Post 07 Gebyr for bindende forhåndsuttalelser

Posten omfatter inntekter fra gebyrer for utstedelse av bindende forhåndsuttalelser i skatte- og avgiftssaker.

Programkategori 23.30 Offisiell statistikk

Utgifter under programkategori 23.30 fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003	Pst. endr. 02/03
1620	Statistisk sentralbyrå (jf. kap. 4620)	501 650	457 100	487 180	6,6
	Sum kategori 23.30	501 650	457 100	487 180	6,6

Kap. 1620 Statistisk sentralbyrå (jf. kap. 4620)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
01	Driftsutgifter	311 451	311 450	356 100
21	Spesielle driftsutgifter	111 518	106 000	110 100
22	Folke- og bolig telling mv., <i>kan overføres</i>	75 882	32 000	13 200
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 799	7 650	7 780
	Sum kap. 1620	501 650	457 100	487 180

Hovedoppgaver og organisering

Statistisk sentralbyrå er det sentrale organ for inn-samling, utarbeiding og formidling av offisiell statistikk. Statistisk sentralbyrå har dessuten et spesielt ansvar for å:

- kartlegge og prioritere behov for offisiell statistikk
- samordne omfattende statistikk som blir utarbeidet av forvaltningsorganer
- utvikle statistiske metoder og utnytte statistikken til analyse og forskning
- gi opplysninger til statistisk bruk for forskningsformål og for offentlig planlegging
- ha det norske hovedansvaret for internasjonalt statistisk samarbeid

Statistisk sentralbyrå er etter statistikkloven en faglig uavhengig institusjon administrativt underlagt Finansdepartementet. Statistisk sentralbyrås uavhengighet er en forutsetning for befolkningens og brukernes tillit til Statistisk sentralbyrås statistikk og forskningsresultater, og dermed en forutsetning for at statistikken med tilhørende analyser fungerer som et felles gode som kan bidra til samsfunnsdebatt og demokratisk medvirkning. Statistikk og analyser må derfor være lett tilgjengelig for alle.

Statistisk sentralbyrå har eget styre, og har virksomhet både i Oslo og Kongsvinger. Det ble utført 839 årsverk i 2001. Statistisk sentralbyrå har 29 rådgivende utvalg eller kontaktutvalg, med representanter for brukere og oppgavegivere, som

gir råd om mål og prioriteringer innen ulike statistikkområder.

Rapport 2001

Statistikkvirksomheten

Hovedmålet for 2001 var å holde produksjonsvolumet på samme nivå som i 2000. Dette målet ble nådd. Antall statistikkfrigivninger økte med vel 7 pst. i forhold til 2000. Totalt antall publikasjoner utgitt av Statistisk sentralbyrå avtok, og var i tråd

med planene om å redusere papirpublikasjoner og publisere mer gratis på Statistisk sentralbyrås internettsider.

I 2001 ble 87 pst. av statistikkene frigitt og publisert på tidspunktet som ble annonsert på forhånd. Dette var en forbedring på to prosentpoeng fra året før. Aktualiteten for måneds- og kvartalsstatistikken vurderes som god. For årsstatistikken har aktualiteten vært i bedring de siste årene, jf. tabell 8.12.

Tabell 8.12 Statistikkens aktualitet. Varighet fra referanseperiodens utløp til publisering (i uker)

	Antall	1999		2000		2001	
		Mål	Resultat	Mål	Resultat	Mål	Resultat
Månedssstatistikk	12	3,8	3,8	3,8	4,1	3,8	3,9
Kvartalsstatistikk	14	9,1	8,9	8,4	8,4	8,8	9,1
Årsstatistikk ¹⁾	82	45,0	48,5	45,0	47,5	46,2	45,1

¹⁾ Det er et noe varierende utvalg av årsstatistikker som inngår i beregningene slik at aktualitetsmålet også blir påvirket av dette.

Kvalitet og tilgjengelighet

Svarprosentene i spørreskjemaundersøkelsene holdt et rimelig godt nivå i 2001, men målene ble

likevel ikke nådd, jf. tabell 8.13. Det blir stadig mer arbeidskrevende å holde svarprosentene på et akseptabelt nivå.

Tabell 8.13 Svarprosent. Spørreundersøkelser med og uten oppgaveplikt

Undersøkelser	Antall	1999		2000		2001	
		Mål	Resultat	Mål	Resultat	Mål	Resultat
Med oppgaveplikt							
– lønnsstatistikker ¹⁾	11	100	95	100	95	100	97
– andre	Varierer	90	91	96	95	95	94
Frivillige	18-21	71	73	78	72	76	72

¹⁾ Lønnsstatistikkene er skilt ut som egen gruppe for å unngå for sterk påvirkning på samlet prosent.

Når oppgavebyrden knyttet til Folke- og bolig-tellingen 2001 holdes utenfor, har det vært en ubetydelig endring i total oppgavebelastning fra 2000 til 2001. For den delen av oppgavebyrden som angår næringslivet, har oppgavebyrden blitt redusert fra 97 til 90 årsverk fra 2000 til 2001. Samlet er

oppgavebelastningen i 2001 anslått av Statistisk sentralbyrå til 165 årsverk.

Brukernes tilgang til Statistisk sentralbyrås produkter har økt betydelig i takt med at stadig flere statistikker og analyseresultater er tilgjengelig på Statistisk sentralbyrås internettsider. Antall oppslag på Statistisk sentralbyrås internettsider

økte fra 19,8 mill. i 2000 til 26,7 mill. i 2001. Arbeidet med å etablere brukervennlige, interaktive statistikkbasert på internettssidene vil fortsette i 2002. I juli 2002 ble Statistikkbanken lansert. Dette er en tjeneste for publisering av detaljert statistikk på Internett der brukerne selv kan velge variablene og få laget egne tabeller.

Folke- og boligtellingsen og boligadresseprosjektet

Tellingstidspunktet var 3. november 2001, og det ble sendt ut 2,3 mill. skjema til husstander i Norge. Det ble laget en elektronisk variant av skjemaet til bruk på Internett, og det ble etablert en svartjeneste som var operativ fra slutten av oktober 2001. Svarprosenten etter purrerunden ble 96 prosent. Endelige tall ble publisert fra 2. september 2002.

Målet med Boligadresseprosjektet var å gi alle boliger en unik adresse i GAB (registeret over grunneiendommer, adresser og bygninger) og alle personer en unik adresse i folkeregisteret. Prosjektet har stort sett gått som planlagt, men det er fortsatt en del boliger som ikke har fått adressemerker. Det er utformet tiltak slik at alle boliger får adressemerker.

Tallrevisjon av nasjonalregnskapet

Tallrevisjonsarbeidet startet høsten 2000 og avsluttes i 2002. Det viktigste formålet med revisjonen er å styrke kvaliteten på nasjonalregnskapet ved å innarbeide ny informasjon om utviklingen i de tjenesteytende næringene for siste halvdel av 1990-tallet. Resultatene fra tallrevisjonen ble, som planlagt, publisert i juni 2002.

Konsumprisindeksen (KPI) justert for avgiftsendringer og uten energivarer

Norges Bank fikk våren 2001 et nytt mandat for pengepolitikken, hvor den operative målsettingen er en konsumprisvekst som over tid er nær 2,5 prosent, og hvor direkte effekter av blant annet avgiftsendringer og særskilte midlertidige forstyrrelser i utgangspunktet skal holdes utenfor. I den forbindelse startet Statistisk sentralbyrå i 2001 å publisere tall for veksten i konsumprisindeksen (KPI) justert for reelle avgiftsendringer og uten energivarer.

Sykefraværstatistikk

Publisering av den nye sykefraværstatistikken, som dekker alt legemeldt sykefravær, ble igangsatt i 2001. Produksjon og publisering skjer i nært samarbeid med Rikstrygdeverket.

Jordbrukstelling 1999

Publisering av endelige tall fra Jordbrukstelling 1999 på Statistisk sentralbyrås internettssider ble vellykket. Det ble i 2001 utgitt en NOS (Norges offisielle statistikk) med tall for hvert fylke og en NOS for hele landet.

Miljøstatistikk

En omfattende dokumentasjon av Statistisk sentralbyrås miljørelevante statistikk, som skal betjene miljøforvaltningens resultatdokumentasjonssystem (RDS) og faktagrunnlaget til de rulle-ende stortingsmeldingene om "Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand", ble fullført. Arbeidet danner grunnlag for videre handlingsplaner for miljørelevant statistikk. Arbeidet med en indikatormodell for støy startet i 2001, og ble publisert i 2002.

Forskningsvirksomheten

Det ble publisert noe færre artikler i internasjonale tidsskrifter i 2001 enn i 2000. Utarbeiding av økonomiske og sosiale rapporter for allmennheten ble prioritert som før. Videre er Statistisk sentralbyrås analyseverktøy oppdatert og videreutviklet, og resultater fra tallrevisjonen av nasjonalregnskapet er implementert i modellene. Forvaltningens, Stortingets og publikums bruk av analyseverktøyet har et stort omfang, og ser ut til å øke fra år til år.

Internasjonalt statistisk samarbeid

Det internasjonale samarbeidet er i stor grad dominert av samarbeidet som er hjemlet i EØS-avtalen. Grunnlaget for harmonisering av tall og leveranser til Eurostat er gitt gjennom forpliktende rettsakter. Statistisk sentralbyrå må forholde seg til rundt 80 rettsakter som er tatt inn i EØS-avtalen. I 2001 ble 13 nye rettsakter inkludert.

I 2001 ble det satt i gang arbeid med å få på plass norske data som grunnlag for strukturindikatorer som brukes for å sammenligne situasjonen på en rekke områder mellom EU og EFTA-land. Indikatorene er et viktig hjelpemiddel for oppfølging av den såkalte Lisboa-prosessen, og inngår i rapporter til EU-toppmøtene. Det er satt i gang samarbeid med eksterne dataprodusenter for å dekke indikatorer som mangler i Statistisk sentralbyrå. Det er foretatt en vurdering av status i forhold til aksjonsplanen for forbedring av korttidsstatistikk. Arbeidet med aksjonsplanen og strukturindikatorer gir økte utfordringer i årene framover.

Brukerfinansierte oppdrag

Inntektene fra de brukerfinansierte oppdragene i 2001 var 112,9 mill. kroner, jf. tabell 8.14. Departe-

menter og andre statsetater er de viktigste brukergruppene.

Tabell 8.14 Brukerfinansierte oppdrag i Statistisk sentralbyrå etter kundegruppe 2001

	Mill. kroner	Prosent
Departementer	48,9	43,3
Andre statlige etater	22,9	20,3
Private kunder	11,9	10,5
Kommunale kunder	1,0	0,9
Utenlandske kunder	4,4	3,9
Forskningsinstitutter og universiteter	12,9	11,4
Norges forskningsråd	10,9	9,7
I alt	112,9	100,0

Andre prosjekter

Arbeidet med KOSTRA-prosjektet, IDUN-prosjektet og prosjektet Utenrikstransaksjoner (UT) var sentralt i 2001, og er omtalt nedenfor.

Sentrale utfordringer og prioriteringer

I den nye strategiplanen (Strategi 2002-), som ble ferdigstilt i 2002, presenteres retningslinjer og prinsipper som Statistisk sentralbyrå vil arbeide etter, og hvordan institusjonen ser utviklingen i offisiell statistikk framover. Endringene i samfunnet har ført til behov for nye statistikkprodukter, og gitt mulighet for nye metoder for innsamling, produksjon og formidling av statistikk. I strategien er det lagt vekt på at Internett er blitt hovedkanal for formidling av statistikk og analyseresultater, og at datafangsten også i økende grad baseres på denne teknologien. Det legges videre vekt på endringer i arbeidsmetoder og tilnærmingsmåter, bruk av ny teknologi, koordinering av datafangst og samordnede statistikkssystemer.

I sine prioriteringer framover legger Statistisk sentralbyrå til grunn at:

- Den økonomiske statistikken skal bidra til å gi best mulig informasjon om struktur og utvikling i norsk økonomi, særlig som grunnlag for nasjonalregnskapet. På den måten vil denne statistikken fortsatt danne et viktig fundament for generell overvåking av den økonomiske utvik-

lingen, for utformingen av den økonomiske politikken og tjene som sentral markedsinformasjon for næringslivet.

- Sosial, demografisk og levekårsrettet statistikk er av stor betydning for samfunnsforståelsen og for utformingen av politikk knyttet til sosiale og økonomiske forhold.
- Tjenesteytende virksomhet utgjør en stadig større andel av norsk økonomi. Dette skal avspeiles i satsingen framover.
- Kravet til styringsinformasjon i offentlig forvaltning og innsikt i offentlig sektors ressursanvendelse, virkemåte og resultatoppnåelse, medfører økt prioritering av statistikk på dette området.
- Miljø - og ressursstatistikken må prioriteres i forhold til den betydning dette området etter hvert har fått i den løpende overvåking og den langsiktige samfunnsplanleggingen både nasjonalt og internasjonalt.
- Egen forskningsvirksomhet skal bidra til å heve standarden på statistikk- og analysearbeidet, og bidra med kunnskaper om virkemåten til norsk økonomi og om sosiale prosesser.
- Internasjonaliseringen krever økt oppmerksomhet omkring internasjonal statistisk sammenligning og standardisering. Internasjonalt statistisk samarbeid og oppfylging av internasjonale krav og pålegg må derfor tillegges stor vekt.

Det legges stor vekt på at statistikkarbeidet skal være preget av stabilitet med vekt på å beskrive de lange linjer i samfunnsutviklingen, men samtidig inkludere viktige nye områder og dekke behovet for løpende overvåking av utviklingen. Satsingen på mer omfattende statistikk for tjenestesektoren er et slikt eksempel. Krav til kvalitet må oppfylles og har ført til satsingen på systematisk kvalitetsarbeid de siste årene. Formidlingen er blitt modernisert og mer tilpasset brukernes behov. Statistikkbanken, som ble lansert i 2002, er et eksempel på dette. Videre skal forskningsstandarden holdes på et høyt internasjonalt nivå. Statistisk sentralbyrå skal utføre sine oppgaver kostnadseffektivt, faglig kompetent og med sterk vekt på integritet og faglig uavhengighet. Statistisk sentralbyrå må samarbeide nært og tillitsfullt med oppgavegivere og offentlige registreiere, og oppgavebyrden må søkes holdt på et forsvarlig nivå.

Statistikk for offentlig sektor (KOSTRA-prosjektet)

I 2001 skulle 217 kommuner og 7 fylker rapportere etter KOSTRAs opplegg for året 2000. Rapporteringen gikk i all hovedsak som planlagt. Sikkerhetsløsninger for rapportering av sensitive data var nye i 2001, og ble gjennomført uten vesentlige problemer.

I 2002 har alle kommuner og fylker tatt del i KOSTRA-prosjektet. Dette er første året med full deltakelse. Det innebærer mer enn en dobling av rapporteringsmengden, blant annet fordi de største kommunene kommer med. Opptrappingen har i hovedsak gått bra. Tall for 2001 ble offentliggjort i første halvår 2002.

2003 vil være første ordinære driftsår, og det foreslås avsatt 12,6 mill. kroner i 2003 til drift av KOSTRA.

Elektronisk overlevering av informasjon fra næringsdrivende (IDUN-prosjektet/SLN-prosjektet/AltInn-prosjektet)

Informasjons- og datautveksling med næringslivet (IDUN-prosjektet) spiller en hovedrolle i Statistisk sentralbyrås utvikling og medvirkning i elektronisk datainnsamling. Et viktig resultat for IDUN i 2001 var at Statistisk sentralbyrå, på pilotbasis, ga enkelte oppgavegivere til detaljomsetningsindeksen og de kvartalsvise investeringsstatistikkene tilbud om web-basert innrapportering. Tilbudet ble godt mottatt av næringslivet. Tilbudet vil i løpet av 2002 utvikles til å gjelde alle oppgavegiverne til de nevnte statistikkene, og etter hvert også til å gjelde flere undersøkelser. Det opprinnelige IDUN-pro-

sjektet avsluttes i 2003, og det foreslås avsatt 3,6 mill. kroner til prosjektet i 2003.

Gjennom SLN-prosjektet (System for likning av næringsdrivende) er det etablert et samarbeid mellom Skattedirektoratet, Statistisk sentralbyrå og Brønnøysundregistrene for å utvikle en samordnet løsning for overlevering av data fra næringslivet til de tre etatene. Lokale løsninger i tilknytning til dette prosjektet har resultert i en avgiverløsning som i 2002 blir tilbudt alle næringsdrivende.

I tillegg samarbeider Statistisk sentralbyrå med Skattedirektoratet og Brønnøysundregistrene om utviklingen av en felles internettbasert innrapporteringskanal (AltInn) der også en del av Statistisk sentralbyrås skjema vil inngå. I budsjettet for 2003 foreslås det avsatt 11,2 mill. kroner til AltInn-prosjektet under kap. 1620 Statistisk sentralbyrå. Det vises til nærmere omtale av AltInn-prosjektet under kap. 1618 Skatteetaten.

Overføring av valutastatistikken/ Oppbygging av ny statistikk for utenrikstransaksjoner (UT-prosjektet)

Norges Banks valutastatistikk skal avvikles innen utgangen av 2004, jf. omtale av BRAVO under kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten. Siden data fra dette systemet er avgjørende for Norges nasjonal- og utenriksregnskap og beregning av BNP, må dagens indirekte rapportering av betaling via banker erstattes med innhenting direkte fra foretak som har økonomisk aktivitet overfor utlandet. Prosjektet Utenrikstransaksjoner (UT-prosjektet) startet 1. halvår 2001, og er et samarbeid mellom Norges Bank og Statistisk sentralbyrå. Prosjektet skal gi statistikk over økonomiske transaksjoner, inklusive kapitalbeholdninger, gjeld og omvurderinger, mellom norske og utenlandske økonomiske enheter. Prosjektet skal gi grunnlagsdata for utenriksregnskapet og for tjenestestatistikk, og bidra som grunnlag for et heldekkende, institusjonelt, kvartalsvis nasjonalregnskap. Et nytt opplegg for datafangst i Statistisk sentralbyrå skal være etablert innen utgangen av 2004. Prosjektet skal benytte de tekniske løsninger som etableres gjennom IDUN-prosjektet. Det foreslås avsatt 14 mill. kroner til dette prosjektet i 2003.

Konfidensialitet og personvern

Både i datafangst, statistikkproduksjon og formidling blir det lagt avgjørende vekt på hensyn til personvern og konfidensialitet. Vern av oppgavegiverne er en forutsetning for virksomheten. Det arbeides kontinuerlig med å utvikle sikkerhetstiltak for å hindre at opplysninger kommer på avveie. Elektronisk datarapportering fra næringslivet og

fra offentlig sektor er et satsingsområde i Statistisk sentralbyrå. Dette krever at sensitive data behandles separat i en lukket infrastruktur.

Når det gjelder tilpasning til personopplysningsloven, har Statistisk sentralbyrå oppgradert det interne datadokumentasjonsverktøyet, og er i gang med å bedre systematiseringen av datadokumentasjonen for å tilfredsstille kravene til internkontroll i personopplysningsloven § 14. Dette skal være sluttført innen 1. november 2002.

Etter anmodning fra Datatilsynet har Statistisk sentralbyrå oppnevnt et eget personvernombud som skal påse at behandling av personopplysninger følger gjeldende regelverk. Ordningen får virkning fra 1. januar 2003.

Budsjett 2003

Hovedmålet for Statistisk sentralbyrå har de siste årene vært å opprettholde omfanget av den løpende statistikkproduksjonen, med like høye svarprosent og like god aktualitet og punktlighet som før. Dette er også et hovedmål for 2003. I tillegg vil det i 2003 bli arbeidet med blant annet økt satsing på samordning av datafangsten og kvalitetssikring av løpende statistikkproduksjon. Sikkerhetsarbeidet vil også bli prioritert i sammenheng med satsingen på økt omfang av elektronisk utveksling av informasjon med næringslivet. Det vil bli arbeidet med å forbedre ytterligere formidling på Statistisk sentralbyrås internettsider, særlig vil utbygging av Statistikkbanken være sentral.

Statistisk sentralbyrås budsjetttramme for 2003 foreslås satt til 487,2 mill. kroner. Forslaget innebærer at aktivitetsnivået i hovedsak kan videreføres.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønnsutgifter, utgifter til opplæring, utgifter til leie og drift av kontorlokaler, reiser, kontorutstyr mv. For 2003 foreslås det bevilget 356,1 mill. kroner under post 01.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Brukerfinansierte oppdrag

Det legges opp til uendret aktivitet knyttet til brukerfinansierte oppdrag sammenliknet med saldert budsjett for 2002, jf. omtale under kap. 4620, post 02. Det foreslås en merinntektsfullmakt, jf. forslag til romertallsvedtak II og omtale i kap. 6.2.2 i del I.

Post 22 Folke- og boligtellingsen mv., kan overføres

For 2003 foreslås det bevilget 13,2 mill. kroner til prosjektet. Midlene vil bli brukt til dokumentasjon, formidling, kvalitetssikring og til utvikling av systemer for framtidige registerbaserte folketellinger. 2003 er siste året for bevilgning til folke- og boligtellingsen.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten omfatter blant annet en avsetning til arbeidet med å videreutvikle datasikkerhet og datakapasitet på Statistisk sentralbyrås teknologiske plattform.

Kap. 4620 Statistisk sentralbyrå (jf. kap. 1620)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
01	Salgsinntekter	3 050	4 900	5 100
02	Spesialoppdrag	112 879	106 000	110 100
04	Tvangsmulkt	5 813	5 100	5 100
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	4 369	0	0
18	Refusjon av sykepenger	6 267	0	0
Sum kap. 4620		132 378	116 000	120 300

Post 01 Salgsinntekter

Posten omfatter inntekter knyttet til salg av publikasjoner.

Post 02 Spesialoppdrag

Posten omfatter inntekter fra eksternt finansierte statistikk-, analyse- og forskningsoppdrag, jf. omtale under kap. 1620, post 21.

Post 04 Tvangsmulkt

Ved manglende overholdelse av oppgaveplikten har Statistisk sentralbyrå med hjemmel i statistikkloven adgang til å ilegge tvangsmulkt. I 2003 anslås inntektene fra innkreving av tvangsmulkt innbetalt til Statens innkrevingssentral å bli på samme nivå som i 2002.

Programkategori 23.40 Andre formål

Utgifter under programkategori 23.40 fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003	Pst. endr. 02/03
1630	Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring	3 730	9 400	12 700	35,1
1632	Kompensasjon for merverdiavgift	1 118 079	1 217 000	1 720 891	41,4
1634	Statens innkrevingssentral (jf. kap. 4634)	190 126	167 200	155 675	-6,9
1635	Oppgjør av skattefordelingstvist mv.	329 907	0	0	0,0
1637	EU-opplysning	2 000	2 000	2 000	0,0
Sum kategori 23.40		1 643 842	1 395 600	1 891 266	35,5

Kap. 1630 Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	3 730	9 400	12 700
Sum kap. 1630		3 730	9 400	12 700

Bevilgningen under kap. 1630 går til ulike felles tiltak i staten med formål å styrke økonomistyringen. Fra 2003 av foreslås også særlige utviklingstiltak innenfor styring av store statlige investeringsprosjekter ført under dette kapitlet. Kapitlet ble opprettet i 2001, blant annet på bakgrunn av påpekninger fra Riksrevisjonen av gjennomgående svakheter i regnskapsføringen og økonomistyringen i statlige virksomheter.

Økonomistyring

Finansdepartementets arbeid med statlig økonomistyring omfatter blant annet fastsettelse og forvaltning av økonomiregelverket for staten og andre

normer for god økonomistyring, og ulike tiltak for å legge til rette for økonomistyringen i virksomhetene. Hensikten med tiltakene er å bedre kvaliteten av regnskapsføringen og økonomistyringen i statlige virksomheter, å legge til rette for en best mulig utnyttelse av ressursene i sektoren og videreutvikle et tjenestetilbud som er godt tilpasset de statlige virksomhetenes behov.

I 2001 ble bevilgningen benyttet på blant annet følgende prioriterte områder:

- kompetanseutvikling ved seminarer for ledere og regnskapsmedarbeidere i staten
- utvikling av IKT-basert opplæringstilbud i statlig regnskap i regi av Statskonsult
- forberedelse av veiledningsmateriale

- styrking av oppfølgingen av økonomisystemer i staten gjennom Statens forvaltningstjeneste
- revisjon av økonomiregelverket for staten

I 2002 er deler av tiltakene som ble igangsatt i 2001, videreført. Det arbeides også med å samle og formidle gode eksempler på hvordan departementenes styrings- og kontrollansvar blir ivaretatt, og bistå enkelte departementer ved vurdering av tiltak som kan gi en mer effektiv organisering av økonomifunksjonen i underliggende virksomheter. Videre finansieres utvikling av en elektronisk fakturaløsning hos regnskapssentralene i skatteetaten og Statens forvaltningstjeneste. Denne skal erstatte dagens manuelle registrering og håndtering av fakturaer, og vil gi både ressurs- og tidsmessige gevinster. Endelig disponeres deler av bevilgningen til arbeidet med å samordne ressurser innenfor statlig økonomistyring i én virksomhet, jf. omtale i kap. 2.1.13 i innledningsdelen. Dette arbeidet skal videreføres i 2003.

For 2003 anslås utgifter på til sammen 7,7 mill. kroner under kap. 1630 til arbeidet med å styrke den statlige økonomistyringen. Tiltak som er til nytte for alle departementer, vil bli prioritert. Det vises for øvrig til omtalen i Gul bok 2003, kap. 7 av den statlige økonomistyringen.

Prosjektstyring

I 2000 ble det innført en ordning med obligatorisk kvalitetssikring av alle investeringsprosjekter i staten med kostnadsramme over 500 mill. kroner. Det vises til omtale i Gul bok kap. 7 for de enkelte år fra og med 2000. Kvalitetssikringen utføres av fire konsulentfirmaer som Finansdepartementet har inngått rammeavtale med etter forutgående anbudskonkurranse. Det er hittil startet opp kvalitetssikring av i alt 30 prosjekter. For 23 av disse foreligger det sluttrapport fra kvalitetssikringen med en sam-

let anbefalt kostnadsramme på 44,6 mrd. kroner. Fordi alle prosjektene er store, vil gjennomføringstiden vanligvis strekke seg over en rekke år. Det samlede antall ikke-fullførte prosjekter vil derfor øke betydelig i årene fremover.

Finansdepartementet vil følge både kvalitetssikringsarbeidet og hvordan kvalitetssikrede prosjekter fullføres. Både av kapasitetsmessige grunner og for å få en faglig bred forankring, har en funnet det hensiktsmessig å organisere arbeidet slik at en knytter en ekstern ekspertgruppe til departementet. Denne skal bistå med å følge prosjektene fram til fullføring for å trekke ut erfaringer og for å forbedre prosessene etter hvert (følgeforskning). Det tas videre sikte på å utbedre allerede identifiserte problemområder underveis.

Concept-programmet ble kort omtalt i Gul bok for 2002, kap. 7.6. Programmet fullførte i 2001 et forprosjekt med finansiering fra Norges forskningsråd. Med den nære kobling til kvalitetssikringsregimet som det er redegjort for ovenfor, vil det være hensiktsmessig at Finansdepartementet selv tar ansvaret for ledelse og finansiering av programmet i hovedprogramfasen. Arbeidet startet opp i annet halvår 2002. Det tas sikte på at programmet får en varighet på 5 år med et årlig ressursforbruk anslått til 5 mill. kroner.

Et viktig siktemål med følgeforskningen vil være å forbedre beslutningsgrunnlaget i prosjektenes tidlige fase. En vil også søke å utvikle metoder for en bedre styring med hele porteføljen av store prosjekter i de største etatene, og gjennomgå praksis for hvordan kontrakter med leverandørene inngås for å avdekke forbedringsmuligheter. Et særskilt punkt i 2003 vil være å evaluere erfaringene med kvalitetssikringen forut for inngåelse av ny rammeavtale.

Det anslås utgifter på 5 mill. kroner til Concept-programmet for 2003.

Kap. 1632 Kompensasjon for merverdiavgift

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
60	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	1 118 079	1 217 000	1 505 891
70	Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner, <i>kan overføres</i>	0	0	65 000
71	Merverdiavgiftskompensasjon til NRK	0	0	150 000
	Sum kap. 1632	1 118 079	1 217 000	1 720 891

Post 60 Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner

I 1995 ble det innført en ordning med kompensasjon for merverdiavgift til kommuner og fylkeskommuner mv. Formålet med kompensasjonsordningen er å motvirke konkurransevridning mellom kommunal og fylkeskommunal tjenesteproduksjon i egen regi som ikke er merverdiavgiftspliktig, og kommuners og fylkeskommuners kjøp av tjenester fra private næringsdrivende som er merverdiavgiftsbelagt.

Ordningen innebærer at kommuner og fylkeskommuner kan kreve kompensasjon for merverdiavgift på tjenstedelen av sine kjøp. Ordningen er finansiert av kommunesektoren samlet. Etter loven gjelder ordningen tjenester knyttet til bygg og anlegg i tillegg til vask og rens av tekstiler, og fra 1. januar 2002 ble også renhold omfattet av ordningen. Søknader som omhandler 2002, behandles av skatteetaten i 2003, og utbetales først i januar 2004. Det er derfor ikke aktuelt å øke budsjettrammen som følge av nye regler om renhold før budsjettåret 2004.

Fra 1. januar 2000 ble ordningen utvidet til også å gjelde private og ideelle virksomheter. Disse må være tatt med i offentlige planer som en integrert del av det kommunale eller fylkeskommunale tjenestetilbudet, finansieres fullt ut med offentlige midler og ha eventuell brukerbetaling på lik linje med tilsvarende offentlige virksomheter.

Regjeringen oppnevnte 11. januar 2002 et offentlig utvalg for å vurdere forslag til løsninger som medfører at merverdiavgiftsregelverket virker mer nøytralt for kommunenes beslutninger. Utvalget leverte 22. mars 2002 en delrapport, hvor det ble skissert tre løsninger som utvalget vil vurdere videre og konkretisere nærmere i sin endelige innstilling. Endelig innstilling vil avleveres i løpet av 2002, og vil sendes på offentlig høring.

Regjeringen vil komme tilbake med eventuelle forslag til endringer tidligst i forbindelse med budsjettet for 2004. Det tas i den forbindelse sikte på å presentere løsninger også for statsforvaltningen.

Beregnete utbetalinger i 2003 under kap. 1632, post 60 (for søknadsåret 2001) vil øke med 24 pst. i forhold til utbetalinger i 2002 (søknadsåret 2000). Dette er en større økning enn fra 2001 til 2002. Det foreslås bevilget 1 505,9 mill. kroner i 2003.

Finansdepartementet legger til grunn at det løpende oppfølgingskriteriet for ordningene er at kompensasjonssøknadene fra den enkelte mottaker er dokumentert, og at kompensasjonen skjer som forutsatt i forskrift av 19. april 1995 og forskrift av 7. januar 2000. Søknader om kompensasjon skal være godkjent av henholdsvis revisjonen i kommunene og fylkeskommunene.

Post 70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner, kan overføres

I forbindelse med behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett 2001 ba et flertall i finanskomiteen Regjeringen komme tilbake med en ordning for å kompensere frivillige organisasjoner fullt ut som følge av innføring av merverdiavgiftsreformen. I tråd med Regjeringens forslag til tilleggsproposisjon til statsbudsjettet for 2002, vedtok Stortinget å gi Finansdepartementet fullmakt til å fordele 200 mill. kroner i 2002 for å gi frivillige organisasjoner kompensasjon for merkostnadene som følge av merverdiavgiftsreformen, jf. Budsjett-innst. S. nr. 1 (2001-2002). I forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2002 ble det foreslått en søknadsbasert refusjonsordning i form av en tilskuddsordning, og at det i 2002 skulle bevilges 195 mill. kroner til ordningen for perioden 1. juli 2001 - 31. desember 2002, jf. St. prp. nr. 63 (2001-2002). Ved behandlin-

gen i Stortinget fikk ordningen tilslutning, jf. Innst. S. nr. 255 (2001-2002).

Retningslinjer for utbetaling av momskompensasjon til frivillige organisasjoner ble fastsatt av Finansdepartementet 9. juli 2002.

Tilskuddene vil i første rekke omfatte de organisasjonene som i størst grad benytter seg av profesjonelle, merverdiavgiftsbelagte tjenester. Definisjonen etter merverdiavgiftsloven om veldedige og allmenntjenlige organisasjoner legges til grunn for hvilke organisasjoner som skal omfattes. Blant annet vil nærings-, yrkes- og arbeidslivsorganisasjoner, fagforeninger og partitilknyttede organisasjoner som driver politisk virksomhet, ikke få tilskudd. Organisasjonene må ha et nasjonalt omfang, eller tilhøre en sammenslutning av organisasjoner med nasjonalt omfang.

Det er kun den veldedige og allmenntjenlige delen av organisasjonenes virksomhet som omfattes av ordningen. For eksempel vil ikke drift av skoler, sykehjem eller behandlingshjem anses som en del av denne virksomheten. Det er satt en nedre grense for merutgifter på 10 000 kroner pr. år.

Det tas sikte på å evaluere ordningen i løpet av første halvår 2003 for å finne en modell som kan være enklere å praktisere for både organisasjonene og skatteetaten, innenfor de rammer som ellers er vedtatt for ordningen.

I 2002 vil det betales ut inntil 130 mill. kroner til kompensasjon for perioden 1. juli 2001 - 30. juni 2002. 65 mill. kroner kommer til utbetaling først i 2003. Det foreslås dermed at det bevilges 65 mill. kroner til denne ordningen i 2003.

Finansdepartementet legger til grunn at det løpende oppfølgingskriteriet for ordningene er at kompensasjonssøknadene fra den enkelte mottaker er dokumentert, og at kompensasjonen skjer i

henhold til retningslinjer fastsatt av Finansdepartementet 9. juli 2002.

Det vises til nærmere omtale i St.prp. nr. 1 (2002-2003) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Post 71 Merverdiavgiftskompensasjon til NRK

Ved behandlingen av Dok. nr. 8: 34 (2001-2002) vedtok Stortinget å be Regjeringen, senest i forbindelse med budsjettet for 2003, å innarbeide en ordning som fjerner prisbarrieren mellom egenproduksjon og eksterntproduksjon, enten ved en refusjonsordning eller ved å innføre NRK i merverdiavgiftssystemet.

Regjeringen foreslår å ta NRKs allmennkringkastingsvirksomhet inn i merverdiavgiftssystemet med en merverdiavgiftssats på 12 prosent. Dette vil fjerne prisbarrieren mellom egenproduksjon og kjøp fra andre ved at NRK oppnår fradragsrett for merverdiavgift på anskaffelser til bruk i allmennkringkastingsvirksomhet. Samtidig skal det beregnes merverdiavgift med 12 pst. på lisensinntektene. Når NRK tas inn i merverdiavgiftssystemet på denne måten, øker det i utgangspunktet merverdiavgiftsinntektene til staten med om lag 150 mill. kroner. For at NRKs økonomiske stilling skal være uendret som følge av omleggingen, gis et tilsvarende beløp som bevilgning til NRK. Det opprettes ny post 71 under kap. 1632 på Finansdepartementets budsjett for å kompensere NRK. Forslaget er nærmere omtalt i St.prp. nr. 1 (2002-2003) Skatte-, avgifts- og tollvedtak. Samtidig ser Regjeringen behov for å styrke NRKs økonomi, og foreslår en reell økning i kringkastingsavgiften (inklusive merverdiavgift), jf. St.prp. nr. 1 (2002-2003) Kultur- og kirke departementet.

Kap. 1634 Statens innkrevingsentral (jf. kap. 4634)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelsen	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
01	Driftsutgifter	190 126	167 200	155 675
	Sum kap. 1634	190 126	167 200	155 675

Formål, hovedoppgaver og organisering

Statens innkrevingsentral har som primæroppgaver å innkreve straffekrav utstedt av justismyndighetene, og avgifter, gebyrer og misligholdte krav

utstedt av andre statlige virksomheter. Videre skal etaten tilby tjenester som regnskapssentral for politi- og lensmannsetaten. Etatens virksomhet er lokalisert i Mo i Rana. Staten hadde pr. 1. juni 2002 en bemanning tilsvarende ca. 260 årsverk.

Rapport 2001*Tabell 8.15 Nøkkeltall for Statens innkrevingssentral*

	1999	2000	2001
Inntektsført i statsregnskapet i mill. kroner	885	999	1 110
Total omsetning i mill. kroner	1 188	1 343	1 454
Driftsutgifter i mill. kroner	128	139	181
Antall registrerte krav (i hele 1000)	460	458	507

De økonomiske nøkkeltallene viser en vekst fra 1999 til 2001, og volumet av totalt registrerte krav er også økende fra 2000 til 2001, jf. tabell 8.15.

Mål og resultater

Sett i forhold til målene, oppnådde etaten tilfredsstillende resultater for drift av virksomheten i 2001. I tillegg ble utviklingsprosjektene gjennomført i henhold til fastsatte planer. Nedenfor følger en nærmere beskrivelse av Statens innkrevingssentralers ulike hovedmål og resultater for driften i 2001.

Hovedmål 1: Innkreving av straffekrav skal være effektiv

Hovedmålsettingen er å sikre effektiv innkreving av straffekrav utstedt av justismyndighetene. Resultatindikatoren er andelen av registrerte saker pr. kravtype som er ferdigbehandlet (kalt løsningsprosent). Som tabell 8.16 viser, har etaten hatt en tilfredsstillende måloppnåelse for innkreving av straffekravene i 2001. Resultatene er om lag likt eller bedre enn resultatmålene.

Tabell 8.16 Innkreving av straffekrav

Kravtype	Mål	Resultat
Bøter	96,3 pst.	96,0 pst.
Erstatninger	85,4 pst.	86,0 pst.
Inndragninger	79,3 pst.	80,6 pst.
Saksomkostninger	76,6 pst.	77,3 pst.

Hovedmål 2: Innkreving av andre kravtyper skal være effektiv

Hovedmålsettingen er å sikre effektiv innkreving av misligholdte krav, gebyrer og avgifter utstedt av andre statlige virksomheter.

Løsningsprosent brukes som resultatindikator også for dette hovedmålet. Statens innkrevingssentral hadde en tilfredsstillende måloppnåelse for innkreving av øvrige kravtyper i 2001. Som tabell 8.17 viser, er løsningsprosenten for NRK-lisens, forsinkelsesgebyr og egenandel ved fri rettshjelp bedre enn resultatkravet, mens løsningsprosenten for misligholdte studielån er noe under kravet.

Tabell 8.17 Innkreving av andre kravtyper

Kravtype	Mål	Resultat
Misligholdte studielån	68,4 pst.	66,8 pst.
Misligholdt kringkastingsavgift	65,6 pst.	73,3 pst.
Forsinkelsesgebyr etter regnskapsloven	72,9 pst.	76,9 pst.
Egenandel ved fri rettshjelp	80,7 pst.	80,8 pst.

Hovedmål 3: Innkreivingsarbeidet skal kjennetegnes av høy produktivitet og god kvalitet. Hovedmålsettingen er å sikre at etaten har best mulig ressursutnyttelse og hensyntar likebehandling og rettssikkerhet i innkreivingsarbeidet.

Produktivitet

Resultatkravene på dette området var at samlet innkreivd beløp pr. årsverk skal øke, og at antall behandlede saker pr. årsverk skal øke.

Som tabell 8.18 viser, har innkreivd beløp pr. årsverk økt jevnt de seneste årene. En indeks benyttes som resultatindikator for å illustrere produktiviteten i saksbehandling ved etaten. Produktivitsindeksen viser antall saker vektet for sakenes kompleksitet. Resultatutviklingen på begge indikatorene vurderes som tilfredsstillende.

Tabell 8.18 Produktivitet i innkreivingsarbeidet

	1998	1999	2000	2001
Innkreivd beløp pr. årsverk (mill. kroner)	4,789	5,099	5,549	5,959

Kvalitet

Saksbehandlingen og lovanvendelsen skal være korrekt.

Statens innkreivingsssentral har tapt to av 23 saker som er blitt rettslig ferdigbehandlet i 2001. Det vil si at etaten har fått helt eller delvis medhold i 91,3 pst. av disse sakene. Dette anses som tilfredsstillende.

Sentrale utfordringer og tiltak

Statens innkreivingsssentral har i de senere årene arbeidet med en grunnleggende fornyelse av virksomhetens IT-infrastruktur. Det er blant annet utviklet et nytt innkreivingsssystem som skal kunne håndtere store transaksjonsmengder på en hurtig måte, og som vil være mer kostnadseffektiv enn det tidligere stormaskinbaserte innkreivingssystemet. I tillegg har virksomheten også etablert seg som regnskapssentral for politi- og lensmannseta-

ten. Utfordringene i 2003 vil i hovedsak være å stabilisere virksomheten i forhold til de nye systemene, og videreutvikle systemene som er innført.

Statens innkreivingsssentral har de siste årene hatt en økning i omfanget av oppgaver. I Ot.prp. nr. 1 (2002-2003) Skatte- og avgiftsopplegget – Lovendringer, foreslås det at etaten skal få lovhjemler til innkreivning av misligholdte årsavgiftskrav på motorvogner. Iverksettelsen av tvangsinnfordring av misligholdte årsavgiftskrav for motorvogner er for 2003 beregnet å gi merinntekter for staten. Saken er nærmere omtalt i Ot.prp. nr. 1 (2002-2003) Skatte- og avgiftsopplegget - Lovendringer.

Budsjett 2003

Statens innkreivingsssentral's budsjetttramme for 2003 foreslås satt til 155,7 mill. kroner. Forslaget innebærer at etaten i hovedtrekk opprettholder driften på nåværende nivå.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønnsutgifter, utgifter til opplæring, utgifter til leie og drift av kontorlokaler, rei-

ser, kontorutstyr, drift og innkjøp av IT-utstyr mv., og det foreslås bevilget 155,7 mill. kroner for 2003.

Det foreslås en merinntektsfullmakt, jf. forslag til romertallsvedtak II og omtale i kap. 6.2.3 i del I.

Kap. 4634 Statens innkrevingsentral (jf. kap. 1634)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
02	Refusjoner	24 496	15 900	16 500
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	466	0	0
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	1 852	0	0
18	Refusjon av sykepenger	3 116	0	0
81	Bøter, inndragninger	612 700	550 000	703 000
82	Vegadministrasjonsgebyr	48 476	49 000	49 000
84	Gebyr ved for sent innsendt regnskap m.m.	82 918	57 700	90 000
85	Misligholdte lån i Statens lånekasse for utdanning	105 215	85 000	105 000
	Sum kap. 4634	879 239	757 600	963 500

Post 02 Refusjoner

Posten omfatter inntekter knyttet til refusjoner for etatens utgifter i forbindelse med tjenester som utføres for eksterne oppdragsgivere. Dette gjelder blant annet innkreving av misligholdt kringkastingsavgift og gebyrer fra Lotteritilsynet.

kap. 440 i Justisdepartementets St.prp. nr. 1 (2002-2003).

Post 82 Vegadministrasjonsgebyr

Posten omfatter inntekter fra trafikkgebyr og overlastgebyr utstedt av politiet og Statens vegvesen.

Post 81 Bøter, inndragninger

Posten omfatter inntekter fra bøter (forenklede forelegg, vanlige forelegg, og bøter ilagt ved dom), men også i økende grad fra inndragninger. Som ledd i arbeidet med å redusere antall trafikkulykker, foreslår Regjeringen å øke det generelle nivået på bøter og forelegg i trafikksaker og effektivisere virksomheten knyttet til automatisk trafikkontroll. I bevilgningsforslaget på posten for 2003 er det lagt til grunn at dette vil gi merinntekter på om lag 93 mill. kroner. Det vises for øvrig til omtale under

Post 84 Gebyr ved for sent innsendt regnskap m.m.

Posten omfatter hovedsakelig inntekter fra bedrifter som ikke har sendt inn regnskap til Brønnøysundregistrene.

Post 85 Misligholdte lån i Statens lånekasse for utdanning

Posten omfatter inntekter knyttet til innkreving av misligholdte lån som er tapsført i Statens lånekasse for utdanning.

Kap. 1635 Oppgjør av skattefordelingstvist mv.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
60	Betaling til kommuner med beløp til gode	25 253	0	0
70	Tilbakebetaling av skatt	304 654	0	0
	Sum kap. 1635	329 907	0	0

I forbindelse med Stortingets behandling av St.prp. nr. 84 (2000-2001) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet for 2001 ble det bevilget midler til et forenklet oppgjør av en skattesak for Norsk Hydro ASA og Norsk Hydro

Produksjon AS, jf. omtalen i St.prp. nr. 84 (2000-2001). Det ble i 2001 foretatt utbetaling til selskapene og de berørte kommuner i henhold til bevilgningene for 2001, jf. omtale i St.prp. nr. 1 (2001-2002).

Kap. 1637 EU-opplysning

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
70	Tilskudd til frivillige organisasjoner	2 000	2 000	2 000
	Sum kap. 1637	2 000	2 000	2 000

Bevilgningen omfatter tilskudd til organisasjonene Europabevegelsen og Nei til EU, som skal anvende tilskuddene til informasjonsarbeid om

EU. Bevilgningen foreslås videreført i 2003 med 2 mill. kroner.

Programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv.

Programkategori 24.10 Statsgjeld, renter og avdrag mv.

Utgifter under programkategori 24.10 fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003	Pst. endr. 02/03
1650	Statsgjeld, renter m.m. (jf. kap. 5606)	18 219 254	17 260 250	17 682 000	2,4
1651	Statsgjeld, avdrag og innløsning	43 138 803	47 418 000	4 983 700	-89,5
	Sum kategori 24.10	61 358 057	64 678 250	22 665 700	-65,0

Til renter m.m. på innenlandsk og utenlandsk statsgjeld foreslås det bevilget 17 682 mill. kroner i 2003 mot 17 260 mill. kroner i 2002. Til avdrag på innenlandsk og utenlandsk statsgjeld foreslås det bevilget 4 983,7 mill. kroner i 2003 mot 47 418 mill. kroner i 2002.

Finansdepartementets fullmakt til å ta opp innenlandske og utenlandske statslån fastsettes av

Stortinget på grunnlag av den årlige stortingsproposisjonen om lånefullmakter, jf. St.prp. nr. 28 (2001-2002), jf. Innst. S. nr. 48 (2001-2002) for 2002.

Tabell 8.19 viser den innenlandske statsgjelden, inklusive kontolån fra ordinære fond i statskassen pr. 31. desember 2001.

Tabell 8.19 Innenlandsk statsgjeld

Type lån	Beløp (mill. kr)
Faste innenlandske lån ¹⁾	128 748
Uhevede spareobligasjoner og premieobligasjoner	13
Statskasseveksler og statssertifikater	36 000
Langsiktige kontolån	71 700
Kortsiktige kontolån	35 932
Kontolån fra ordinære fond	17 291
Grunnkjøpslån	44
Sum ¹⁾	289 728

¹⁾ Beløpet er et nettobeløp. Statens beholdning av tilbakekjøpte, ikke nedskrevne statsobligasjoner, som var på 1 013,7 mill. kroner ved årsskiftet, er trukket fra.

Kap. 1650 Statsgjeld, renter m.m. (jf. kap. 5606)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
01	Driftsutgifter	8 400	12 250	12 000
88	Renter og provisjon m.m. på utenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	689 548	355 000	188 000
89	Renter og provisjon m.m. på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	17 521 306	16 893 000	17 482 000
	Sum kap. 1650	18 219 254	17 260 250	17 682 000

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter driftsutgifter knyttet til den innenlandske og den utenlandske statsgjelden. Dette gjelder utgifter Norges Bank og Verdipapirsentralen har vedrørende behandling av statens innenlandske lån i tillegg til utgifter til eventuell markedsføring av nye innenlandske statslån. Posten dekker også utgifter i forbindelse med betjeningen av den utenlandske statsgjelden som utgifter til ulike informasjons- og analysesystemer, annonseringer, gebyrer mv., samt til utarbeidelse av eventuelle låneprospekt mv.

Videre dekker denne posten betaling til Norges Bank for tjenester banken yter staten ved Finansdepartementet i forbindelse med forvaltning av sta-

tens gjeld og likviditet, herunder markedspleie i statens referanselån, kontohold og drift av statens kontosystem, herunder konsernkontoordningen.

For 2003 foreslås det bevilget 12 mill. kroner under post 01.

Post 88 Renter og provisjon m.m. på utenlandsk statsgjeld, overslagsbevilgning

Den foreslåtte bevilgningen på 188 mill. kroner i 2003 er beregnet å dekke kontraktsmessige renter og provisjoner på løpende utenlandsk statsgjeld. Beløpet omfatter også utgifter i forbindelse med låneopptak og forvaltning av utenlandslånene. Utgiftene kan bare beregnes anslagsvis.

Post 89 Renter og provisjon m.m. på innenlandsk statsgjeld, overslagsbevilgning

(i mill. kr)

Underpost	Underpostens betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
89.11	Faste lån	9 310 ¹⁾	7 491 ²⁾	6 202 ²⁾
89.13	Kontolån	5 612	6 112	6 922
89.15	Statskasseveksler og statssertifikater	2 592	2 487	3 146
89.17	Nye, faste lån	0 ¹⁾	799	1 210
89.19	Grunnkjøpsobligasjoner	6	4	2
	Sum post 1650.89	17 521	16 893	17 482

¹⁾ I regnskapet føres faste lån og nye faste lån samlet.²⁾ Justert for renter på statens beholdning av tilbakekjøpte, ikke nedskrevne statsobligasjoner.

Anslag for renteutgiftene på den innenlandske statsgjelden er dels basert på lån som allerede er tatt opp, og dels på antatt behov for nye låneopptak i 2002 og 2003. Omfanget av ny opplåning og sammensetningen av denne, avhenger blant annet av den løpende pengepolitikken og behovet for å holde et visst minstevolum på statens kontantbeholdning gjennom året. Anslaget for renteutgiftene er beheftet med vesentlig usikkerhet.

Underpost 89.11 Faste lån

Som faste lån regnes statens innenlandske obligasjonslån. Under denne posten budsjetteres bare lån tatt opp før 1. januar 2002. Ved utvidelser av eksisterende statsobligasjonslån kan det på grunn av forskjell mellom kupongrenten på det aktuelle lånet og markedsrenten på lånetidspunktet, oppstå over-/underkurs. For å gi et riktigere bilde av statens årlige finansieringskostnader, blir en slik over-/underkurs ikke inntekts-/utgiftsført på lånetidspunktet, men avregnet mot en balansekonto i statsregnskapet (gruppe 77) og inntekts-/utgiftsført på kap. 1650, post 89.11 over lånets gjenværende løpetid. Anslaget for renteutgifter på faste lån i 2003 framkommer dermed som utgiftene til kupongrenter justert for den delen av over-/underkursen som inntekts-/utgiftsføres i 2003.

Utgiftene knyttet til rente- og provisjonsutgiftene for faste lån i 2003, justert for beholdningen av tilbakekjøpte, ikke nedskrevne statsobligasjoner pr. utgangen av august 2002, er beregnet til 6 202 mill. kroner. Ytterligere tilbakekjøp og eventuell førtidig innfrielse av statslån i 2002 vil kunne føre til lavere rentebetalinger i 2003.

Underpost 89.13 Kontolån

Statsinstitusjoner og andre foretak kan plassere sine ledige midler som innskudd (kontolån) i statskassen. I tillegg er en rekke ordinære fond under departementene (gruppe 81 i statsregnskapet) plassert som kontolån. For de fleste av disse innskuddene betaler staten renter. Den største innskyteren av kontolån pr. i dag er Folketrygdfondet. Folketrygdfondets plasseringer knyttet til statsobligasjonslån blir for over-/underkurs behandlet som utvidelser av statsobligasjonslån. Kontolånplasseringer basert på overskuddslikviditet i forbindelse med skatte- og avgiftsbetalinger blir ikke forrentet. Kontolån fra ordinære fond har økt betydelig de siste årene, herunder fra Fondet for forskning og nyskapning.

Det foreslås 6 922 mill. kroner til dekning av renter på kontolån i 2003. Dette er en økning på vel 800 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2002, noe som blant annet skyldes betydelig økning i renteutgiftene knyttet til innskudd fra ordinære fond.

Underpost 89.15 Statskasseveksler og statssertifikater

Siden juni 2000 har statskasseveksler overtatt etter statssertifikater som omsettelige statspapirer med inntil ett års løpetid. I motsetning til statssertifikater bærer statskassevekslene ingen kupongrente. Den effektive renten på statskassevekslene vil avhenge av kursen slik den framkommer ved de auksjonene staten gjennomfører. Pr. 31. desember 2001 utgjorde statens vekselgjeld 36 000 mill. kroner, regnet til pari kurs. Statens renteutgifter til

statskasseveksler anslås til 3 146 mill. kroner i 2003.

Underpost 89.17 Nye, faste lån

Underposten omfatter renteutgifter på innenlandske obligasjonslån med faste rente- og avdragsterminer tatt opp etter 1. januar 2002. Det er beregningsmessig lagt til grunn at faste lån tatt opp i 2003 ikke gir renteutgifter i 2003, fordi renten normalt betales årlig og etterskuddsvis. Over-/underkurs ved de enkelte lån er budsjettert som omtalt under post 89.11. Anslaget på renteutgifter for nye,

faste lån på 1 210 mill. kroner i 2003, er beheftet med vesentlig usikkerhet.

Underpost 89.19 Grunnkjøpsobligasjoner

Ordningen med å kunne gi oppgjør i form av grunnkjøpsobligasjoner ved offentlig erverv av grunn mv. ble avviklet fra og med 1992, jf. Stortingets vedtak av forslaget til skattereform (Ot.prp. nr. 35 (1990-91)). Enkelte obligasjoner utstedt før denne dato løper imidlertid fortsatt. For 2003 foreslås det bevilget 2 mill. kroner til renter på grunnkjøpsobligasjoner.

Kap. 1651 Statsgjeld, avdrag og innløsning

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
90	Avdrag på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	42 147 507	45 836 000	1 049 000
91	Avdrag og innløsning av statens grunnkjøpsobligasjoner, <i>overslagsbevilgning</i>	31 234	21 000	13 000
92	Avdrag på utenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	960 062	1 561 000	3 921 700
	Sum kap. 1651	43 138 803	47 418 000	4 983 700

Avdragene er knyttet til statsobligasjoner og langsiktige kontolån, og til statens grunnkjøpsobligasjoner og utenlandske lån. Tilbakekjøp og førtidig innfrielse av lån regnes som avdrag. Anslått behov for bevilgning for 2003, justert for tilbakekjøp av obligasjoner pr. utgangen av august 2002, er på 4 983,7 mill. kroner. Eventuelle framtidige tilbakekjøp og førtidige innfrielser er ikke anslått, da det på forhånd er vanskelig å vite omfanget av disse transaksjonene. I tillegg anses det som uhen-siktsmessig i forhold til statens forretningsmessige handlefrihet i markedet å spesifisere eventuelle planer om tilbakekjøp.

Post 90 Avdrag på innenlandsk statsgjeld, overslagsbevilgning

Posten omfatter avdrag på faste innenlandske stat-slån og avdrag på langsiktige kontolån. I 2003 anslås avdragene, justert for tilbakekjøpte statso-bligasjoner, til 1 049 mill. kroner. Eventuelle opp-kjøp og førtidige innfrielser av faste lån og langsik-tige kontolån vil bli ført under denne posten. Folke-

trygdfondet har på sine langsiktige kontolån anledning til å endre enkeltplasseringer fra en løpetid til en annen. Når dette skjer i lån som har forfall mer enn ett år fram i tid, vil dette ikke bli regnet som avdrag.

Post 91 Avdrag og innløsning av statens grunnkjøpsobligasjoner, overslagsbevilgning

Pr. 31. desember 2001 var det utestående grunnkjøpsobligasjoner for 31 mill. kroner. Det foreslås bevilget 13 mill. kroner til avdrag og innløsning av grunnkjøpsobligasjoner for 2003. Eventuelle førti-dige innløsninger av grunnkjøpsobligasjoner vil bli ført under denne posten.

Post 92 Avdrag på utenlandsk statsgjeld, overslagsbevilgning

Den utenlandske statsgjelden pr. 31. desember 2001, bokført etter valutakurser på samme tids-punkt og justert for inngåtte valutabytteavtaler ("swaps"), var om lag 960 mill. kroner. For oversikt

over utestående lån pr. 31. desember 2001, fordelt etter valutaslag, vises det til St.meld. nr. 3 (2001-2002).

Under denne posten er det for 2003 foreslått bevilget 3 921,7 mill. kroner. Beløpet utgjør avdrag

på lån, i tillegg til oppgjør av valutabytteavtaler. Eventuelle tilbakekjøp og nedskriving av utenlandske lån vil bli regnet som avdrag og ført under denne posten.

Programkategori 24.20 Statlige fordringer, avsetninger mv.

Utgifter under programkategori 24.20 fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003	Pst. endr. 02/03
1670	Avsetninger til Den nordiske investeringsbank	26 387	10 000	10 000	0,0
	Sum kategori 24.20	26 387	10 000	10 000	0,0

Kap. 1670 Avsetninger til Den nordiske investeringsbank

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
50	Tapsfond for miljølåneordningen	0	10 000	10 000
51	Tapsfond for prosjektlåneordningen	2 000	0	0
90	Innbetalt grunnkapital	24 387	0	0
	Sum kap. 1670	26 387	10 000	10 000

Post 50 Tapsfond for miljølåneordningen

Den nordiske investeringsbankens miljølån (MIL) ble opprettet i 1997 for å finansiere miljøprosjekter av nordisk interesse i Nordens nærområder. Ordningen garanteres 100 pst. av de nordiske stater. Norges andel av det samlede garantiansvaret er 19,5 mill. euro eller om lag 155 mill. kroner. I perioden 1998-2000 ble det årlig bevilget 5 mill. kroner til et tapsfond til dekning av Norges andel av eventuelle tap under ordningen. Avsetningene på til sammen 15 mill. kroner tilsvarer således omlag 10 pst. av vårt garantiansvar.

På bakgrunn av forslaget om utvidelse av garantirammen for NIBs miljølån, jf. omtale i innledningsdelens kap. 5.1, foreslås det avsatt 10 mill. kroner i 2003 til dekning av Norges andel av eventuelle tap under MIL-ordningen. Det tas sikte på å sette av ytterligere 10 mill. kroner i 2004. Sammen

med tidligere avsetninger innebærer dette at de samlede avsetninger i 2004 vil beløpe seg til 45 mill. kroner. Forholdet mellom reserveavsetninger og Norges garantiansvar vil i såfall opprettholdes på i underkant av 10 pst. Utnyttelse av bevilgningen til økt reserveavsetning forutsetter at det er tilslutning fra de nordiske landene til styrets forslag om utvidelse av garantirammen.

Post 51 Tapsfond for prosjektlåneordningen

I forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 1 (1998-99) samtykket Stortinget i forslaget om forhøyelse av utlånsrammen for prosjektinvesteringer (PIL) under Den nordiske investeringsbank fra 2 000 mill. euro til 3 300 mill. euro. Taket for medlemslandenes samlede garantiansvar på 1 800 mill. euro er derimot holdt uendret. Fordi massen av lån som potensielt kan gi tap har økt som følge av for-

høyelsen av utlånsrammen, er det foretatt en tilleggsavsetning til tapsfondet for PIL på 6 mill. kroner fordelt over årene 1999-2001. Det fremmes ikke bevilgningsforslag for 2003.

Post 90 Innbetalt grunnkapital

Ved behandlingen av St.prp. nr. 1 (1998-99) samtykket Stortinget i forhøyelsen av NIBs grunnkapi-

tal fra 2 809 mill. euro til 4 000 mill. euro. En andel av forhøyelsen av grunnkapitalen innbetales av medlemslandene. Norge har i samsvar med vedtaket innbetalt et beløp på til sammen 8 943 846 euro fordelt over årene 1999-2001. Det fremmes ikke bevilgningsforslag for 2003.

Inntekter

Kap. 5341 Avdrag på utestående fordringer

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
91	Alminnelige fordringer	8 829	19 517	18 894
95	Avdrag på lån til Jugoslavia	5 245	0	0
99	Avdrag på grunnkjøpslån i Kommunalbanken AS	157	0	0
	Sum kap. 5341	14 231	19 517	18 894

Post 91 Alminnelige fordringer

Budsjettforslaget for 2003 omfatter avdrag på lån, blant annet til næringsvirksomhet, på 18,9 mill. kroner.

venia og Bosnia Hercegovina er gjort opp, mens Makedonias del er ettergitt. Det er usikkerhet med hensyn til håndteringen av Serbias gjeld som utgjør 36,52 pst. av hovedstolen. Det er derfor ikke budsjettert med avdrag for 2003.

Post 95 Avdrag på lån til Jugoslavia

Det ble i 1983 gitt lån til Jugoslavia på 40 mill. norske kroner, jf. Innst. S. nr. 262 (1982-83), og St.prp. nr. 92 (1982-83). Lånet var et avdragslån med endelig forfall i august 1999. Det ble betalt avdrag til og med terminen 1. februar 1991 og renter til og med terminen som forfalt 1. februar 1992.

Lånet til Jugoslavia er nå fordelt på de enkelte republikkene. Låneforpliktelsene for Kroatia, Slo-

Post 99 Avdrag på grunnkjøpslån i Kommunalbanken AS

Ordnningen med grunnkjøpsobligasjoner og utlån fra staten til kommunene via Kommunalbanken ble avvirket i 1992. Utestående pr. 31. desember 2001 utgjorde om lag 0,2 mill. kroner. Det forventes at Kommunalbanken skal ha innløst sine forpliktelser i løpet av første halvår 2003.

Kap. 5345 Tilbakeføring til statskassen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
90	Statsgaranterte fiskelån	29 164	0	0
	Sum kap. 5345	29 164	0	0

Post 90 Statsgaranterte fiskelån

Garantiordningen er nå avviklet i tråd med vedtaket i saldert budsjett for 2001.

Kap. 5350 Tilbakeføring av midler fra Statens Banksikringsfond

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
50	Overføringer	4 316 000	0	0
51	Utbytte og renter mv.	34 000	0	0
	Sum kap. 5350	4 350 000	0	0

Statens Banksikringsfond ble opprettet for å styrke soliditetsvernet for banknæringen, jf. nærmere omtale i Ot.prp. nr. 20 (1990-91) og Innst. O. nr. 31 (1990-91). Statens Banksikringsfond solgte i 2001 sin eierandel på 13,3 pst. av aksjene i Den norske Bank.

Finansdepartementet foreslo i Ot.prp. nr. 33 (2001-2002) å oppheve lov 15. mars 1991 nr. 2 om Statens Banksikringsfond. Finanskomiteen sluttet seg til dette, jf. Innst. O. nr. 35 (2001-2002) og Besl. O. nr. 43 (2001-2002). Lovforslaget ble sanksjonert 7. juni 2002. Banksikringsfondet er dermed avviklet.

Kap. 5351 Overføring fra Norges Bank

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
70	Overføring	10 685 127	8 857 301	0
	Sum kap. 5351	10 685 127	8 857 301	0

Ifølge retningslinjer for Norges Banks årsoppgjørdisposisjoner skal eventuelt overskudd etter avsetninger til kursreguleringsfond mv. avsettes til et overføringsfond. Ved hvert årsoppgjør foretas det en overføring fra overføringsfondet til statskassen som tilsvarende gjennomsnittet av bruttoavsetningene til fondet de tre foregående år. I 1998 ble det avsatt 26 571,9 mill. kroner i overføringsfondet, mens det i årene 1999, 2000 og 2001 ikke ble avsatt midler i overføringsfondet. En årsak til at det ikke ble avsatt midler i overføringsfondet i 2000, var en

endring i reglene for disponeringen av Norges Banks overskudd i regnskapsåret 2000. Denne endringen medførte blant annet et behov for en viss oppbygging av kursreguleringsfondet for å gi et bedre bilde på bankens risikoeksponering. De nye reglene ble vedtatt i Kgl. res. av 21. desember 2000. I årene 1999 og 2001 hadde Norges Bank negative årsresultater. På bakgrunn av avsetningene i overføringsfondet i årene 1999-2001, vil det for 2003 ikke bli overført midler fra Norges Bank til statskassen.

Kap. 5352 Tilbakeføring av midler fra Statens Bankinvesteringsfond

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
90	Salg av aksjer	7 749 967	0	0
	Sum kap. 5352	7 749 967	0	0

I St.meld. nr. 38 (1999-2000) Om statens eierskap i Kreditkassen la departementet til grunn at det statlige eierskapet bør konsentreres i én nasjonal enhet bygd rundt DnB. Departementet la også til grunn at det opprettholdes en statlig eierandel på minst en tredjedel i DnB. Ved Stortingets behandling av St.meld. nr. 38 (1999-2000) sluttet

flertallet seg til dette, jf. Innst. S. nr. 245 (1999-2000).

Det vises til at ansvaret for Statens Bankinvesteringsfond er overført til Nærings- og handelsdepartementet, jf. Kgl. res. 21. desember 2001 pkt. 6.4 overføring av Statens Bankinvesteringsfond fra Finansdepartementet.

Kap. 5605 Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
81	Av verdipapirer og bankinnskudd i utenlandsk valuta	2 202	5 000	5 000
82	Av innenlandske verdipapirer	85	100	100
83	Av alminnelige fordringer	725 420	130 000	130 000
85	Renter på grunnkjøpslån i Kommunalbanken AS	19	0	0
86	Av statskassens foliokonto i Norges Bank	5 124 105	4 865 000	3 748 000
	Sum kap 5605	5 851 831	5 000 100	3 883 100

Post 81 Av verdipapirer og bankinnskudd i utenlandsk valuta

Posten omfatter blant annet renter på statens bankinnskudd til bruk på utestasjonene. På bakgrunn av utestående beløp foreslås det bevilget 5 mill. kroner under post 81 for 2003.

Post 82 Av innenlandske verdipapirer

Statens innenlandske verdipapirer omfatter blant annet verdipapirer i offentlige fond forvaltet av Norges Bank. For 2003 foreslås det bevilget 100 000 kroner under post 82.

Post 83 Av alminnelige fordringer

Posten omfatter renteinntekter av statens regnskapsføreres innskudd i Norges Bank og andre steder, utlån som forvaltes av Finansdepartementet og andre departementer og renteinntekter av likviditetslån til industrien som forvaltes av Statens nærings- og distriktsutviklingsfond.

Statens regnskapsførere skal i stor grad delta i statens konsernkontoordning. I den grad regnskapsførerne inkluderes i ordningen, vil renteinntektene under post 83 falle bort og i stedet føres som renteinntekter fra foliokontoen under kap. 5605, post 86.

Statens utestående til enkelte av regnskapsførerne har gått opp den siste tiden. Dette gjelder i

særlig grad lån gjennom Statens Pensjonskasses boliglånsordning for statsansatte, men også til toll- og avgiftsetaten og enkelte andre etater. Fra og med budsjettåret 2002 er renteinntekter fra Statens Pensjonskasse skilt ut i eget kapittel under Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

For 2003 foreslås det bevilget 130 mill. kroner under post 83.

Post 85 Renter på grunnkjøpslån i Kommunalbanken AS

Det vises til omtale av statens grunnkjøpsobligasjoner under kap. 1651, post 91 og avdrag på grunnkjøpslån i Kommunalbanken AS under kap. 5341, post 99.

Post 86 Av statskassens foliokonto i Norges Bank

Ved utgangen av 2001 var statskassens kontantbeholdning i Norges Bank 74,6 mrd. kroner, mot 85 mrd. kroner ved utgangen av 2000. Overføringene

til Statens petroleumsfond fra statens kontantbeholdning gjøres månedlig. Statens kontantbeholdning må for øvrig sees i sammenheng med likviditetsstyringen i pengepolitikken og statens låneopptak. Statens finansieringsbehov dekkes dels ved trekk på statens kontantbeholdning og dels ved låneopptak, avhengig av blant annet likviditetssituasjonen i pengemarkedet.

I forbindelse med samordning av forvaltningen av statens utenlandsgjeld og deler av Norges Banks valutareserver er det opprettet en særskilt valutainnskuddskonto under statens konsernkonto i Norges Bank. Denne blir gitt en avkastning som står i forhold til avkastningen på Norges Banks valutaplasseringer. Det vises for øvrig til omtale i Nasjonalbudsjettet 1995. Kroneinnskuddene i Norges Bank forrentes til en rente som beregnes på bakgrunn av renten Norges Bank får på sine fordringer, som i stor grad består av valutareservene. Statens kroneinnskudd forrentes for tiden med en rentesats på 3,5 pst. pr. år. De samlede renteinntektene på statens kontantbeholdning i Norges Bank anslås til 3 748 mill. kroner for 2003.

Kap. 5691 Avkastning på bevilget kapital i Statens Bankinvesteringsfond

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
80	Avkastning på bevilget kapital	1 437 468	828 000	0
	Sum kap. 5691	1 437 468	828 000	0

I St.meld. nr. 38 (1999-2000) Om statens eierskap i Kreditkassen la departementet til grunn at det statlige eierskapet bør konsentreres i én nasjonal enhet bygd rundt DnB. Departementet la også til grunn at det opprettholdes en statlig eierandel på minst en tredjedel i DnB. Ved Stortingets behandling av St.meld. nr. 38 (1999-2000) sluttet

flertallet seg til dette, jf. Innst. S. nr. 245 (1999-2000).

Det vises til at ansvaret for Statens Bankinvesteringsfond er overført Nærings- og handelsdepartementet, jf. Kgl. res. 21. desember 2001 pkt. 6.4 overføring av Statens Bankinvesteringsfond fra Finansdepartementet.

Kap. 5692 Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2001	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
80	Utbytte	58 118	59 000	59 000
	Sum kap. 5692	58 118	59 000	59 000

Den nordiske investeringsbanken utbetaler utbytte i forhold til innskutt kapital. Utbyttets størrelse vedtas av bankens styre på grunnlag av regnskapsmessige resultater av virksomheten foregående år. Basert på NIBs regnskap for 2001 ble det vedtatt et utbytte til den norske stat på 7,4 mill.

euro i 2002 (som er samme vedtatte utbytte som i 2001 basert på regnskapet for 2000). I budsjettforslaget for 2003 legges det til grunn et tilsvarende beløp som i 2002. Basert på valutakurser medio august 2002 forslås det således bevilget 59 mill. kroner i 2003.

Finansdepartementet

tilrår:

1. I St.prp. nr. 1 om statsbudsjettet for år 2003 føres opp de summene som er nevnt i et framlagt forslag:

a. Sum utgifter under kap. 20-51 og 1600-1670	kr	31 428 635 000
b. Sum inntekter under kap. 3024-3051, 4600-4634, 5341, 5605 og 5692	kr	5 452 788 000

**Forslag
til vedtak om bevilgning for budsjetterminen 2003,
kapitlene 20-51 og 1600-1670, 3024-3051, 4600-4634, 5341,
5605 og 5692**

I
Utgifter:

Kap.	Post		Kroner	Kroner
Regjering				
20		Statsministerens kontor (jf. kap. 3020)		
	01	Driftsutgifter	53 480 000	53 480 000
21		Statsrådet (jf. kap. 3021)		
	01	Driftsutgifter	102 700 000	102 700 000
24		Regjeringsadvokaten (jf. kap. 3024)		
	01	Driftsutgifter	36 130 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	6 130 000	42 260 000
Stortinget og underliggende institusjoner				
41		Stortinget (jf. kap. 3041)		
	01	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	533 100 000	
	32	Kjøp av leiligheter, <i>kan overføres</i>	6 000 000	
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	113 100 000	
	70	Tilskudd til partigruppene	84 600 000	736 800 000
42		Forsvarets ombudsmannsnemnd		
	01	Driftsutgifter	3 800 000	3 800 000
43		Stortingets ombudsmann for forvaltningen (jf. kap. 3043)		
	01	Driftsutgifter	33 000 000	33 000 000
44		Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste		
	01	Driftsutgifter	3 600 000	3 600 000
51		Riksrevisjonen (jf. kap. 3051)		
	01	Driftsutgifter	294 600 000	294 600 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Finansadministrasjon			
1600	Finansdepartementet (jf. kap. 4600)		
	01 Driftsutgifter	214 800 000	
	21 Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag, <i>kan overføres</i>	25 350 000	
	50 Tilskudd til Finansmarkedsfondet	5 564 000	245 714 000
1602	Kredittilsynet (jf. kap. 4602)		
	01 Driftsutgifter	129 950 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	700 000	130 650 000
Skatte- og avgiftsadministrasjon			
1610	Toll- og avgiftsetaten (jf. kap. 4610)		
	01 Driftsutgifter	919 150 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	2 150 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	39 150 000	960 450 000
1618	Skatteetaten (jf. kap. 4618)		
	01 Driftsutgifter	3 252 135 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	61 000 000	
	22 Større IT-prosjekter, <i>kan overføres</i>	328 200 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	126 100 000	3 767 435 000
Offisiell statistikk			
1620	Statistisk sentralbyrå (jf. kap. 4620)		
	01 Driftsutgifter	356 100 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	110 100 000	
	22 Folke- og boligtelling mv., <i>kan overføres</i>	13 200 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 780 000	487 180 000
Andre formål			
1630	Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	12 700 000	12 700 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
1632	Kompensasjon for merverdiavgift		
	60 Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	1 505 891 000	
	70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner, <i>kan overføres</i>	65 000 000	
	71 Merverdiavgiftskompensasjon til NRK	150 000 000	1 720 891 000
1634	Statens innkrevingssentral (jf. kap. 4634)		
	01 Driftsutgifter	155 675 000	155 675 000
1637	EU-opplysning		
	70 Tilskudd til frivillige organisasjoner	2 000 000	2 000 000
Statsgjeld, renter og avdrag mv.			
1650	Statsgjeld, renter m.m. (jf. kap. 5606)		
	01 Driftsutgifter	12 000 000	
	88 Renter og provisjon m.m. på utenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	188 000 000	
	89 Renter og provisjon m.m. på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	17 482 000 000	17 682 000 000
1651	Statsgjeld, avdrag og innløsning		
	90 Avdrag på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	1 049 000 000	
	91 Avdrag og innløsning av statens grunnkjøpsobligasjoner, <i>overslagsbevilgning</i>	13 000 000	
	92 Avdrag på utenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	3 921 700 000	4 983 700 000
Statlige fordringer, avsetninger mv.			
1670	Avsetninger til Den nordiske investeringsbank		
	50 Tapsfond for miljølåneordningen	10 000 000	10 000 000
Sum Finansdepartementets utgifter			31 428 635 000

Inntekter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Regjering			
3024	Regjeringsadvokaten (jf. kap. 24)		
	01 Erstatning for utgifter i rettssaker	2 700 000	
	03 Oppdrag	520 000	3 220 000
Stortinget og underliggende institusjoner			
3041	Stortinget (jf. kap. 41)		
	01 Salgsinntekter	60 000	
	03 Leieinntekter	2 000 000	
	40 Salg av leiligheter	5 000 000	7 060 000
3051	Riksrevisjonen (jf. kap. 51)		
	01 Refusjon innland	800 000	
	02 Refusjon utland	1 200 000	2 000 000
Finansdepartementet			
4600	Finansdepartementet (jf. kap. 1600)		
	80 Avkastning fra Finansmarkedsfondet	5 564 000	5 564 000
4602	Kredittilsynet (jf. kap. 1602)		
	01 Bidrag fra tilsynsenhetene	130 650 000	130 650 000
4610	Toll- og avgiftsetaten (jf. kap. 1610)		
	01 Ekspedisjonsgebyr	8 900 000	
	02 Andre inntekter	1 850 000	
	03 Pante- og tinglysingsgebyrer	1 100 000	
	04 Gebyr for registrering av småbåter	3 000 000	
	05 Gebyr ved kontroll av teknisk sprit	400 000	
	11 Gebyr på kredittdeklarasjoner	177 200 000	
	13 Gebyr ved avskilting av kjøretøy	300 000	192 750 000
4618	Skatteetaten (jf. kap. 1618)		
	01 Pante- og tinglysingsgebyr (Namsmannen)	25 900 000	
	02 Andre inntekter	17 250 000	
	03 Lignings-ABC	400 000	
	04 Gebyr for folkeregisteropplysninger	1 100 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner
	05	Gebyr for utleggsforretninger	8 600 000
	06	Økonomitjenester	11 400 000
	07	Gebyr for bindende forhåndsuttalelser	2 100 000
4620		Statistisk sentralbyrå (jf. kap. 1620)	66 750 000
	01	Salgsinntekter	5 100 000
	02	Spesialoppdrag	110 100 000
	04	Tvangsmulkt	5 100 000
4634		Statens innkrevingssentral (jf. kap. 1634)	120 300 000
	02	Refusjoner	16 500 000
	81	Bøter, inndragninger	703 000 000
	82	Vegadministrasjonsgebyr	49 000 000
	84	Gebyr ved for sent innsendt regnskap m.m.	90 000 000
	85	Misligholdte lån i Statens lånekasse for utdanning	105 000 000
			963 500 000
		Ymse inntekter	
5341		Avdrag på utestående fordringer	
	91	Alminnelige fordringer	18 894 000
			18 894 000
		Renter og utbytte mv.	
5605		Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer	
	81	Av verdipapirer og bankinnskudd i utenlandsk valuta	5 000 000
	82	Av innenlandske verdipapirer	100 000
	83	Av alminnelige fordringer	130 000 000
	86	Av statskassens foliokonto i Norges Bank	3 748 000 000
			3 883 100 000
5692		Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank	
	80	Utbytte	59 000 000
			59 000 000
		Sum Finansdepartementets inntekter	5 452 788 000

*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger*II
Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2003 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1618 post 01	kap. 4618 post 02
kap. 1620 post 21	kap. 4620 post 02
kap. 1634 post 01	kap. 4634 post 02

III
Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Statsministerens kontor i 2003 kan overskride bevilgningen på kapittel 21 Statsrådet for å iverksette nødvendige sikkerhets-

tiltak for Statsministeren og regjeringens øvrige medlemmer.

*Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger*IV
Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2003 kan gi garantier for:

1. grunnkapitalen til Den nordiske investeringsbank innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar som ikke må overstige 715 959 651 euro.
2. lån fra Den nordiske investeringsbank vedrørende ordningen med prosjektinvesteringer

innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt garantiansvar som ikke må overstige 340 991 000 euro.

3. miljølån til Nordens nærområder gjennom Den nordiske investeringsbank innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt garantiansvar som ikke må overstige 63 500 000 euro.

V
Fullmakt til fortsatt bobehandling

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet for 2003 kan bestemme at det under ordningen med oppfølging av statens krav i konkursbo pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar

ikke overstiger 23,6 mill. kroner. Utbetalinger dekkes av bevilgningene under henholdsvis kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten, post 21 Spesielle driftsutgifter og kap. 1618 Skatteetaten, post 21 Spesielle driftsutgifter.

Andre fullmakter

VI

Fullmakt til å korrigere uoppklarte differanser og feilposter i tidligere års statsregnskap

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i statsregnskapet for 2003 i enkeltsaker kan korrigere uoppklarte differanser i regnskapene og feilposter i statsregnskapet som gjelder tidligere

års regnskaper, ved postering over konto for forskyvninger i balansen i det sentrale statsregnskapet i det inneværende års regnskap. Fullmakten gjelder inntil 1 mill. kroner.

VII

Endring i reglement for Folketrygdfondet

Reglementet for Folketrygdfondet endres slik (*endringer i kursiv*):

§ 5 skal lyde:

Styret har ansvaret for at fondets midler anbringes med sikte på best mulig avkastning under hensyntaken til betryggende sikkerhet og den nødvendige likviditet. Styret skal påse at det er etablert et betryggende risikostyringssystem for fondets forvaltning.

Fondets midler kan plasseres i norske ihendehaverobligasjoner og sertifikater, som kontolån til statskassen og som innskudd i forretnings- og sparebanker. Innenfor en ramme på 20 pst. av forvaltningskapitalen kan fondets midler plasseres i aksjer notert på norsk børs eller på børs i Danmark, Finland eller Sverige, og, etter godkjenning fra Finansdepartementet i aksjer i norske selskaper ellers hvor aksjene er gjenstand for regelmessig og organisert omsetning, børsnoterte grunnfondsbevis i norske sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper, og børsnoterte konvertible obligasjoner og børsnoterte obligasjoner med kjøpsrett til aksjer i norske selskaper. Plassering i aksjer notert på børs i Danmark, Finland eller Sverige må samlet ikke overstige 20 pst. av Folketrygdfondets ramme for aksjeplasseringer. *Innenfor rammen for aksjeplasseringer kan fondet delta i emisjoner i ikke-børsnoterte aksjer i norske selskaper som har søkt eller har konkrete planer om å søke om børsnotering. Selskapene skal være notert på den såkalte OTC-listen, som administreres av Norges Fondsmeglerforbund. Plassering i denne type*

aksjer kan ikke overstige 2,5 pst. av rammen for aksjeplasseringer.

Annet ledd er ikke til hinder for at Folketrygdfondet kan beholde aksjer i norsk selskap som i forbindelse med oppkjøp, fusjon e.l. endrer status til å bli utenlandsk selskap.

Fondet kan videre, innenfor den samlede rammen på 20 pst. av fondskapitalen, gå inn med egenkapitalinnskudd i form av ikke-børsnoterte papirer, i tilfelle hvor fondet står i fare for å lide betydelige tap på plasseringer i obligasjoner. Dette må i så fall være ledd i en koordinert aksjon, hvor en dominerende gruppe av kreditorene deltar, og hvor siktemålet for fondet alene er å trygge fondets egne interesser.

Folketrygdfondet kan eie andeler for inntil 15 pst. av total aksjekapital eller grunnfondsbeviskapital i ett enkelt selskap i Norge. Folketrygdfondet kan eie andeler for inntil 3 pst. av total aksjekapital i ett enkelt selskap i Danmark, Finland og Sverige. Styret kan ta opp kortsiktige lån dersom dette finnes hensiktsmessig.

Folketrygdfondet kan, etter nærmere retningslinjer fastsatt av Finansdepartementet, inngå salg- og gjenkjøpsavtaler knyttet til egenkapitalinstrumenter og rentebærende instrumenter der erververen av instrumentene etter avtalen har plikt til å tilbakeføre disse til selger.

Vedlegg 1**Ledernes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak***Norges Bank*

Sentralbanksjefens lønn var for 2001 fastsatt av Finansdepartementet til 1 071 200 kroner. I tillegg disponeres fri bil (fordel beregnet til 69 500 kroner) og fri telefon. Full alderspensjon utgjør 2/3 av den lønn som til enhver tid er fastsatt for stillingen. Alderspensjon løper fra fratreden, dog ikke fra før

fylte 65 år. Opptjeningstiden for full pensjon er 12 år, regnet fra tiltredelsen i stilling som sentralbanksjef i Norges Bank. Pensjonen samordnes med andre pensjons- og trygdeytelser som pensjonisten har rett til etter bestemmelsene i lov av 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser.
